

การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม: จากนักโทษสู่นักกีฬาอาชีพ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

BEHAVIOR TRANSFORMATION AND A SUCCESS OF REINTEGRATION: FROM PRISONER
TO PROFESSIONAL ATHLETE

Miss Pannawadee Khumchaiyawong

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Criminology and Criminal Justice

Department of Sociology and Anthropology

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม: จากนักโทษสู่นักกีฬาอาชีพ
โดย	น.ส.พรรณวดี คำไชยวงศ์
สาขาวิชา	อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต

.....	คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติยา เพชรมณี)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วันชัย มีชาติ)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพร ตันณีกุล)	

พรรณวดี คำไชยวงศ์ : การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม: จากนักโทษสู่นักกีฬาอาชีพ. (BEHAVIOR TRANSFORMATION AND A SUCCESS OF REINTEGRATION: FROM PRISONER TO PROFESSIONAL ATHLETE) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมของผู้เคยเป็นนักโทษสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพ ศึกษาแนวทางการใช้กีฬาเพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิดและลดการกระทำผิดซ้ำ ใช้วิธีศึกษาเชิงคุณภาพโดยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเฉพาะเจาะจง โดยการศึกษาแบบกรณีศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพของการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คือ นักกีฬาอาชีพผู้ซึ่งเคยเป็นนักโทษ ผู้ทรงคุณวุฒิในระดับนโยบาย ผู้บริหารค่าย/สโมสรที่นักกีฬาสังกัดอยู่ และเพื่อนร่วมงานรวมถึงผู้ใกล้ชิด รวมทั้งสิ้น 22 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยพรรณนาเชิงวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม ประกอบด้วย 1) แรงจูงใจ ประกอบด้วย แรงจูงใจภายนอก คือการมีเป้าหมายในความสำเร็จ การได้รับโอกาส การเป็นที่ยอมรับ การได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบอย่าง การมีรายได้ที่เพียงพอในการดูแลครอบครัวและใช้จ่ายส่วนตัว และแรงจูงใจภายในประกอบด้วย การรับรู้ในความสามารถตนเอง ความรู้สึกว่ามีคุณค่า และความกลัวที่ต้องกลับไปปรับโทษหากกระทำผิดซ้ำ 2) สภาพแวดล้อมที่ดีทางสังคม คือ ครอบครัวและเพื่อน 3) การฟื้นฟูและแก้ไขผู้กระทำผิดจากในเรือนจำ คือ การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมในระหว่างการปรับโทษด้วยการใช้กีฬา โดยกรมราชทัณฑ์ได้ใช้กีฬาเพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิดซ้ำ เสริมสร้างสมรรถภาพร่างกาย พัฒนาด้านจิตใจ ส่งเสริมระเบียบวินัย รวมถึงมีการสนับสนุนนักโทษที่มีความสามารถในกีฬาเฉพาะด้าน ให้เข้ารับการแข่งขันในรายการต่าง ๆ ตลอดจนโครงการด้านกีฬาจากภาครัฐและเอกชนที่ให้ความร่วมมือในการสร้างโอกาสในการกลับคืนสู่สังคม

สาขาวิชา อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2562 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6081360924 : MAJOR CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE

KEYWORD: Professional Athlete, Reintegration, Recidivism

Pannawadee Khumchaiyawong : BEHAVIOR TRANSFORMATION AND A SUCCESS OF REINTEGRATION: FROM PRISONER TO PROFESSIONAL ATHLETE. Advisor: Assoc. Prof. SUMONTHIP CHITSAWANG, Ph.D.

The research aimed 1) to study the factors related to behavior transformation and a success of reintegration from prisoner to professional athlete 2) to study approaches to rehabilitate and *reducing recidivism* through sports. This was a qualitative research by studying from related academic documents and using in-depth interviews. The key informants used for in-depth interviews was comprised of 22 professional athletes who was the prisoner, expert from Department of Corrections, director of football club/boxing club and their colleagues by means of the purposive sampling. The research instruments used for data collection were the interview forms. The data were analyzed by employing a descriptive content analysis method.

The study yielded the following findings: (1) the factors related to behavior transformation and a success of reintegration consists of 1) Motivation: Extrinsic Motivation, that are successful goal setting, being accepted by others, becoming a role model and getting a second chance, economic incentive, which is to earn sufficient income to support family and their lifestyle. and Intrinsic Motivation, which are self-efficacy, self-worthiness and the fear of punishment from committing repeat offences. 2) good environment, which are family and friends. 3) rehabilitation programs from prison, that is relevant to attitudes and behaviors during one's prison sentence by sports. (2) Department of Corrections use sports as a treatment program in prisons. Sport offers various benefits, both physical, mental, and also self-discipline. Moreover, prisoners who are skilled in specific sports will be support to compete in various games as well as sports projects from the public and private sectors that cooperate in creating opportunities to reintegration.

Field of Study:	Criminology and Criminal Justice	Student's Signature
Academic Year:	2019	Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับความกรุณาและได้รับความเมตตาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สุมณฑิพย์ จิตสว่าง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ อาจารย์ ดร.นัทธี จิตสว่าง ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่ง ให้คำปรึกษา ชี้แนะ ให้ความรู้ตลอดการศึกษาและการจัดทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ วันชัย มีชาติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฐิตียา เพชรมณี กรรมการ และ รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยะพร ตันณีกุล กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย ที่ให้คำแนะนำและชี้แนะแนวทางในการดำเนินการศึกษาจนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้ศิษย์ทุกคน ตั้งแต่เมื่อครั้งผู้วิจัยศึกษาในระดับมหาบัณฑิตจนถึงระดับดุษฎีบัณฑิต นอกเหนือจากความรู้แล้วคือความอบอุ่นและความสุขตลอดการศึกษา ณ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอขอบพระคุณ ดร.สุวรรณี ฮ่อแสงชัย และวารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้ให้โอกาสผู้วิจัยในการตีพิมพ์และเผยแพร่บทความวิจัย รวมถึงคำชี้แนะเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณนักกีฬาอาชีพผู้เป็นกรณีศึกษาทั้ง 8 ท่าน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดทำวิทยานิพนธ์ นอกจากทุกท่านจะให้ข้อมูลที่เปี่ยมล้นด้วยคุณค่าเพื่อความรู้ในด้านวิชาการแล้ว ทุกท่านยังเป็นแรงบันดาลใจในหลายด้านและเกิดแง่คิดหลายประการกับผู้วิจัย ให้รู้จักเห็นคุณค่าในตัวเอง รู้จักการให้โอกาสผู้อื่น เปิดใจยอมรับผู้อื่นด้วยความเมตตาและความเข้าใจ รักษาตัวเองและรู้คุณค่าของการใช้ชีวิตเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

ขอขอบคุณครอบครัว ญาติพี่น้อง ที่สนับสนุนในทุก ๆ ด้านและเป็นกำลังใจให้เสมอมา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตทุกท่านที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนประสบความสำเร็จอย่างดี และขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา พี่ ๆ คณะทำงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรีและกองประสานงานการเมือง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่คอยช่วยเหลือเรื่องการทำงาน การลาเพื่อเตรียมตัวสอบและเป็นกำลังใจให้ในทุกด้านเสมอมา

พรรณวดี คำไชยวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. คำถามการวิจัย.....	7
3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
4. นิยามศัพท์ในการวิจัย.....	8
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1. แนวคิดเกี่ยวกับกึ่งภาพกับการป้องกันอาชญากรรม.....	11
2. แนวคิดเกี่ยวกับการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและการกลับคืนสู่สังคม	18
3. แนวคิดเกี่ยวกับแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและการลดการกระทำผิดซ้ำ.....	31
4. การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์.....	35
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	42
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	44
1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants).....	44

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection).....	45
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (Instrumental).....	48
4. การวิเคราะห์และตีความข้อมูล (Data Analysis and Interpretation).....	51
5. จริยธรรมการวิจัย (Research Ethics).....	51
บทที่ 4 ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา	53
1. กรณีศึกษานักกีฬาอาชีพผู้ซึ่งเคยเป็นนักโทษ	53
2. แนวทางการใช้กีฬาเพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิดและลดการกระทำผิดซ้ำ	95
3. อภิปรายผลการศึกษา.....	100
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	108
1. สรุปผลการศึกษา	108
2. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา.....	117
บรรณานุกรม.....	120
ประวัติผู้เขียน.....	126

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 สถิติผู้ต้องขังของราชทัณฑ์ทั่วประเทศ ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2563.....	2
ตารางที่ 2 อัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวตามช่วงปีงบประมาณ ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2563	3
ตารางที่ 3 การสังเคราะห์กรณีศึกษา.....	94

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	43
ภาพที่ 2 แผนผังสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	116

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

องค์การสหประชาชาติ (United Nation) ได้มีข้อกำหนดแห่งสหประชาชาติที่วางมาตรฐานขั้นต่ำในการบริหารจัดการเรือนจำที่ดี โดยจัดทำขึ้นในปี 2558 ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งใน 16 ประเทศ และเป็นหนึ่งใน 4 ประเทศแกนนำ ที่ร่วมสนับสนุนและผลักดันข้อกำหนดดังกล่าวให้ได้รับการลงมติเห็นชอบจากสมัชชาแห่งสหประชาชาติ เรียกว่า “ข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง” (United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) หรือ ข้อกำหนดแมนเดลา (Mandela Rules) ซึ่งชื่อข้อกำหนดดังกล่าวตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นเกียรติแก่นายเนลสัน แมนเดลา อดีตประธานาธิบดีของแอฟริกาใต้ ผู้ใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ ถึง 27 ปี ระหว่างการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียม โดยก่อนที่จะมีข้อกำหนดแมนเดลา ประเทศต่าง ๆ ได้ใช้ "ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง" (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoner: SMR) ซึ่งจัดทำขึ้นตั้งแต่ปี 2498 และได้รับการปรับปรุงเป็นข้อกำหนดแมนเดลา ในเดือนธันวาคม 2558 เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคม โดยยกระดับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนมากยิ่งขึ้น

ข้อกำหนดแมนเดลา มีหลักการพื้นฐาน 5 ประการคือ 1) ผู้ต้องขังพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพต่อศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ 2) ห้ามการทรมานหรือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยความทารุณ 3) ให้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยคำนึงถึงความต้องการขั้นพื้นฐานโดยไม่เลือกปฏิบัติ 4) วัตถุประสงค์ของเรือนจำคือการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยและลดการกระทำผิดซ้ำ และ 5) ผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการด้านต่าง ๆ ในเรือนจำและผู้เข้าเยี่ยมจะต้องได้รับความปลอดภัยตลอดเวลา ซึ่งประเทศไทยนั้น กระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ ได้ประสานความร่วมมือกับสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) ประกาศขับเคลื่อนการนำข้อกำหนดแมนเดลา สู่การปฏิบัติเต็มรูปแบบเป็นแห่งแรกในโลก โดยมีเรือนจำพิเศษธนบุรีเป็นเรือนจำนำร่อง โดยมาตรฐานการดูแลผู้ต้องขังด้วยการเคารพสิทธิมนุษยชน และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยความเท่าเทียม นอกจากนี้จะเป็นสิ่งที่สมควรกระทำแล้ว ยังจะมีส่วนเอื้ออำนวยต่อการกลับไปใช้ชีวิตในสังคมหลังพ้นโทษ และช่วยลดปัญหาการกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกทางหนึ่ง (สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน) ,2562) เป็นกรอบแนวทางสำหรับภารกิจด้านการบำบัดฟื้นฟู แก้ไขพฤติกรรมนิสัย เพื่อปรับเปลี่ยนผู้ต้องขังทุกรายไม่ให้กลับมากระทำความผิดซ้ำ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการแก้ปัญหา “นักโทษ ล้นคุก” และเป็นการ “คืนคนดีสู่สังคม”

กรมราชทัณฑ์ เป็นหน่วยงานสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรม นอกจากจะมีหน้าที่ในการควบคุม ผู้กระทำผิดตามคำพิพากษาของศาลแล้ว ยังมีหน้าที่ที่สำคัญในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา พฤตินิสัยผู้กระทำผิด ให้กลับสู่สังคมได้อย่างปกติสุข อย่างไรก็ตามผู้กระทำผิดเหล่านี้ได้ถูกหล่อหลอมมาจากสถาบันทางสังคมหรือสภาพแวดล้อมมาเป็นเวลานาน การแก้ไขในเรื่องนี้จึงต้องใช้เวลาสั้น ๆ จึงเป็นเรื่องที่ยากลำบาก กรมราชทัณฑ์ได้พยายามอย่างยิ่งที่จะคิดค้นสร้างนวัตกรรม และพัฒนา วิธีการ ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเพื่อสนองตอบต่อความคาดหวังของสังคม เพื่อคืนคนดี มีคุณค่า สู่สังคม (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์, 2562)

เรือนจำซึ่งเป็นสถานที่ควบคุมตัวผู้ต้องขังตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งตามกฎหมาย เพื่อควบคุมตัว แก้ไขฟื้นฟู พัฒนาพฤตินิสัย และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยออกมาสู่สังคม ให้ผู้ต้องขังสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้และถือเป็นการคืนคนดีสู่สังคมตามวิสัยทัศน์ ของกรมราชทัณฑ์ โดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก แต่เนื่องด้วยสภาพปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ส่งผลให้ยังคงมีผู้กระทำผิดกฎหมายจึงเกิดสภาวะผู้ต้องขังล้นเรือนจำ หรือนักโทษล้นคุก กลายเป็นปัญหาที่ยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงให้เห็นในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สถิติผู้ต้องขังของราชทัณฑ์ทั่วประเทศ ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2563

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)
1.นักโทษเด็ดขาด	271,397	40,195	311,592	83.058
2.ผู้ต้องขังระหว่าง	54,336	7,378	61,714	16.451
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	27,803	3,782	31,585	8.419
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	8,704	1,405	10,109	2.695
2.3 สอบสวน	17,829	2,191	20,020	5.337
3.เยาวชนที่ฝากขัง	38	1	39	0.010
4.ผู้ถูกกักกัน	30	4	34	0.009
5.ผู้ต้องกักขัง	1,574	195	1,769	0.472
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	327,375	47,773	375,148	100.00

ที่มา : รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ, โดย กรมราชทัณฑ์, กองแผนฯ, 2563

จากตารางที่ 1 พบว่า มีผู้ต้องขังจำนวนกว่า 375,148 คน ทั่วประเทศ ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2563 ซึ่งจากความจुरายงานแสดงสภาพความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถาน มีความจุเต็มที

เพียง 259,000 คน (กรมราชทัณฑ์, 2563) กรมราชทัณฑ์จึงเผชิญกับสภาวะนักโทษล้นเรือนจำมานานหลายปี ซึ่งปัญหานักโทษล้นคุกสร้างความท้าทายมากมายนในการบริหารจัดการเรือนจำ เช่น การขาดแคลนบุคลากร ทรัพยากร และงบประมาณ สุขอนามัยที่ไม่ได้มาตรฐาน รวมไปถึงประสิทธิภาพในการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง (สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน), 2563) ซึ่งอาจเกิดอุปสรรคต่อการกลับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอกภายหลังการปลดปล่อยทำให้เกิดปัญหาว่าเมื่อผู้กระทำผิดได้รับการปล่อยตัวแล้ว เมื่อกลับคืนสู่สังคมยังมีการกระทำผิดซ้ำอีก

ตารางที่ 2 อัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวตามช่วงปีงบประมาณ ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2563

ปล่อยตัวในช่วง ปีงบประมาณ	จำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว (คน)	จำนวนผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำ		
		ภายใน 1 ปี	ภายใน 2 ปี	ภายใน 3 ปี
2560	135,745	17,516	31,189	40,243
2561	110,038	15,275	25,659	27,444
2562	160,064	20,594	23,326	-

ที่มา : รายงานสถิติอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวตามช่วงปีงบประมาณ , โดย กรมราชทัณฑ์, กองแผนฯ, 2563

จากตารางที่ 2 พบว่า ในช่วงปี 2560-2562 อัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว จำนวนผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำภายใน 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 14-15 จำนวนผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำภายใน 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 26 และ ปี พ.ศ. 2560-2561 มีผู้ต้องขังกลับมากระทำผิดซ้ำภายใน 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 28-34 จากสถิตินักโทษที่กระทำผิดซ้ำมีหลายปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก แต่ก็ได้หมายความว่า การอบรมแก้ไขและการส่งต่อผู้ต้องขังกลับสู่สังคมของกรมราชทัณฑ์ประสบความสำเร็จพอสมควร ตรงกันข้ามกลับประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง การดำเนินการต่าง ๆ ที่ทำได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของผู้ต้องขังในทางที่ดีขึ้น จนเรียกได้ว่าเรือนจำเป็น “บ้านเปลี่ยนชีวิต” แห่งหนึ่ง ผู้ต้องขังจำนวนมากได้มาเพิ่มวุฒิการศึกษาบางคนไม่รู้หนังสือได้มารู้หนังสือ บางคนได้เรียนหนังสือจนจบปริญญา ผู้ต้องขังที่ไม่เคยมีทักษะอาชีพมาก่อนได้มาฝึกอาชีพต่าง ๆ จนสามารถออกไปประกอบอาชีพมีรายได้มั่นคง ตลอดจนถึงการได้เข้าไปทำงานในโรงงานต่าง ๆ ต่อเนื่องจากการฝึกงานในเรือนจำ ผู้ต้องขังที่ไม่เคยได้รับการฝึกทักษะชีวิตก็ได้มีโอกาสเข้ามาฝึกทักษะการใช้ชีวิตในมิติต่าง ๆ การฝึกปฏิบัติธรรมการฝึกสมาธิ การบริหารการเงิน การเข้าสังคม การผ่านโปรแกรมต่าง ๆ หลากหลาย

จนทำให้ชีวิตของผู้ต้องขังเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีทางเลือกในชีวิตมากขึ้นทำให้โอกาสในการกระทำผิดซ้ำลดลง (นันทิ จิตสว่าง, 2561)

โดยสิ่งที่กรมราชทัณฑ์ ได้นำมาเป็นกิจกรรมหนึ่งในการฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำผิด คือ กีฬา ซึ่งการเล่นกีฬาจัดเป็นการออกกำลังกายที่จำเป็นและสำคัญสำหรับทุกคน เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ ช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ช่วยให้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายได้ทำงานตามธรรมชาติ เสริมสร้าง ระบบการไหลเวียนของโลหิต ช่วยในการรับใช้น้ำพวออกซิเจนไปบำรุงทุกส่วนของร่างกาย ซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ ชำรุดและดำรงสภาพที่ปกติของร่างกาย นอกจากนี้กีฬายังเป็นการฝึกให้บุคคลมีวินัยในตนเอง มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดี ความสามัคคีระหว่างสมาชิก (กรมราชทัณฑ์, 2561)

กรมราชทัณฑ์ได้เริ่มต้นแนวคิดให้ผู้ต้องขังที่มีความสามารถด้านกีฬาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาในเรือนจำซึ่งเป็นสถานที่ควบคุมตัวผู้ต้องขังตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งตามกฎหมายเพื่อควบคุมตัว แก้ไขฟื้นฟู พัฒนาพฤติกรรม และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยออกมาสู่สังคมให้ผู้ต้องขังสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้และถือเป็นการคืนคนดีสู่สังคมตามวิสัยทัศน์ของกรมราชทัณฑ์ โดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก จนนำไปสู่การเปิดค่ายมวย “สิงห์หนุ่มพัฒนา” ในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งมีผู้ต้องขังให้ความสนใจเข้าสมัครกว่า 400-500 ราย ในวันแรกจนได้ขึ้นชื่อว่าเป็นค่ายมวยที่ใหญ่ที่สุดในโลก และกรมราชทัณฑ์ในยุคของ นายนันทิ จิตสว่าง อธิบดีกรมราชทัณฑ์ ได้มีโครงการกีฬาผู้ต้องขัง “แดนสามัคคีเกมส์” ขึ้น โดยจัดขึ้นครั้งแรกที่ทัณฑสถานหนุ่มกลาง ซึ่งจัดการแข่งขันทั้งสิ้น 2 ชนิดกีฬา ได้แก่มวยสากลสมัครเล่นและตะกร้อ ซึ่งล้วนเป็นกีฬาที่เล่นได้ในสถานที่จำกัด รวมถึงได้มีโครงการปั้นนักมวยผู้ต้องขังไปโอลิมปิก โดยจัดแข่งขัน มวยสากลสมัครเล่นผู้ต้องขังขึ้นทั่วประเทศ เพื่อคัดนักโทษที่มีความสามารถส่งไปฝึกเป็นตัวแทนของประเทศไทย ซึ่งแดนสามัคคีเกมส์ยังคงมีการจัดการแข่งขันมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติ (United Nation) ได้จัดทำวาระการพัฒนายั่งยืน ค.ศ. 2030 (The 2030 Agenda for Sustainable Development) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อมุ่งขจัดความยากจนในทุกมิติและทุกรูปแบบ สานต่อภารกิจที่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จภายใต้เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals – MDGs) โดยมีการตั้งเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนและเน้นการพัฒนาที่สมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งในภาพรวมนั้นแนวทางตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals–SDGs) ให้ความสำคัญกับการพัฒนา

ที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวพันและบูรณาการการพัฒนาระหว่างมิติต่าง ๆ ด้วยความยั่งยืน ซึ่งหนึ่งในประเด็นสำคัญที่องค์การสหประชาชาติได้ระบุให้เป็นส่วนหนึ่งของการเกื้อหนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น คือ “กีฬา” ซึ่งได้ระบุไว้ในเอกสารวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ดังนี้

“ Sport is also an important enabler of sustainable development. We recognize the growing contribution of sport to the realization of development and peace in its promotion of tolerance and respect and the contributions it makes to the empowerment of women and of young people, individuals and communities as well as to health, education and social inclusion objectives ”

(2030 Agenda for Sustainable Development A/RES/70/1, paragraph 37).

วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ได้มีการเน้นย้ำถึงความสำคัญของกีฬาว่าเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมของกีฬาเป็นเครื่องมือในการสร้างสันติภาพในการส่งเสริมความอดทนและความเคารพซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังเน้นถึงการมีส่วนร่วมที่กีฬาสามารถเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนโดยรวมให้กับประชาชน (โดยเฉพาะผู้หญิงและคนหนุ่มสาว) รวมถึงด้านสุขภาพ ด้านการศึกษาและการรวมกลุ่มของสังคมอีกด้วย

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crimes - UNODC) ได้เปิดตัวโครงการป้องกันอาชญากรรมระดับโลกที่จะสร้างและผลักดันให้กีฬา เป็นเครื่องมือเพื่อสันติภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกีฬาและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันอาชญากรรม รวมถึงการสร้างทางเลือกที่หลากหลายให้กับเยาวชนที่มีความเสี่ยง การเสริมสร้างทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญ ตลอดจนการลดปัจจัยเสี่ยงและเพิ่มปัจจัยป้องกันที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมความรุนแรงและการใช้สารเสพติด โดยการเพิ่มความรู้เกี่ยวกับผลที่ตามมาจากอาชญากรรม การใช้สารเสพติดและการพัฒนาทักษะชีวิต ความคิดริเริ่มนี้มุ่งที่จะมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเยาวชนที่มีความเสี่ยงและป้องกันพฤติกรรมต่อต้านสังคมและความเสี่ยง (United Nations Office on Drugs and Crimes, 2019)

ทั้งนี้ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2562 สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน) และรัฐบาลไทย ได้เสนอร่างข้อมติเรื่อง “Integrating Sport into Youth Crime Prevention and Criminal Justice” ในเวทีการประชุมคณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา (Commission on Crime Prevention and Criminal

Justice) สมัยที่ 28 ที่กรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย และได้รับการรับรองโดยฉันทามติจากประเทศสมาชิก โดยสาระสำคัญของข้อมติ ดังกล่าวคือการเน้นย้ำถึงความสำคัญของกีฬาว่าเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน เสริมสร้างความอดทนอดกลั้น การมีส่วนร่วมของสตรีและเยาวชนและชุมชน และเชิญชวนให้ทุกภาคส่วนตระหนักว่ากีฬามีส่วนช่วยในการส่งเสริมและฟื้นฟูเด็กที่กระทำผิดให้กลับมาอยู่ในสังคมและมีชีวิตที่ดีขึ้นได้ หากเด็กได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะด้านกีฬาควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะชีวิต (สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน), 2562)

นับได้ว่าข้อมติดังกล่าวเป็นแนวนโยบายและหลักการที่จะพัฒนาเป็นมาตรฐานระหว่างประเทศในการที่จะนำกีฬามาเป็นส่วนหนึ่งของการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิด ลดการกระทำผิดซ้ำให้กับผู้ต้องขัง ตลอดจนการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยการใช้กีฬาและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเล่นกีฬามาทำให้แนวนโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จ ซึ่งการเล่นกีฬาถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยจากรายงานการประเมิน “โครงการโอกาสครั้งที่ 2” (the 2nd Chance Project) ซึ่งเป็นโครงการที่เน้นการใช้กีฬาช่วยฟื้นฟูผู้อยู่ในเรือนจำในสหราชอาณาจักรเผยให้เห็นว่า กีฬาช่วยคลายความเครียดช่วยในการพัฒนาสังคมและเพิ่มโอกาสในการจ้างงานแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ (Meek, Champion & Killer, 2012)

บทสัมภาษณ์ของศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ ในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ คอลัมน์จุดประกาย ฉบับวันจันทร์ที่ 2 ธันวาคม 2562 กล่าวว่า “.. กีฬาไม่ได้ถูกนำมาใช้เพียงแก้ไขฟื้นฟู ยังมีส่วนในการป้องกันอาชญากรรมได้เช่นกัน ซึ่งวกกลับไปสู่การสร้างความแข็งแกร่ง การสร้างทัศนคติที่ดีต่อตัวเอง สังคม และเพื่อน ๆ รวมถึงการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ เหมือนจะง่ายและตรงไปตรงมา ทว่าเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อนและคาบเกี่ยวกันในหลากหลายส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน” ซึ่งสอดคล้องกับที่นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกล่าวว่า “การใช้กีฬาเพื่อป้องกันอาชญากรรมนั้น ไม่ใช่เพียงการมุ่งหมายที่จะสร้างทักษะทางด้านจิตใจ อารมณ์และส่งเสริมสร้างทักษะชีวิต ซึ่งเป็นทักษะส่วนบุคคลและทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลประกอบกัน อันจะทำให้เด็กและเยาวชนในกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่เคยกระทำความผิดมาก่อน หรือเด็กในสถานพินิจฯ สามารถจัดการกับความต้องการ แรงกดดัน และความขัดแย้งในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งห่างไกลจากความรุนแรงและอาชญากรรมด้วย”

ในมิติของนานาชาติและในประเทศไทยในปัจจุบัน ไม่ได้มองว่า “กีฬา” เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างสุขภาพหรือสันทนาการแต่เพียงเท่านั้น กีฬาสามารถนำมาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติ

ต่าง ๆ ช่วยให้ผู้เล่นมีความเข้มแข็งทางจิตใจ มีความอดทนอดกลั้น มีระเบียบวินัย รู้จักคุณค่าตนเอง เคารพตนเองและผู้อื่นควบคู่ไปด้วย ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งของการป้องกันอาชญากรรม และกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้ นอกจากนี้ก็ายังช่วยสร้างอนาคตใหม่ได้ และอาจนำไปสู่การประกอบอาชีพได้ต่อไปแต่เนื่องด้วยสภาพปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม

กีฬามีใช่แค่การพัฒนาสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต แต่ยังเกี่ยวข้องกับด้านสังคมและจิตวิทยา อีกด้วย กีฬาเป็นสิ่งที่ดี คุ่มค่า สร้างสุขภาพที่ดี และยังทำหน้าที่เบี่ยงเบนความสนใจจากพฤติกรรม ต่อต้านสังคม การมีส่วนร่วมในกีฬาสามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนได้ในเชิงบวกมากขึ้น รวมถึงสามารถเข้าถึงวัฒนธรรมและสังคมเมืองได้ นอกจากนี้ก็ายังเป็นเครื่องกำเนิด ของทุนทางสังคมซึ่งช่วยในการขับเคลื่อนชุมชนโดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม รวมถึงการสนับสนุนวัฒนธรรมภายในชุมชน (Meek and Lewis, 2013) ทั้งนี้ เมื่อกีฬาได้ถูกนำมา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการฟื้นฟูและแก้ไขผู้กระทำผิดโดยกรมราชทัณฑ์ และมีนักโทษผู้ฟื้นฟูแล้วหรือได้รับการพักโทษเป็นกรณีพิเศษ ได้กลับคืนสู่สังคมประกอบอาชีพในเป็น “นักกีฬาอาชีพ” ภายหลังจากการได้รับอิสรภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ากีฬานั้นสามารถที่จะช่วยฟื้นฟู และแก้ไขผู้กระทำผิดได้จริงหรือไม่และมีปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม ของอดีตนักโทษที่ปัจจุบันเป็นนักกีฬาอาชีพ ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาในเรื่องนี้โดยตรง รวมถึงแนวทางการใช้กีฬาเพื่อฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดและลดการกระทำผิดซ้ำ เพื่อชี้ให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ของกีฬากับการแก้ไขฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

2. คำถามการวิจัย

กีฬาสามารถฟื้นฟูและแก้ไขผู้กระทำผิดได้หรือไม่และปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการแปลงเปลี่ยน พฤติกรรมของนักโทษสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพ

3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

3.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืน สู่สังคมของผู้เคยเป็นนักโทษสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพ

3.2 เพื่อศึกษาแนวทางการใช้กีฬาเพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิดและลดการกระทำผิดซ้ำ

4. นิยามศัพท์ในการวิจัย

“กีฬาสีอาชีพ” (Professional Sports) หมายถึง กีฬาที่จัดการแข่งขันอย่างเป็นระบบ ตามมาตรฐานสากล และมีนักกีฬาอาชีพเข้าร่วมแข่งขันกัน โดยมีรายได้จากการแข่งขัน ตามชนิด หรือประเภทที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

“นักกีฬาอาชีพ” (Professional athlete) หมายถึง ผู้ซึ่งเล่นกีฬาอาชีพเป็นอาชีพ

“นักโทษ” (Prisoner) หมายถึง บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษา ถึงที่สุดและหมายความรวมถึงบุคคลซึ่งถูกกักขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายลงโทษ

“การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม” (Behavior Transformation) หมายถึง กระบวนการ ปรับเปลี่ยนความคิดทัศนคติ พฤติกรรมของอดีตผู้ต้องขังที่เคยกระทำผิดให้กลับมาพัฒนาตัวเอง ให้ใช้ศักยภาพที่มีอย่างมีคุณค่า และปฏิบัติตนตามกรอบของกฎหมายและสังคม

“การกลับคืนสู่สังคม” (Social Reintegration) หมายถึง นักโทษที่ได้รับการลงโทษ ครบตามคำพิพากษาแล้ว พ้นโทษจากเรือนจำ ได้รับอิสรภาพและกลับเข้าสู่การใช้ชีวิตปกติ เป็นพลเมืองของสังคม

“ความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม” (Success of Reintegration) หมายถึง นักโทษ ที่ได้รับการลงโทษครบตามคำพิพากษาแล้ว พ้นโทษจากเรือนจำ ได้รับอิสรภาพและกลับเข้าสู่ การใช้ชีวิตปกติเป็นพลเมืองของสังคม สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

“การกระทำผิดซ้ำ” (Recidivism/Reoffending) หมายถึง ผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยตัวออกจาก เรือนจำไปแล้ว ทั้งกรณีพ้นโทษแบบมีเงื่อนไขและได้รับการลงโทษครบตามคำพิพากษา แล้วหวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีกครั้ง โดยถูกจับกุมและมีคำพิพากษาถึงที่สุดถูกส่งตัวเข้าสู่เรือนจำ อีกครั้ง การกระทำผิดซ้ำนั้นบวมถึงการกระทำผิดครั้งที่ 2 ขึ้นไป อาจเรียกได้ว่าเป็นการกระทำผิด ติดนิสัยและยากต่อการแก้ไขพฤติกรรมที่ติดเป็นนิสัยให้กลับคืนสู่สภาพปกติได้ นับว่าเป็นการก่อ ปัญหาอาชญากรรมให้สังคมเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่ผู้กระทำผิดซ้ำได้ผ่านขั้นตอนการขัดเกลาและแก้ไข จากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมแล้ว

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 เพื่อทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมในการคืนสู่สังคมของนักโทษ ผู้การเป็นนักกีฬาอาชีพ

5.2 เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างการยอมรับในสังคมมากขึ้น ให้คนในสังคมให้โอกาสผู้ที่เคย กระทำผิดในการกลับคืนสู่สังคม ไม่ตีตรา ไม่ทำให้ผู้เคยกระทำผิดรู้สึกลดทอนคุณค่าในตนเอง จนต้องกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

5.3 สร้างแนวทางในการนำกีฬาไปใช้ในการสร้างอาชีพให้กับผู้กระทำผิด เพื่อให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้ด้วยความแข็งแรงมั่นคงทั้งร่างกายและจิตใจ พัฒนาตัวเอง สร้างคุณค่าให้ตนเอง และชุมชนได้ โดยไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก รวมถึงเป็นการพัฒนาหรือสร้างนโยบายเกี่ยวกับกีฬา เพื่อลดการกระทำผิดซ้ำในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้กระทำผิด

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่รวบรวมมาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องกีฬาอาชีพกับการลดการกระทำผิดซ้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำมากำหนดกรอบการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดทิศทางการวิจัยให้มีขอบเขตที่ชัดเจน ตลอดจนนำมาพัฒนาชุดคำถามสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ ประกอบด้วย

1. แนวคิดเกี่ยวกับกีฬากับการป้องกันอาชญากรรม
 - 1.1 ความหมายและประโยชน์ของกีฬา
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับกีฬากับการป้องกันอาชญากรรม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและการกลับคืนสู่สังคม
 - 2.1 ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง
 - 2.2 ทฤษฎีตีตรา
 - 2.3 ทฤษฎีพันธะทางสังคม
 - 2.4 ทฤษฎีกลไกการควบคุม
 - 2.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม
 - 2.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและลดการกระทำผิดซ้ำ
 - 3.1 ความหมายของการกระทำผิดซ้ำ
 - 3.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและลดการกระทำผิดซ้ำ
4. การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับกีฬากับการป้องกันอาชญากรรม

1.1 ความหมายและประโยชน์ของกีฬา

“กีฬา” เป็นคำที่รับมาจากภาษาบาลี ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “sport” โดยเป็นคำศัพท์ที่ตัดตอนมาจาก “disport” แปลว่า เล่น สนุก หรือทำให้เพลิดเพลิน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 กีฬา หมายถึง กิจกรรมการเล่น เพื่อความสนุกสนาน เพื่อความผ่อนคลายความเครียดทางจิตใจ โดยเป็นการเล่นภายใต้กฎ กติกา เนื้อที่ และขอบเขตที่กำหนด

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ให้ความหมายของกีฬาในแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555-2559) ว่า กีฬา เป็นกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวและลีลาการเล่นภายใต้กฎกติกา อย่างเป็นระเบียบ โดยมีมุ่งเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเพื่อสุขภาพ ก่อเกิดประโยชน์ ในการพัฒนา ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา บางครั้งอาจใช้การแข่งขันด้วย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555)

นอกจากนี้ การกีฬาถือเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของประชากรทั่วโลก มาเป็นเวลานานมีพัฒนาการ หลากหลายมิติและมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจาก ได้เกิดการพัฒนาความรู้ในเชิงวิทยาศาสตร์หลายสาขา ที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ประชากรทั่วโลกมีสุขภาพที่ดีจึงนำมาสู่ความตระหนักรู้ในเรื่องสุขภาพ และคุณภาพชีวิต อันเกิดมาจากการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา และการร่วมกิจกรรมนันทนาการ เพื่อพัฒนาสุขภาพ พลานามัย และเพิ่มปฏิสัมพันธ์อันดีของคนในสังคมทุกระดับ ซึ่งหลายประเทศสามารถใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไข ปัญหาความมั่นคงของมนุษย์ และความมั่นคงทางสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จนเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่าการเล่นกีฬา เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ประชากรทั่วโลกสามารถเพิ่มประสบการณ์ชีวิตด้านสังคม และอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

กีฬาไม่เพียงแต่ใช้เพื่อออกกำลังกายหรือสันทนาการ ผู้ที่มีความสามารถในกีฬา ประเภทนั้น ๆ สามารถที่จะยึดเป็นอาชีพเพื่อสร้างรายได้ โดยแผนยุทธศาสตร์สร้างกีฬาไทยสู่ความเป็นเลิศ (พ.ศ. 2553-2559) ได้อธิบายว่า กีฬาเพื่ออาชีพ คือ กีฬาที่เล่นเป็นอาชีพ ซึ่งเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมแพร่หลายทั้งผู้ชมและผู้เล่น นักกีฬามีความสามารถระดับสูง มีการจัดระบบการแข่งขันที่เป็นมาตรฐาน มีองค์กรกีฬาอาชีพ นักกีฬาและผู้เกี่ยวข้องสามารถหาเลี้ยงชีพได้ โดยการประกอบกิจกรรม ในกีฬาชนิดนั้น ๆ โดยมีรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีวิตหรือกีฬา ที่มีผู้เล่นมีเจตนาที่จะเล่นเพื่อหารายได้มายังชีพ เป็นอาชีพหลัก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2553)

การกีฬาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากประเทศที่มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้พลเมืองในประเทศของตนได้เล่นกีฬา เนื่องจากกีฬาเป็นกิจกรรมที่มีความจำเป็นยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกเพศทุกวัยให้มีความสมบูรณ์ ทั้งสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม กล่าวคือ การกีฬาช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา โดยใช้กระบวนการวางแผน การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล การคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างสุขุมรอบคอบ มากยิ่งขึ้น ตลอดจนมีความถูกต้องแม่นยำอีกด้วย สำหรับการพัฒนาด้านร่างกาย จะช่วยให้ร่างกาย มีความแข็งแรงสมบูรณ์ มีความสง่างาม มีสุขภาพที่ดีและมีการเจริญเติบโตตามวัย ส่วนการพัฒนาการทางด้านจิตใจ จะช่วยให้มีการอดทนอดกลั้น มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีน้ำใจนักกีฬา รู้จักแพ้ รู้จักชนะและรู้จักให้อภัย การพัฒนาการทางอารมณ์ การกีฬาจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมกีฬาเป็นผู้ที่มีอารมณ์สดชื่น แจ่มใส ร่าเริง เบิกบานอยู่เสมอ การพัฒนาทางด้านสังคม จะช่วยให้รู้จักเคารพในกฎ กติกา และกฎหมายต่าง ๆ ของบ้านเมือง มีความสามัคคีในหมู่คณะ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนการเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อสังคมด้วย (ณัฐพร สุตดี และภารตี ศรีลัด, 2551)

กีฬามีคุณประโยชน์ต่อสุขภาพ การพัฒนาด้านจิตใจของทั้งเด็กและผู้ใหญ่ การพัฒนาส่วนบุคคลและการเข้าสังคม แต่ก็มีข้อเสียเช่นกัน เนื่องจากมีความเสี่ยงต่ออาการบาดเจ็บของร่างกาย จากการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านกีฬา มีความเสี่ยงของความล้มเหลวที่จะนำไปสู่สุขภาพจิตที่ไม่ดี ซึ่งในขณะนี้นับบทบาทของกีฬาในสังคมมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา (Christer, Johan and Andrea, 2019)

กีฬาเป็นโครงสร้างที่ดีและส่งเสริมความต่อเนื่องของการออกกำลังกายและสามารถสร้างประโยชน์ได้อย่างมากมาย สร้างประโยชน์ในเชิงบวก และความกระตือรือร้น รวมถึงปัจจุบันกีฬาเข้ามามีบทบาทในชีวิตของผู้คนเป็นจำนวนมาก กีฬาทำให้รู้จักความรับผิดชอบ สอนให้รู้จักความทุ่มเท ความเป็นผู้นำ และทักษะในด้านอื่น ๆ ดังนี้ (University of Missouri Health Care, 2019)

1) นักกีฬาหลายคนสามารถพัฒนาทักษะได้ดี มีความสามารถมากกว่าในด้านวิชาการ เนื่องจากการเล่นกีฬาต้องใช้เวลาและพลังงานอย่างมาก บางคนอาจคิดว่ากีฬาเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อ การเรียนของนักเรียน อย่างไรก็ตามในความเป็นจริง กีฬาคือเรื่องที่ต้องกระทำซ้ำถึงจะสามารถ ประสบความสำเร็จได้ ต้องใช้ทักษะในการจดจำและการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องโดยตรง กับลักษณะของการเรียนการสอนและงานในห้องเรียน ซึ่งทักษะต่าง ๆ สามารถนำไปกำหนด ตั้งเป้าหมาย และประยุกต์ใช้กับการเรียนหนังสือในห้องเรียนได้

2) กีฬาสอนทักษะการทำงานเป็นทีมและการแก้ไขปัญหา เนื่องจากการเล่นกีฬาร่วมกัน ต้องมีการต่อสู้เพื่อเป้าหมายของความสำเร็จร่วมกัน ทั้งกลุ่มผู้เล่นและผู้ฝึกสอน ดังนั้นกีฬาจะช่วยสร้างวิธีและทักษะในการทำงานเป็นทีม และทักษะของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งประสบการณ์นี้มีประโยชน์อย่างยิ่งเมื่อพบกับปัญหาในชีวิตประจำวัน ทั้งที่ทำงานหรือที่บ้าน

3) กีฬามีประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกาย ซึ่งเห็นได้ชัดว่ากีฬาสามารถทำให้บรรลุปเป้าหมายในการออกกำลังกายและควบคุมน้ำหนัก ทำให้ร่างกายแข็งแรง ตลอดจนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการตัดสินใจในการสร้างพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพ เช่น การไม่สูบบุหรี่ การงดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น และยังมีประโยชน์ในการลดความเสี่ยงจากการเป็นโรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ อีกด้วย

4) กีฬาช่วยลดความกดดันและความเครียด เนื่องจากกีฬาเป็นการออกกำลังกายและเป็นวิธีธรรมชาติในการคลายความเครียดและปลดปล่อยความเครียด รวมถึงสามารถหาเพื่อนใหม่ที่ชอบออกกำลังกาย ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในทิศทางเดียวกัน เมื่อรู้สึกกดดันหรือมีความเครียด

จะเห็นได้ว่า กีฬาสร้างคุณประโยชน์มากมาย ซึ่งไม่เพียงแต่จะเป็นด้านที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพร่างกายแต่เพียงเท่านั้น แต่ยังช่วยด้านสุขภาพจิต การรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมในสังคม และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกันอีกด้วย ซึ่งการเล่นกีฬานั้น ย่อมมีความเสี่ยงที่จะเกิดอาการบาดเจ็บ อาจส่งผลต่อสุขภาพกายในระยะยาว รวมถึงหากเกิดความผิดหวังหรือล้มเหลวจากการเล่นกีฬา ก็สามารถสร้างความเครียดได้ โดยในปัจจุบันกีฬาได้เข้ามามีบทบาทในสังคม และมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาในทุกเพศทุกวัย มีการส่งเสริมสนับสนุนให้กลายเป็นอาชีพ ผู้ที่มีทักษะและความสามารถเฉพาะทางในกีฬานั้น ๆ จึงได้กลายเป็นนักกีฬาอาชีพ นั่นคืออาชีพคือการที่นักกีฬา บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถหาเลี้ยงชีพได้โดยการประกอบกิจกรรมในกีฬาชนิดนั้น ๆ โดยมีรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีวิตหรือกีฬาที่มีผู้เล่นมีเจตนาที่จะเล่นเพื่อหารายได้มายังชีพ เป็นอาชีพหลักนั่นเอง

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับกีฬากับการป้องกันอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรมมีความหมายและขอบเขตที่หลากหลาย โดยอาจหมายถึงการทำให้อาชญากรรมไม่เกิดขึ้นตั้งแต่แรก หรืออาจหมายถึงการทำให้อาชญากรรมที่เกิดขึ้นมาแล้วไม่เกิดขึ้นอีก ดังนั้น นักอาชญาวิทยาจึงได้จัดประเภทของการป้องกันอาชญากรรมออกเป็นตัวแบบต่าง ๆ โดยตัวแบบที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปคือตัวแบบที่มีแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม 4 แนว ได้แก่

(1) การป้องกันโดยอาศัยกฎหมายและการลงโทษ เพื่อข่มขู่ยับยั้งให้คนที่คิดทำผิดเกรงกลัวและคนที่ทำผิดแล้วไม่กล้าทำผิดขึ้นอีก เป็นการตัดมูลเหตุจูงใจโดยการทำให้กลัว

(2) การป้องกันโดยการปรับสภาพแวดล้อมและขจัดปัจจัยที่นำไปสู่การกระทำผิด เช่น ขจัดความยากจน การขาดการศึกษา ควบคุมแหล่งอบายมุข พัฒนาอาชีพ ที่อยู่อาศัย เป็นการป้องกันโดยให้การพัฒนาเป็นแกนนำ (Development –led approach) นอกจากนี้ยังป้องกันโดยการแก้ไขพัฒนาคนที่ทำผิดแล้วให้กลับคืนสู่สังคม โดยกระทำผิดซ้ำขึ้นอีกเป็นการตัดข้อมูลเหตุจูงใจโดยการทำให้มีวินัยและไม่คิดที่จะทำผิด

(3) การป้องกันโดยสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยใช้การออกแบบและเทคโนโลยีในการขัดขวางการเกิดอาชญากรรมมิให้เกิดขึ้น เป็นการตัดช่องโอกาสในการทำผิดโดยใช้ เหล็กดัด ลูกกรง วงจรปิด ประตูไฟฟ้า สัญญาณเตือนภัย และการออกแบบเมือง ฯลฯ

4) การป้องกันโดยใช้สภาพแวดล้อมนามธรรมโดยการรวมตัวกันของคนในชุมชนในการเป็นหูเป็นตาตัดช่องโอกาสในการกระทำผิด

การป้องกันทั้ง 4 แนวต้องทำไปด้วยกัน คือตัดมูลเหตุจูงใจและตัดช่องโอกาสในการกระทำผิด โดยแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมทั้ง 4 แนว สามารถอยู่ในระดับการป้องกันอาชญากรรมทั้ง 3 ระดับ กล่าวคือการป้องกันระดับปฐมภูมิเป็นการป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมตั้งแต่แรกจะครอบคลุมถึงการป้องกันแนวที่ 1 ในการยับยั้งคนทั่วไป แนวที่ 2 ในส่วนของการพัฒนาเด็กและเยาวชนและขจัดปัจจัยที่นำไปสู่อาชญากรรมและแนวที่ 3 และ 4 ซึ่งเป็นการตัดช่องโอกาสให้มีการกระทำผิด ส่วนการป้องกันในระดับทุติยภูมิ จะครอบคลุมถึงการขจัดแหล่งอบายมุข แหล่งเสื่อมโทรม การจัดให้มี งานทำ เป็นต้น และการป้องกันในระดับตติยภูมิ จะเกี่ยวข้องกับการป้องกันในแนวที่ 2 ในการแก้ไขอบรมผู้กระทำผิดมิให้กลับไปกระทำผิดขึ้นใหม่และแนวที่ 1 ในการลงโทษคนที่ทำผิดให้เช็ดหลา อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการแยกพิจารณาเป็นต้นแบบและระดับของการป้องกันอาชญากรรมแล้ว ความไม่ลงรอยในการจัดประเภทของการป้องกันอาชญากรรมก็ยังคงอยู่

โดยทั่วไปแล้วการมีส่วนร่วมในกีฬาถือว่าเป็นประโยชน์อย่างมากมายแก่บุคคลและสังคม รวมถึง การเพิ่มทุนทางสังคม การปฏิสัมพันธ์กันในสังคม การดูแลพัฒนาด้านสุขภาพผ่านกิจกรรมการออกกำลังกาย ซึ่งรวมถึงการลดอาชญากรรมอีกด้วย

กีฬามีใช่แค่การพัฒนาสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต แต่ยังเกี่ยวข้องกับด้านสังคมและจิตวิทยาอีกด้วย กีฬาเป็นสิ่งที่ดี คุ่มค่า สร้างสุขภาพที่ดี และยังทำหน้าที่เบี่ยงเบนความสนใจจากพฤติกรรมต่อต้านสังคม การมีส่วนร่วมในกีฬาสามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนได้ในเชิงบวกมากขึ้น รวมถึงสามารถเข้าถึงวัฒนธรรมและสังคมเมืองได้ (Meek,2013) นอกจากนี้กีฬายังเป็นเครื่องกำเนิดของ

ทุนทางสังคมซึ่งช่วยในการขับเคลื่อนชุมชนโดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม รวมถึงการสนับสนุนวัฒนธรรมภายในชุมชน

การป้องกันอาชญากรรมหรือการต่อต้านอาชญากรรมจะเกิดขึ้นในครั้งแรกของการปฏิสัมพันธ์ แต่กีฬาจะสามารถสร้างการมีส่วนร่วมในระดับที่ลึกซึ้งกว่าเดิมยิ่งขึ้น ด้วยการพัฒนาความสัมพันธ์ ความไว้วางใจและการให้การยอมรับ การติดตามเส้นทางดังกล่าวจะมีส่วนในการยับยั้งหรือปฏิเสธการมีส่วนร่วมในอาชญากรรมและพฤติกรรมต่อต้านสังคม ในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ (Anderson and Overy, 2010)

ขั้นตอนที่หนึ่ง สร้างการมีส่วนร่วมโดยใช้กีฬาเข้าแทรกแซง กล่าวคือ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในด้านกีฬา ซึ่งจัดเป็นกลไกที่น่าเชื่อถือสำหรับการลดอาชญากรรมหรือการป้องกันในเบื้องต้น สิ่งที่สำคัญคือการโน้มน้าวและรักษาเป้าหมายประชากรที่มีกิจกรรมกีฬาเป็นของตัวเอง (Morgan and Costas Batlle, 2019) ซึ่งข้อพิจารณาประการแรกนั้น ควรเริ่มกิจกรรมหรือกีฬาที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเป้าหมายและสอดคล้องกับความสนใจของพวกเขา สร้างสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้กีฬาทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการป้องกันอาชญากรรม กีฬานั้นจำเป็นต้องมีคุณสมบัติที่สามารถเข้าถึงได้ในวงกว้าง ผู้เข้าร่วมมีความหลากหลาย ซึ่งการเข้าถึงกิจกรรมถือว่ามีค่าสำคัญเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงต้องจัดให้มีกิจกรรมที่มีความแตกต่าง เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจในชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย และต้องมีสภาพแวดล้อมและการอำนวยความสะดวกในการเล่นกีฬาที่ทำให้รู้สึกปลอดภัย ส่งเสริมความรู้สึกในเชิงบวก เพื่อดึงดูดกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยง

ขั้นตอนที่สอง คือการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเชิงบวก นั่นคือการสร้างฐานความเชื่อถือ การสร้างคุณค่าที่ทำให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกมีคุณค่าหรือรับรู้ได้ถึงความสามารถส่วนบุคคล และส่งเสริมความเป็นแบบอย่างและตัวอย่างที่ดีของผู้ที่เข้าร่วมในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่สาม คือผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาส่วนบุคคล กล่าวคือ เมื่อมีความสัมพันธ์เกิดขึ้นจากการเล่นกีฬา จะเกิดทางเลือกในการลดอาชญากรรมและพฤติกรรมในการต่อต้านสังคม สร้างสัมพันธภาพระหว่างกัน เป็นสื่อกลางในการศึกษาอบรมพัฒนาความรู้ทักษะที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การสนับสนุนในการลดอาชญากรรมที่เกิดขึ้น เมื่อประสบความสำเร็จจากการเล่นกีฬา ได้รับการยอมรับ จะทำให้รู้สึกว่าการสำเร็จนั้นเป็นอย่างไร และผู้เข้าร่วมจะได้รับความรู้และทักษะใหม่ที่ทำหน้าที่เป็นเกราะป้องกันที่แข็งแกร่ง ลดปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรมไม่ได้เป็นวัตถุประสงค์หลักของการเล่นกีฬาและการออกกำลังกาย แต่อาจเป็นผลพลอยได้ในเชิงบวกอย่างมาก ความหลากหลายของกิจกรรมกีฬามีผลประโยชน์ในการช่วยเหลือให้ผู้เล่นกีฬาพ้นจากปัญหา และฟื้นฟูแก้ไขผู้ที่กระทำผิดได้ (Mohammad Ehsani, 2012)

ประโยชน์ของกีฬาและการออกกำลังกายที่ใช้เป็นเครื่องมือในการฟื้นฟูนั้น ในปี 2560 กระทรวงยุติธรรมสหราชอาณาจักรได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับกีฬาในสถานพินิจและเรือนจำว่า การมีส่วนร่วมในกีฬา เพียงแต่ส่งผลต่อการสร้างเสริมสุขภาพและพฤติกรรมแต่เพียงเท่านั้น แต่ยังสามารถลดการกระทำผิดซ้ำ และเป็นหนทางสู่การศึกษาและการจ้างงานได้อีกด้วย ในประเทศอิตาลี มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการนำกีฬารักบี้เข้าสู่เรือนจำซึ่งเกิดผลในด้านบวก ในปี 2559 อัตราการกระทำผิดซ้ำของอดีตนักโทษผู้เคยเล่นรักบี้มีเพียงร้อยละ 25 เมื่อเปรียบเทียบกับนักโทษทั่วไป มีสูงถึงร้อยละ 70 และจากรายงานของ The Impact of Sports Participation on Crime in England between 2012 and 2015 ระบุว่า การมีส่วนร่วมในกีฬาลดอัตราการเกิดอาชญากรรมสำหรับทั้งทรัพย์สินและอาชญากรรมบุคคลระหว่างปี 2555 ถึง 2559 โดย การมีส่วนร่วมกีฬานำไปสู่การลดลงของอาชญากรรม 1.30 และ 1.56% ในขณะที่เพิ่มอัตราการมีส่วนร่วมกีฬา 10% นำไปสู่การลดลงของอาชญากรรมทรัพย์สินระหว่าง 0.64 และ 0.73% (Stephen, 2017)

กีฬาสามารถลดอาชญากรรมและพฤติกรรมต่อต้านสังคมได้ แต่ปัจจุบันยังขาดแคลนงานวิจัยในระยะยาวที่ดีที่จะยืนยันผลสำเร็จของการใช้กีฬาในการลดอาชญากรรมได้ ซึ่งงานวิจัยสามารถใช้ได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่โดยทั่วไปแล้วจะมีการกำหนดเป้าหมายและปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญสำหรับการเกิดอาชญากรรมและพฤติกรรมต่อต้านสังคม รวมถึงมีกลไกต่าง ๆ มาเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ (Morris, L., Sallybanks, J. & Willis, K. 2003)

1) ปัจจัยส่วนบุคคล นอกเหนือจากประโยชน์ทางกายภาพของการเล่นกีฬาที่เห็นได้ชัดเจนแล้ว ยังส่งผลในด้านอื่น ๆ ต่อบุคคล รวมถึงการพัฒนาด้านทักษะ อารมณ์ และความรู้ความเข้าใจลดความเบื่อหน่าย และการใช้สารเสพติด

2) ปัจจัยด้านครอบครัว โดยพฤติกรรมในการเล่นกีฬาได้รับทั้งผลกระทบจากครอบครัวและส่งผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวเช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นสภาพแวดล้อมที่จะช่วยในการสนับสนุนและเอื้อต่อสุขภาพจิตให้เกิดความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ที่ดี และการสื่อสารที่ดีระหว่างกัน

3) ปัจจัยของสถานศึกษา ซึ่งจะมีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมส่วนบุคคล ประสิทธิภาพและศักยภาพต่าง ๆ ที่จะได้รับการหล่อหลอม

4) ปัจจัยของกลุ่มเพื่อน ซึ่งบทบาทกลุ่มเพื่อนส่งผลต่อพฤติกรรมในสังคม ให้เป็นไปในทิศทางที่ดีรวมถึงจะมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมก็ได้ ซึ่งการมีส่วนร่วมในกีฬาระหว่างกลุ่มเพื่อนนั้นกลับพบว่า มีส่วนช่วยในการสร้างความสัมพันธ์โดยการสร้างบริบททางสังคมในเชิงบวก

5) ปัจจัยชุมชน โดยการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับสังคมในเชิงบวกสามารถลดการกระทำผิดซ้ำ และพฤติกรรมในการต่อต้านสังคม รวมถึงการปรับปรุงแนวคิดและสร้างความภาคภูมิใจในตนเองในระยะยาวได้อีกด้วย

การเล่นกีฬา การออกกำลังกาย หรือการเป็นนักกีฬาไม่สามารถทำให้บรรลุการป้องกันอาชญากรรมได้ แต่ต้องเกิดการมีส่วนร่วม แรงจูงใจและเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี ความมุ่งมั่นตั้งใจ การไม่ยุ่งกับเรื่องผิดกฎหมาย การยอมรับนับถือคุณค่าในตัวเอง จึงจะเกิดผลลัพธ์ในการป้องกันอาชญากรรมให้สามารถบรรลุผลได้ในทันทีและเป็นไปอย่างยั่งยืน (Cameron and Colin, 2000)

กีฬาเป็นกิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยธรรมชาติของกีฬาสามารถดึงดูดผู้คนทั่วไปและผู้ที่มีความเสี่ยงในการก่ออาชญากรรมได้ เมื่อผู้เข้าร่วมเกิดความสนุก เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่จะมีแนวโน้มให้เกิดการเบี่ยงเบนไปทำพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย ผู้เข้าร่วมเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ หรือความรู้สึกว่าสามารถควบคุมกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงได้ ที่สำคัญคือการเกิดความสัมพันธ์ระหว่างกันและความไว้วางใจ ทำให้ผู้เล่นกีฬารู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และเกิดการลงมือทำ ดังนั้น กีฬาจึงสามารถเกิดประโยชน์สูงสุดได้ในเชิงบวก นำไปสู่การได้รับการยอมรับ การจ้างงาน และการลดอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (James Noble and Justin Coleman, 2018)

ความสัมพันธ์ระหว่างกีฬากับอาชญากรรมนั้นเป็นเรื่องซับซ้อน สำหรับบางคนกีฬาเป็นป้อมปราการของความกล้าหาญทางกายภาพและคุณธรรม การปฏิบัติตามกฎและการเล่นอย่างยุติธรรมถือเป็นสิ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดการเบี่ยงเบนจากพฤติกรรมที่ไม่ดีหรือเพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิด จึงมีโครงการมากมายที่ออกแบบมาเพื่อใช้กีฬาเป็นวิธีการควบคุมอาชญากรรมในปัจจุบัน (Gary Armstrong and Luke Hodges-Ramon, 2015)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการป้องกันอาชญากรรมด้วยการใช้กีฬา เป็นผลพลอยได้ในเชิงบวก จากการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา กีฬาสร้างสุขภาวะทางด้านร่างกายให้มีความแข็งแรง สร้างสุขภาพจิตที่ดีให้มีความเอื้อเพื่อ รู้แพ้ รู้ชนะ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกัน สร้างแรงจูงใจแรงดึงดูดในการเข้าร่วมการเล่นกีฬา การส่งเสริมการเข้าสังคม ทำให้เกิดความมุ่งมั่นและหักเหจาก

พฤติกรรมเบี่ยงเบนจนไม่ไปกระทำผิดและนำมาซึ่งการฟื้นฟูและปรับเปลี่ยนผู้กระทำผิดให้มีพฤติกรรมและทัศนคติที่ดีขึ้น รวมถึงการเห็นคุณค่าในตัวเองอีกด้วย

2. แนวคิดเกี่ยวกับการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและการกลับคืนสู่สังคม

2.1 ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง

ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง อธิบายความตั้งใจหรือความพร้อมของบุคคลที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองโดยเน้นที่กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการตัดสินใจของบุคคลผู้นั้น ซึ่งบุคคลไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้จากการคิดเพียงครั้งเดียวแต่จะค่อย ๆ พัฒนาการคิดในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปที่ละขั้น เรียกว่าขั้นความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Prochaska & Velicer, 1997) ซึ่งมีทั้งหมด 6 ขั้น ได้แก่

1) ขั้นไม่สนใจปัญหา (precontemplation) หมายถึง บุคคลที่อยู่ในขั้นนี้ยังไม่คิดและไม่สนใจที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นอกจากนี้ยังไม่ตระหนักถึงผลเสียของพฤติกรรมเดิมที่ตนเองกำลังปฏิบัติอยู่ เป็นขั้นที่บุคคลยังไม่ตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง ไม่รับรู้ไม่ใส่ใจต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของตนอาจเป็นเพราะไม่ได้รับรู้ข้อมูลถึงผลกระทบของพฤติกรรมนั้น เช่น คนส่วนใหญ่มักไม่ค่อยรู้ข้อมูลความสัมพันธ์ของการควบคุมอาหารการออกกำลังกายและสุขภาพหรือบางคนไม่รู้เรื่องความเสี่ยงของการสูบบุหรี่ เป็นต้น หรืออาจเป็นเพราะเบื่อกับที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเอง และคิดว่าไม่สามารถเปลี่ยนได้ บุคคลที่อยู่ในขั้นนี้มักจะหลีกเลี่ยงที่จะอ่านพุดคุยหรือคิดเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง ทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอื่นมักจะมองการแสดงออกในลักษณะนี้ว่าเป็นการต่อต้านหรือขาดแรงจูงใจหรือไม่มีความพร้อม

2) ขั้นลังเลใจ (contemplation) หมายถึง บุคคลเริ่มคิดที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ในขั้นนี้บุคคลจะพิจารณาความสมดุล ระหว่างผลดี-ผลเสียที่จะได้รับถ้าเขาปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ บุคคลมีความตั้งใจที่จะแปลงพฤติกรรมในระยะเวลานอนใกล้นี้ มีความตระหนักถึงข้อดีของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแต่ก็ยังกังวลกับข้อเสียในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยเช่นกัน เกิดการชั่งน้ำหนักระหว่างผลดีและผลเสียที่จะได้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอาจทำให้เกิดความลังเลใจอย่างมากจนทำให้บุคคลต้องติดอยู่ในขั้นนี้เป็นเวลานานเหมือนกับการผัดวันประกันพรุ่ง จึงยังไม่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงในทันที ควรมีการพุดคุยถึง ข้อดี-ข้อเสียของพฤติกรรมเก่าและใหม่เปิดโอกาสให้ได้ชั่งน้ำหนักและอาจมีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องได้ด้วย ในขั้นนี้บุคคลอาจคิดว่าการเปลี่ยนแปลงจะทำให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย

3) ขั้นตัดสินใจและเตรียมตัว (preparation) หมายถึง บุคคลเตรียมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับตนเอง เป็นขั้นที่บุคคลตั้งใจว่าจะลงมือปฏิบัติในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเร็ว ๆ นี้ เมื่อตัดสินใจแล้วว่าจะเปลี่ยนพฤติกรรมใดของตน บุคคลที่อยู่ในขั้นนี้

ควรได้มีทางเลือกในการเปลี่ยนพฤติกรรม โดยให้เขาตัดสินใจเลือกเองและส่งเสริมศักยภาพในการกระทำของเขา

4) ขั้นลงมือปฏิบัติ (action) หมายถึง บุคคลที่อยู่ในขั้นนี้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างสม่ำเสมอ เป็นขั้นที่บุคคลลงมือปฏิบัติหรือกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอกตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน โดยสังเกตจากการกระทำที่ปรากฏให้เห็น ฉะนั้นพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปอาจไม่นับว่าเป็นขั้นลงมือปฏิบัติได้ทั้งหมด เพราะพฤติกรรมของบุคคลนั้นจะต้องบรรลุตามข้อกำหนดที่ผู้เชี่ยวชาญหรือเจ้าหน้าที่วิชาชีพเห็นด้วยว่าเพียงพอที่จะลดพฤติกรรมเสี่ยงได้ นอกจากนี้ยังถือว่าการเฝ้าระวังการกลับไปกระทำผิดซ้ำถือเป็นขั้นสำคัญในการลงมือปฏิบัติขั้นนี้ด้วย บุคคลในขั้นนี้ควรได้รับการส่งเสริมให้ลงมือกระทำตามวิธีการที่เขาเลือกอย่างต่อเนื่อง โดยช่วยหาทางขจัดอุปสรรคและให้กำลังใจแก่เขา

5) ขั้นกระทำต่อเนื่อง (maintenance) หมายถึง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ในขั้นนี้บุคคลสามารถปฏิบัติพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยนแล้วได้อย่างสม่ำเสมอ เป็นระยะเวลาติดต่อกันนานมากกว่า 6 เดือน โดยที่ยังคงทำกิจกรรมที่เป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของตนต่อไป แม้จะไม่เข้มข้นเท่ากับในขั้นลงมือปฏิบัติก็ตามในขั้นนี้ตัวกระตุ้นเร้าต่าง ๆ จะลดอิทธิพลลงและเกิดความเชื่อมั่นว่าตนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ระยะนี้ถือว่าการสร้างความมั่นคงของพฤติกรรมจนกลายเป็นนิสัยใหม่ โดยที่บุคคลจะต้องทำพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์นี้ได้อย่างสม่ำเสมอเหมือนกับว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน

6) การกลับไปมีปัญหซ้ำ (relapse) หมายถึง การที่บุคคลนั้นถอยกลับไปมีพฤติกรรมแบบเดิมก่อนที่จะเปลี่ยนแปลง โดยที่บุคคลจะนำพาตนเองไปสู่สถานการณ์เสี่ยง การปล่อยให้ตนเองมีภาวะอารมณ์จิตใจที่เปราะบาง ไม่สามารถจัดการกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ได้ จนกลับไปมีพฤติกรรมเดิม

จะเห็นได้ว่า ขั้นที่ 1-3 คือ ขั้นก่อนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การปฏิบัติพฤติกรรมเป้าหมาย ส่วนขั้นที่ 4 และ 5 เป็นขั้นตอนที่กำลังปฏิบัติพฤติกรรมเป้าหมายซึ่งบุคคลที่อยู่ในแต่ละขั้นความพร้อมจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 5 อาจเปลี่ยนแปลงขั้นความพร้อมไปในทิศทางที่แย่ลงหรือดีขึ้นได้ตลอดเวลา

นอกจากขั้นความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงยังอธิบายแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลใน แต่ละขั้น ดังนี้

1) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (self-efficacy) เป็นความเชื่อมั่นที่บุคคลมีต่อตนเองว่ามีความสามารถที่จะปฏิบัติพฤติกรรมเป้าหมายได้สำเร็จถึงแม้ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติ

2) ความสมดุลในการตัดสินใจเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (decisional balance) การที่บุคคลประเมินความสมดุลระหว่างผลดี-ผลเสียจะได้รับจากการปฏิบัติพฤติกรรมเป้าหมาย การประเมินในการตัดสินใจจะช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นความพร้อมไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

3) กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (processes of change) คือการใช้ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดหรือประสบการณ์และเทคนิคการปรับพฤติกรรมที่นำมาใช้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีผ่านขึ้นความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

กระบวนการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมมีวิธีที่นำมาจากการใช้ทฤษฎีจิตบำบัด ประกอบด้วยการใช้ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดหรือประสบการณ์ (cognitive/ experiential processes) และการใช้กระบวนการทางพฤติกรรม (behavioral processes) ดังนี้ (Prochaska and DiClemente, 1983)

1) กระบวนการใช้ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดหรือประสบการณ์ (cognitive/ experiential processes) ประกอบด้วย การเพิ่มความตระหนักรู้ การกระตุ้นให้รู้สึกกลัวหรือสะเทือนใจ การประเมินสิ่งแวดล้อม การประเมินตนเอง และการประกาศเจตนารมณ์ให้สังคมรับรู้

2) กระบวนการทางพฤติกรรม (behavioral processes) ประกอบด้วย การใช้เทคนิคการหาสิ่งทดแทน การได้รับความช่วยเหลือสนับสนุน การใช้เทคนิคการให้รางวัลตนเอง การให้คำมั่นสัญญากับตนเอง และการควบคุมสิ่งเร้า

การทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวกับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงนั้น จะเป็นการรอบแนวคิดที่ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง อันจะนำมาสู่การตอบคำถามการวิจัยของการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมจากนักโทษสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นเริ่มจากการที่บุคคลมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปที่ละขั้นตอนจากผู้ที่อยู่ในชั้นล้างเลใจ เมื่อผ่านกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นและนำมาสู่ความสนใจที่จะเข้าร่วมในชั้นลงมือปฏิบัติ และเมื่อมีการใช้ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและกระบวนการทางพฤติกรรมในการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ก็จะทำให้เกิดการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอได้

2.2 ทฤษฎีตีตรา

ทฤษฎีตีตรา เป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการอาชญาวิทยายุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้ว ซึ่งที่มาของทฤษฎีนี้ พัฒนามาจากแนวคิดของ Howard S. Becker นักสังคมวิทยาชาวชิคาโก

ผู้มีส่วนก่อตั้ง “ทฤษฎีการตีตรา” ในปี ค.ศ. 1963 เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทฤษฎีการกระทำตอบโต้ทางสังคม (social reaction theory) ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า การกระทำใดก็ตามที่เรียกว่า เป็น “พฤติกรรมเบี่ยงเบน (deviant behavior)” โดยเนื้อแท้ของมันแล้ว ไม่ได้ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมนั้นโดยตรง แต่เป็นแนวโน้มที่คนส่วนใหญ่มีการประทับตราในเชิงลบให้กับพฤติกรรมนั้น ๆ ที่เขาเห็นว่าผิดแผกแตกต่างไปจากบรรทัดฐานที่สังคมคาดหวังหรือต้องการให้เป็น ดังนั้น พฤติกรรมเบี่ยงเบนในมุมมองของทฤษฎีนี้ จึงเน้นไปที่ปฏิกิริยาของสังคมที่มีต่อผู้กระทำผิดมากกว่าเนื้อหาสาระของการกระทำนั้นโดยตรง การเบี่ยงเบนไม่เกี่ยวกับคุณภาพของพฤติกรรม แต่เกี่ยวข้องกับผลจากปฏิกิริยาตอบโต้ทางสังคม ดังนั้นเบคเคอร์จึงจัดกลุ่มความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและปฏิกิริยาตอบโต้ทางสังคม เบคเคอร์เห็นว่า บุคคลทุกคนในสังคม ไม่ว่าจะในเวลาใดก็อาจถูกตีตราว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนได้ เบคเคอร์ อธิบายว่า กลุ่มทางสังคมเป็นตัวละครสำคัญในการสร้างพฤติกรรมเบี่ยงเบน โดยการสร้างกฎเกณฑ์ (Rule) ขึ้นมา เป็นผลทำให้ผู้ที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์นั้นต้องกลายเป็นผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (กองพัฒนาพฤตินิสัย, 2554)

Frank Tannenbaum เป็นคนแรกที่ริเริ่มใช้คำว่า “การระบายสีให้แก่ความชั่วร้าย” เพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งประโยคดังกล่าวนี้มีความหมาย ตรงกับ “ทฤษฎีการตีตรา” แกนของทฤษฎีนี้อยู่ที่ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการตีตรา แทนเนนบามชี้ว่า ทางออกของปัญหาการตีตรา คือ เราจะต้องปฏิเสธการระบายสีให้แก่ความชั่วเหมือนที่เคยทำมา โดยกระบวนการยุติธรรมจะต้องใช้ความพยายามรณรงค์เรื่องการเลิกระบายสีให้แก่ความชั่ว โดยการใช้โปรแกรมการปรับเปลี่ยนแบบต่าง ๆ แทนเนนบาม มีความคิดว่า แม้อาชญากรรมจะเป็นสิ่งที่ชั่วร้าย แต่หากสังคมผลักดันให้อาชญากรถลาลึกลงไปอีก จะกลายเป็นภัยต่อส่วนรวมมากขึ้น จนไม่อาจจะยอมให้ผู้กระทำผิดกลับตัวเป็นคนดี (Tannenbaum, 1938 อ้างถึงในยศพนธ์ สุธรรม , 2561)

การตีตราสามารถจำแนกออกเป็น 3 ระดับ ระดับกลุ่มผู้สร้างกฎหมาย,ระดับกระบวนการยุติธรรม และระดับตัวบุคคล เซอร์ เน้นว่าการตีตราระดับตัวบุคคลสำคัญที่สุด เซอร์อธิบายกระบวนการตอบสนองต่อการตีตรา ไว้ว่าการตอบสนองแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทฝังไว้ในความคิด (stereotyping), ประเภทการตีความย้อนหลัง (retrospective interpretation) และประเภทการเจรจาต่อรอง (negotiation) ในเรื่องของ การตีตรานี้ เป็นเรื่องที่บุคคลในสังคมกำหนดความหมายให้แก่ผู้อื่นว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน หรือมีพฤติกรรมเป็นอาชญากร ซึ่งในการกำหนดความหมายอาศัยวิธีการสื่อสารเพื่อให้ผู้อื่นและสังคมรับรู้ความหมายนั้น ในเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้ความหมายนี้ (Schur, 1971)

ในทัศนะของเซอร์เขาเห็นว่ามนุษย์เป็นผู้กระทำทางสังคมมากกว่า โดยการใช้วิธีการตอบโต้ การที่สังคมมุ่งตีตราตนเองโดยใช้วิธีการ 2 วิธี คือ วิธีการเจรจาเพื่อลดความผิด (bargaining) และ วิธีการปฏิเสธ ความเบี่ยงเบน (deviant disavowal) ได้สรุปทฤษฎีการตีตราไว้ว่าประกอบด้วย หลักการ 9 ประการ ได้แก่

- 1) พฤติกรรมอาชญากรไม่มีความชั่วร้ายอยู่ภายใน
- 2) นิยามของพฤติกรรมอาชญากรถูกกำหนดโดยผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจในสังคม
- 3) บุคคลกลายเป็นอาชญากรเพราะกระบวนการตีตรา
- 4) กระบวนการยุติธรรมจัดกลุ่มอาชญากร และกลุ่มที่ไม่ใช่อาชญากรแตกต่างจากข้อมูล ในโลกความจริง
- 5) ผู้ประกอบอาชญากรรมซึ่งถูกจับกุมมีเพียงจำนวนน้อย ส่วนผู้ที่ประกอบอาชญากรรมซึ่งไม่ถูกจับกุมมีจำนวนมาก และมักกระทำผิดมาแล้วไม่น้อยกว่าพวกแรก
- 6) การที่บุคคลจะถูกจับกุมหรือไม่ ขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะของบุคคลนั้น ไม่ใช่ฐานความผิด
- 7) ความรุนแรงในการลงทัณฑ์ ขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะของบุคคลเช่นกัน
- 8) การวินิจฉัยสั่งการของกระบวนการยุติธรรมขึ้นอยู่กับแบบแผนที่ฝังในความคิด (Stereotype) ของบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับการกระทำความผิด
- 9) เมื่อใดก็ตามที่บุคคลถูกตราหน้าจากสังคมว่าเป็นผู้เบี่ยงเบน บุคคลนั้นจะตกอยู่ในภาวะ ที่ไม่สามารถกอบกู้ภาพพจน์ของตนในฐานะพลเมืองดีกลับคืนมา

ทฤษฎีการประทับตรา เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของผู้คนในสังคมหรือปฏิกิริยาของสังคมซึ่งมีต่อผู้ที่กระทำความผิดว่า เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำผิดกลายเป็นผู้เบี่ยงเบน โดยสามารถแบ่ง พฤติกรรมการเบี่ยงเบนได้เป็น 2 ประเภท (Lemert, 1951) ได้แก่

1) การเบี่ยงเบนแบบปฐมภูมิ (Primary Deviance) หมายถึง ประสบการณ์ที่แสดงออกให้เห็นได้โดยเปิดเผยชัดเจน เช่น การติดยาเสพติด ความต้องการ และผลสืบเนื่องจากการติดยาเสพติด กล่าวอีกนัยหนึ่ง การเบี่ยงเบนแบบปฐมภูมิก็คือ พฤติกรรมการเบี่ยงเบนทั่ว ๆ ไป ที่มีอยู่ก่อนที่ พฤติกรรมนั้นจะถูกตีตรา

2) การเบี่ยงเบนแบบทุติยภูมิ (Secondary Deviance) หมายถึง บทบาทของบุคคลที่ได้ถูก สร้างขึ้นมา อันเป็นผลมาจากการประณามของสังคมที่มีต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง การเบี่ยงเบนแบบ ทุติยภูมิก็คือ การกระทำใด ๆ ที่เข้ามาแทนที่การเบี่ยงเบนแบบปฐมภูมิ ซึ่งเป็นการ แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเพื่อ ที่จะแสดงอัตลักษณ์ของบุคคลที่ถูกตัดสินว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน การเบี่ยงเบนแบบปฐมภูมิ และการเบี่ยงเบนแบบทุติยภูมิ ต่างก็เป็นสาเหตุทำให้อาชญากรกลายเป็น อาชญากรร้ายแรงมากยิ่งขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวกับทฤษฎีจิตรา นั้น ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจพฤติกรรมของสังคมและมุมมองของผู้คนส่วนใหญ่ที่ยังคงมีต่อผู้ที่เคยกระทำผิด ซึ่งหากยังคงมีการตีตรา อาจยังทำให้ผู้ที่เคยกระทำผิดกลับสู่พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนได้ จึงเป็นกรอบที่จะนำมาสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อผู้เคยกระทำผิดกลับคืนสู่สังคม

2.3 ทฤษฎีความผูกพันทางสังคม

ทฤษฎีความผูกพันทางสังคม ของทราวิส เฮอร์ซีย์ (พรชัย ชันตี, 2543) เสนอว่า บุคคลที่มีความผูกพันกับองค์กรหรือกลุ่มในสังคม ซึ่งได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และเพื่อนฝูง มักจะมีแนวโน้มที่จะไม่ประกอบอาชญากรรม หลักการสำคัญของทฤษฎีนี้ก็คือ พันธะทางสังคมหรือความผูกพันกับสังคม (Social Bond) ที่เฮอร์ซีย์ได้แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ ความผูกพัน (Attachment) ข้อผูกมัด (Commitment) การเข้าร่วม (Involvement) และความเชื่อ (Belief) ทฤษฎีนี้มีสมมติฐานว่า บุคคลที่มีพันธะทางสังคมหรือความผูกพันทางสังคมน้อย จะมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมอาชญากรรม

ทฤษฎีความผูกพันทางสังคมมีสมมติฐานว่า พฤติกรรมอาชญากรรมเป็นผลมาจาก พันธะของบุคคลที่มีต่อสถาบันทางสังคมได้อ่อนแอหรือถูกทำลาย และองค์ประกอบของพันธะทางสังคมมีด้วยกัน 4 ประการ

1) ความผูกพัน (Attachment) หมายความว่า การที่บุคคลมีความผูกพัน หรือความรักใคร่กับบุคคลอื่น หรือมีความสนใจกับความรูสึกนึกคิดของบุคคลอื่น ซึ่งความผูกพันนี้เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลมีการพัฒนาการยอมรับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม ส่งผลให้บุคคลสร้างความรู้สึกหรือสามัญสำนึกที่จะควบคุมตนเองให้เป็นบุคคลที่ดีในสังคม ดังนั้น ความผูกพันจึงเป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์หรือด้านความรักของพันธะหรือสัญญาผูกมัดที่บุคคลมีต่อสังคม

2) ข้อผูกมัด (Commitment) หมายความว่า การที่บุคคลถูกผูกมัดกับการดำเนินชีวิตตามทำนองคลองธรรมของสังคม กล่าวคือได้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อที่จะประกอบอาชีพโดยสุจริต และเพื่อที่จะได้ประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลไม่อยากจะกระทำผิดกฎหมาย เนื่องจากจะเป็นการเสี่ยงต่อการสูญเสียความสำเร็จในชีวิต ดังนั้นข้อผูกพันจึงเป็นองค์ประกอบด้านความมีเหตุผลของพันธะหรือสัญญาผูกมัดที่บุคคลมีต่อสังคม

3) การเข้าร่วม (Involvement) หมายความว่า การที่บุคคลได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เป็นเหตุให้บุคคลถูกจำกัดเวลาที่จะไปประกอบอาชญากรรม เนื่องจากเวลาส่วนมากได้ถูกใช้หมดไปกับกิจกรรมของสังคม ดังนั้น การเข้าร่วมถือว่าเป็นองค์ประกอบด้านกิจกรรมของพันธะหรือสัญญาผูกมัดที่บุคคลมีต่อสังคม

4) ความเชื่อ (Belief) หมายความว่า ระดับของความเชื่อที่บุคคลมีต่อค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม หากบุคคลมีระดับความเชื่อต่อค่านิยมและบรรทัดฐานในสังคมสูง ก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่ทำผิดกฎระเบียบของสังคม ดังนั้นความเชื่อจึงเป็นองค์ประกอบด้านจริยธรรมหรือสัญญาผูกมัดที่บุคคลมีต่อสังคม

สำหรับการทดสอบสมมติฐานของทฤษฎีความผูกพันทางสังคมนั้น เฮอร์ชเชิพบว่า ผลของการศึกษาวิจัยสนับสนุนทฤษฎีนี้ สำหรับองค์ประกอบแรกของพันธะทางสังคม ก็คือความผูกพัน เฮอร์ชเชิพบว่าเยาวชนที่มีความผูกพันกับบิดามารดามีแนวโน้มที่จะรายงานว่าจะกระทำความผิดกฎหมายน้อยกว่าเยาวชนที่ไม่มีความผูกพันกับผู้ปกครอง เยาวชนที่รายงานว่าจะกระทำความผิดกฎหมายมักจะมีปัญหาในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการได้คะแนนต่ำ การไม่สนใจต่อครูบาอาจารย์ การไม่ชอบโรงเรียน หรือการไม่ยอมรับอำนาจของโรงเรียน นอกจากนี้งานศึกษาวิจัยนี้ยังพบว่าเยาวชนที่รายงานว่าจะกระทำความผิดกฎหมายมากกว่าจะมีความผูกพันกับเพื่อนน้อยกว่าเยาวชนที่รายงานว่าจะกระทำความผิดกฎหมายน้อยกว่า ซึ่งเฮอร์ชเชิได้โต้แย้งว่า การคบหาสมาคมกับเพื่อนที่เป็นผู้กระทำความผิดกฎหมายจะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมอาชญากรรมเพิ่มขึ้น แต่ก็เกิดขึ้นเฉพาะกับเยาวชนที่มีความผูกพันทางสังคมน้อยหรืออ่อนมากเท่านั้น

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทฤษฎีความผูกพันทางสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจปัจจัยทางสังคมในด้านของความผูกพันทางสังคม ซึ่งตามแนวคิดทฤษฎีดังกล่าว หากมีความผูกพันทางสังคมมากก็จะทำให้มีแนวโน้มในการก่ออาชญากรรมน้อย ทำให้ผู้วิจัยสร้างกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมของอดีตผู้กระทำความผิดและไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

2.4 ทฤษฎีกลไกการควบคุม

ทฤษฎีกลไกของการควบคุม (Containment Theory) ของ วอลเตอร์ ซี เรคเลส (Reckless, 1972 อ้างถึงในกรณีการ์ มณฑลเชียร ,2544) ที่เสนอว่า บุคคลจะยับยั้งไม่กระทำความผิดต่อเมื่อมีกลไกการควบคุมสูง การกระทำความผิดจะมีกลไกในการควบคุมที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ระบบ คือ

1) ระบบการควบคุมภายใน (Inner control) จะเป็นองค์ประกอบของความเป็นตัวเอง (self-components) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตัวเองได้ ความอดกลั้น ความคิดที่ใฝ่ดี จิตใจที่สูงพอจะมองข้ามสิ่งเร้าหรือความชั่วร้าย ความเข้มแข็งของจิตสำนึก ความมีสติสัมปชัญญะ ความอดทนสูง

2) ระบบการควบคุมภายนอก (outer control) หมายถึง กฎเกณฑ์ ระเบียบ จารีตประเพณี ศีลธรรม การมีเป้าหมายและความมุ่งหวังแห่งชีวิต สภาพสังคมที่มีความหวังและมีเหตุผล คำแนะนำที่ดี วินัยที่มีประสิทธิภาพ โอกาสที่จะจะได้รับการยอมรับนับถือ

นอกจากนี้ เรคเลส ยังเสนอว่า มีแรงอยู่ 3 แรงที่ผลักดันให้คนกระทำผิด (นุชนาถ ศรีเฟด็จ และคณะ, 2549) ได้แก่

1) แรงกดดันทางสังคม (social pressures) ได้แก่ ความขัดแย้งกัน การทะเลาะกันภายใน ครอบครัว การถูกเอารัดเอาเปรียบ การขาดโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพ การมีฐานะที่ไม่ทัดเทียมกัน และระบบของควมมีชนชั้น ตลอดจนความไม่เป็นธรรมต่าง ๆ ทางสังคม

2) แรงดึงดูดทางสังคม (social pulls) อันได้แก่ การคบเพื่อนเลว การเข้าร่วมกลุ่มกับ ผู้กระทำผิด การถูกชักจูง ยั่วยวน หรือเชิญชวนจากผู้อื่นให้กระทำความผิด และการโฆษณาชวนเชื่อต่าง ๆ

3) แรงปรารถนาภายใน (social pushes) ได้แก่ ความไม่พอใจ ความผิดหวัง ความเครียด ความโกรธ ความเกลียด ความกลัว ความก้าวร้าว ความอยากรวย อยากมีเกียรติ ความชิงดีชิงเด่น ความต้องการอย่างแรงกล้าและทันทีทันใด ความรู้สึกต่ำต้อย ความวิตกกังวลและอื่น ๆ

ถ้าหาก 3 แรงดังกล่าวข้างต้นนี้อยู่เหนือกลไกของการควบคุมก็จะทำให้คนกระทำผิดได้และกลายเป็นอาชญากรไปในที่สุด รวมถึงระบบการควบคุมภายในและระบบการควบคุมภายนอก สิ่งผลักดันให้เกิดอาชญากรรมคือแรงดึงดูดจากภายนอกและแรงปรารถนาจากภายใน ถ้าระบบการควบคุมทั้งภายในและภายนอกเข้มแข็งดีพอเพียงระบบเดียว คน ๆ นั้นก็จะไม่ประกอบอาชญากรรม ใครก็ตามที่มีจิตใจอ่อนแอ ไม่อดทนหนักแน่นก็จะทำผิดได้ง่าย

ทฤษฎีกลไกของการควบคุมให้ความสำคัญทั้งปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะปัจจัยทางสังคม และปัจจัยภายในคือ สภาพจิตใจ เป็นแนวทางสำคัญในการแก้ไขปัญหาความเบี่ยงเบนในสังคม โดยจะต้องพยายามปรับปรุงสถาบันทางสังคมต่าง ๆ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง พร้อมกับการฝึกฝนระเบียบวินัยหรือความมีสติสัมปชัญญะให้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอในตัวบุคคล และทฤษฎีนี้ยังได้กล่าวถึงกระบวนการทางสังคมและโครงสร้างทางสังคมพร้อมกัน กระบวนการทางสังคมคือสิ่งที่ทำให้คนเรียนรู้แล้วหลงผิด ส่วนโครงสร้างทางสังคม ได้แก่ สถาบันต่าง ๆ ในสังคม ไม่อาจควบคุมพฤติกรรมของคนไว้ได้ดีพอ เนื่องจากสถาบันเหล่านี้ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

Burgess และ Akers ได้พัฒนามาจากแนวคิดการคบหาสมาคมที่แตกต่างตามทฤษฎีของ Edwin Sutherland มีสมมติฐานว่า การเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมเป็นกลไกขั้นแรกที่มีผลต่อเงื่อนไข การแสดงพฤติกรรมหรือท่าทางของบุคคล กล่าวคือ จะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลนั้น ๆ แสดงพฤติกรรม ตาม หรือแสดงพฤติกรรมนั้นบ่อยครั้งขึ้น โดยเงื่อนไขโดยตรงหรือการเลียนแบบ จะเป็นตัวกำหนดให้ แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ อีกทั้งรางวัลหรือการสนับสนุนทางบวกเช่น ความสามารถในการหลีกเลี่ยงต่อ การถูกลงโทษ และการสนับสนุนทางลบ ก็จะส่งผลต่อการแสดง พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนเช่นกัน ดังนั้น การตัดสินใจของบุคคลที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนต่าง ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนที่แตกต่างกัน หมายรวมถึงการได้รับรางวัลหรือโทษ ตั้งแต่อดีต และในปัจจุบัน นอกจากนี้ การสนับสนุนที่แตกต่างกันจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลเลือก แสดงพฤติกรรมกระทำผิดซ้ำในครั้งต่อไป ได้เช่นกัน

การเรียนรู้ทางสังคมเกิดขึ้นครั้งแรกในกระบวนการคบหาสมาคมที่แตกต่าง กล่าวคือบุคคล จะมีปฏิกริยาและให้คำนิยามตามกลุ่มที่เป็นตัวแบบตามการสนับสนุนที่แตกต่างกันทางสังคมโดย บุคคลจะเรียนรู้และให้คำนิยามของพฤติกรรมผ่านการเลียนแบบภายในกลุ่ม

การคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Association) หมายความว่า กระบวนการที่ บุคคลได้มีประสบการณ์ในการให้ความยอมรับหรือไม่ยอมรับพฤติกรรมผิดกฎหมายหรือถูกต้องตาม กฎหมาย หลักการนี้ ครอบคลุมทั้งมิติในการคบหาสมาคมและค่านิยมของสังคม มิติในการคบหา สมาคม คือ การที่บุคคลได้มีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่เข้าร่วมในพฤติกรรมเดียวกัน ส่วนมิติ ค่านิยมนั้นเป็น ประสบการณ์ที่บุคคลได้ประสบกับรูปแบบต่าง ๆ ของบรรทัดฐานและค่านิยมในการ คบหาสมาคมกับบุคคลอื่น กลุ่มชนที่บุคคลได้มีการคบหาสมาคมนอกจากได้รับการยอมรับแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ บุคคลได้มีการเลียนแบบและการสนับสนุนพฤติกรรมอาชญากรรมหรือพฤติกรรมถูก กฎหมาย กลุ่มบุคคลที่สำคัญคือ ครอบครัวและเพื่อนฝูง รองลงมาคือ เพื่อนบ้าน อาจารย์ หรือครู กฎหมายและผู้มีอำนาจปกครอง ตลอดจนสื่อมวลชนหรือแหล่งที่มาของทัศนคติหรือรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้การคบหาสมาคมที่เกิดขึ้นก่อน มีระยะเวลาสั้นกว่า มีความถี่บ่อยครั้งกว่าและบุคคลหรือ สิ่งที่เป็นต้นแบบให้ความสำคัญมากกว่าหรืออยู่ใกล้ชิดมากกว่า ก็จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล มากกว่าเช่นกัน

2.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

การจูงใจ (Motivation) หมายถึง การที่บุคคลแสดงออกซึ่งความต้องการในการกระทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งซึ่งสามารถอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การทำให้ตื่นตัว (Arousal) การคาดหวัง (Expectancy)

การใช้เครื่องล่อใจ (Incentives) และการลงโทษ (Punishment) มาเป็นแรงผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทางเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ (พุลสุข สังข์รุ่ง, 2550)

นักจิตวิทยาได้แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541) ได้แก่

1) แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) หมายถึง สภาวะของบุคคลที่มีความต้องการที่จะเรียนรู้หรือแสวงหาบางสิ่งบางอย่างด้วยตนเองโดยมิต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น พนักงานตั้งใจทำงานด้วยความรู้สึกใฝ่ดีในตัวของเขาเองไม่ใช่เพราะถูกบีบบังคับหรือเพราะมีสิ่งล่อใจใด ๆ การจูงใจประเภทนี้ ได้แก่

(1) ความต้องการ (Need) เนื่องจากคนทุกคนมีความต้องการที่อยู่ภายใน ซึ่งจะทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและความพอใจ

(2) ทักษะคติ (Attitude) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ดีที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลทำพฤติกรรมที่เหมาะสม

(3) ความสนใจพิเศษ (Special Interest) การมีความสนใจในเรื่องใดเป็นพิเศษจะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความเอาใจใส่ในสิ่งนั้น ๆ มากกว่าปกติ ซึ่งก็จะช่วยให้สามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้

2) แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) หมายถึง สภาวะของบุคคลที่ได้รับแรงกระตุ้นมาจากภายนอกให้มองเห็นจุดหมายปลายทางและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคล แรงจูงใจเหล่านี้ ได้แก่

(1) เป้าหมายหรือความคาดหวังของบุคคล เช่น พนักงานทดลองงานมีเป้าหมายที่จะได้รับการบรรจุเข้าทำงานจึงพยายามตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถ

(2) ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าคนที่มิโอกาสทราบว่าตนจะได้รับความก้าวหน้าอย่างไรจากการกระทำนั้น ย่อมจะเป็นแรงจูงใจให้ตั้งใจและเกิดพฤติกรรมขึ้นได้ เช่น เห็นเพื่อนประสบความสำเร็จ ก้าวหน้าจากการทำงานก็จะพยายามให้เป็นเช่นนั้นบ้าง ทำให้มีกำลังใจที่จะทำงานอย่างเต็มที่

(3) บุคลิกภาพความประทับใจอันเกิดจากบุคลิกภาพจะจูงใจให้เกิดพฤติกรรมขึ้นได้ เช่น นักปกครอง ผู้จัดการ จะต้องมิบุคลิกภาพของนักบริหารหรือผู้นำที่ดี หรือแม้แต่พนักงานแนะนำความงามก็สามารถจูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้าได้ด้วยคุณสมบัติด้านบุคลิกภาพ เป็นต้น

(4) เครื่องล่อใจอื่น ๆ มีสิ่งล่อใจหลาย ๆ อย่างที่จะก่อให้เกิดแรงกระตุ้นให้เกิด พฤติกรรมขึ้น เช่น การให้รางวัล (Rewards) อันเป็นเครื่องกระตุ้นให้อยากกระทำหรือการลงโทษ (Punishment) ซึ่งกระตุ้นมิให้กระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้การชมเชย (Praise) การติเตียน

(Blame) การประท้วง (Contest) การแข่งขัน (Competition) หรือแม้แต่การทดสอบ (Test) ก็จัดว่าเป็น เครื่องมือที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมได้ทั้งสิ้น

ความต้องการของมนุษย์ เป็นสิ่งจูงใจสำคัญที่ผลักดันให้มนุษย์เกิดกิเลส ความโลภ เพราะตราบใดก็ตามที่มนุษย์ไม่รู้จักความพอดีและแสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อสนองตอบความต้องการเหล่านั้น จนลืมนึกถึงความถูกต้องและบรรทัดฐานของสังคม ย่อมส่งผลให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายขึ้น ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ซึ่งไม่มีที่สิ้นสุดในด้านต่าง ๆ

มาสโลว์ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ความต้องการของบุคคลจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจูงใจ จึงได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลไว้ ดังนี้

1) ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของร่างกายซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ เสื้อผ้า ฯลฯ ความต้องการนี้เริ่มตั้งแต่วัยทารกกระทั่งถึงวัยชรา มนุษย์ทุกคนมีความต้องการทางสรีระอยู่เสมอจะขาดไม่ได้ ถ้าอยู่ในสภาพที่ขาดร่างกายจะกระตุ้นให้บุคคลทำกิจกรรมขวนขวาย เพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านี้ ถ้าต้องการในขั้นแรกนี้ไม่ได้รับการบำบัด ความต้องการขั้นต่อไปก็จะไม่เกิดขึ้น

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) หมายถึง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพราะบุคคลไม่ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนในการดำรงชีวิต เช่น การสูญเสียตำแหน่ง การขาดแคลนทรัพย์สิน การถูกขู่เข็ญบังคับจากผู้อื่น มนุษย์จึงเกิดความ ต้องการความมั่นคงปลอดภัย และหลักประกันชีวิต เช่น มีอาชีพที่มั่นคง มีการออมทรัพย์หรือสะสมทรัพย์ มีการประกันชีวิต ฯลฯ

3) ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ (Love and belonging Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะเป็นที่รักของผู้อื่น และต้องการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น และเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เพราะมนุษย์ทุกคนย่อมต้องการเพื่อนไม่ต้องการรู้สึกเหงา และอยู่คนเดียว ดังนั้นจึงต้องการมีสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น เป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น กลุ่มครอบครัว กลุ่มที่ทำงาน กลุ่มเพื่อนบ้าน กลุ่มสหภาพ เป็นต้น ความรู้สึกผูกพันจะเกิดขึ้นเมื่ออยู่ในกลุ่ม และสมาชิกของกลุ่มย่อมเกิดความรัก ความเอาใจใส่ และยอมรับซึ่งกันและกัน

4) ความต้องการที่จะรู้สึกว่ามีค่า (Esteem Needs) หมายถึง ความปรารถนาที่จะมองตนเองว่ามีคุณค่าสูง เป็นที่น่าเคารพยกย่องจากทั้งตนเองและผู้อื่น ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า มีเกียรติ มีตำแหน่งฐานะ บุคคลที่มีความต้องการประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามีประโยชน์ หากความรู้สึกหรือความต้องการดังกล่าวถูกทำลายและไม่ได้รับการตอบสนองก็จะรู้สึกมีปมด้อย สิ้นหวัง มองโลกในแง่ร้าย ต้องการสิ่งชดเชย

ถ้าเกิดความรู้สึกรุนแรงจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความท้อถอยในชีวิต เป็นโรคประสาท โรคจิต และอาจฆ่าตัวตายได้

5) ความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริง และพัฒนาศักยภาพของตน (Self-Actualization Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจตนเองตามสภาพที่แท้จริง เพื่อพัฒนาชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์ (Self-fulfillment) รู้จักค่านิยม ความสามารถและมีความจริงใจต่อตนเอง บรรเทาความที่เป็นคนที่ดีที่สุดของตนเอง มีสติในการปรับตัว เปิดโอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิต และเผชิญกับสิ่งแวดลอมใหม่ๆ โดยคิดว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายและน่าตื่นเต้น กระบวนการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตนเองเป็นกระบวนการที่ไม่มีจุดจบ ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่มนุษย์ทุกคนต้องการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพ

มาสโลว์ กล่าวถึง ลำดับของความต้องการต่าง ๆ ของมนุษย์ว่า ต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตามความสำคัญและสามารถยืดหยุ่นได้ เมื่อความต้องการเบื้องต้นได้รับบำบัดแล้วมนุษย์จะให้ความสนใจกับความต้องการขั้นสูงขึ้นเป็นลำดับ ความต้องการเหล่านี้เกิดเหตุผลที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ต้องการเติบโตและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ ไว้ดังนี้

1) มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอ และไม่มีที่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการที่เริ่มต้นตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

2) ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมนั้น ๆ อีกต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง จึงจะเป็นสิ่งจูงใจพฤติกรรมของบุคคล

3) ความต้องการของมนุษย์จะเรียงกันเป็นลำดับขั้น ตามความสำคัญ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ

แอล เดอร์เฟอร์ (หลุยส์ จาปาเทศ, 2533) เป็นผู้หนึ่งที่สนับสนุนทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ โดยได้ปรับเปลี่ยนความต้องการตามลำดับขั้น 5 ลำดับ ซึ่งรูปแบบใหม่ 3 ลำดับขั้นของเขาได้รับการยอมรับว่าเป็นทฤษฎีความต้องการ (ERG : Existence-Relatedness-Growth Theory) ประกอบด้วย

1) ความต้องการดำรงชีวิต (Existence Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในการที่จะดำรงชีพ เช่น อาหาร น้ำ อากาศ และที่อยู่อาศัย ความต้องการในกลุ่มนี้จะเกี่ยวข้องกับความต้องการทางด้านร่างกายและปรารถนาอยากมีสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ต้องการอาหารที่อยู่อาศัย เป็นต้น สำหรับในชีวิตจริงในองค์กรนั้นความต้องการค่าจ้างเงินโบนัสและผลประโยชน์ตอบแทนตลอดจนสภาพเงื่อนไขการทำงานที่ดีและสัญญาการว่าจ้างเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเครื่องมือตอบสนอง

สิ่งจูงใจด้านนี้ทั้งสิ้น ซึ่งสามารถเปรียบเทียบได้กับความต้องการระดับต้น ในลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

2) ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) เป็นความต้องการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม เช่น ความรัก และการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น ซึ่งจะเปรียบเทียบได้กับความต้องการการยอมรับ และความต้องการทางสังคม จะประกอบด้วยเรื่องราวที่มีส่วนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ต่อกันระหว่างบุคคลในองค์กรทั้งนี้ความสัมพันธ์เหล่านี้จะหมายถึงความต้องการทุกชนิดที่มีความหมายความสำคัญในเชิงมนุษย์สัมพันธ์ ความต้องการทางสังคมนี้ถ้าเปรียบกับความต้องการที่มาสโลว์กำหนดไว้ก็เท่ากับความต้องการทางด้านความมั่นคงทางใจการไม่ถูกทอดทิ้งความต้องการทางสังคมและความต้องการที่จะได้รับการยกย่องยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงานและหัวหน้าตามทฤษฎีของมาสโลว์

3) ความต้องการในความก้าวหน้าและเติบโต (Growth Needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะก้าวหน้าและพัฒนาเอง เป็นความต้องการที่เกี่ยวกับเรื่องราวของการพัฒนาตนตาม ศักยภาพสูงสุดและการเติบโตก้าวหน้า ต้องการที่จะได้รับความรับผิดชอบเพิ่มหรือความต้องการอยากได้ทำกิจกรรมใหม่ ๆ ที่มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถใหม่ ๆ และได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสกับงานใหม่ ๆ อีกหลายด้านมากขึ้น ล้วนจัดอยู่ในประเภทความต้องการก้าวหน้าและเติบโตทั้งสิ้นความต้องการประเภทนี้จะเปรียบเทียบได้กับความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จทางใจและความสำเร็จตามความนึกคิดทุกอย่างที่สูงสุดแห่งตนและความต้องการยอมรับนับถือในตนเองตามทฤษฎีของมาสโลว์นั่นเอง

ถึงแม้ทฤษฎี ERG จะมีพื้นฐานและความคล้ายคลึงกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ แต่ก็มีแตกต่างที่สำคัญคือแอลเดอร์เฟอร์ มีความเห็นว่า บุคคลสามารถเกิดความต้องการได้มากกว่าหนึ่งในเวลาเดียวกัน ตลอดจนอธิบายปฏิกิริยาของบุคคลเมื่อไม่สามารถบรรลุความต้องการโดยหลักความต้องการโดยหลักการความพอใจ-ความก้าวหน้า (Satisfaction- progression Principle) และหลักการความไม่พอใจ-ถดถอย (Frustration – regression Principle) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ถ้าความต้องการของบุคคลไม่ได้รับการตอบสนอง เขาก็จะให้ความสำคัญกับความต้องการอื่นแทน ตัวอย่างเช่น ถึงแม้บุคคลจะไม่มีภาวะภูมิแพ้กับงานที่ซ้ำซากและน่าเบื่อของเขา แต่เขาก็ยังปฏิบัติงานนั้นอยู่ เนื่องจากรายได้ที่ดีและความมั่นคงของงาน เป็นต้น ทำให้นักวิชาการหลายคนให้การยอมรับว่าทฤษฎี ERG มีความเป็นจริง ในการอธิบาย ความต้องการของมนุษย์มากกว่าทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ

3. แนวคิดเกี่ยวกับแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและการลดการกระทำผิดซ้ำ

3.1 ความหมายของการกระทำผิดซ้ำ

การกระทำผิดซ้ำ (recidivism) เป็นศัพท์ที่ใช้ในสาขาวิชาอาชญวิทยา หรืออาจเรียกว่าการกระทำผิดซ้ำซ้อน หมายถึง การกระทำผิดเพิ่มเติมขึ้นอีกหลังจากผู้กระทำความผิดถูกจับและถูกลงโทษแล้วและยังหมายถึงการละเมิดเงื่อนไขที่ผู้ได้รับการคุมประพฤติหรือผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษกระทำขึ้น การกระทำผิดซ้ำอาจนับรวมถึงการกระทำผิดครั้งที่ 2 ขึ้นไป อาจเรียกได้ว่าเป็นการกระทำผิดที่ติดเป็นนิสัย และยากต่อการแก้ไขพฤติกรรมที่ติดนิสัยให้กลับคืนสู่สังคมปกติได้ นับว่าเป็นการก่อปัญหา อาชญากรรมให้กับสังคมเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่ผู้กระทำผิดซ้ำได้ผ่านขั้นตอนการขัดเกลาและการแก้ไขจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะในการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมในเรือนจำมาแล้ว (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2531)

สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้อาชญากรรมไม่สามารถลดลงได้ มาจากผู้ต้องขังที่ได้กระทำความผิดซ้ำ อาชญากรบางคนได้กระทำผิดมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะพยายามเร่งดำเนินการโดยใช้กลวิธีทุกรูปแบบ เพื่อให้ปัญหาอาชญากรรมลดลงแล้วก็ตาม แต่ในข้อเท็จจริงยังปรากฏว่าปริมาณการก่ออาชญากรรมกลับเพิ่มสูงขึ้น ทั้งในด้านรูปแบบและวิธีการที่สลับซับซ้อนยิ่งขึ้นจะเห็นได้จากจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้นซึ่งเกินกว่าความจุของเรือนจำต่าง ๆ ในสังกัดกรมราชทัณฑ์ที่รองรับได้ ผลที่ตามมา คือ ปัญหาด้านการควบคุม เพื่อรักษาความเรียบร้อยภายในเรือนจำหรือทัณฑสถาน ตลอดจนการปรับปรุง บุคลิกภาพของผู้ต้องขัง และปัญหาด้านการแก้ไขฟื้นฟูพัฒนาผู้ต้องขังที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำสามารถแยกเป็นประเภทใหญ่ได้ 3 ประเภท ได้แก่ ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำที่เป็นอาชญากรอาชีพ, ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำที่มีจิตบกพร่อง และผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำในคดีเล็กน้อย

การป้องกันและการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำที่จะประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องทราบถึงสาเหตุการกระทำผิดของผู้ต้องขังอย่างชัดเจนเสียก่อน เพื่อนำไปสู่การวางแผนทางป้องกันแก้ไขฟื้นฟูรวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง กระทำอย่างถูกต้องเหมาะสม

3.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและลดการกระทำผิดซ้ำ

แนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (rehabilitation) เป็นแนวคิดอาชญวิทยาของสำนักปฏิฐานนิยม (Positive school) ซึ่งเชื่อในเจตจำนงกำหนด กล่าวคือ การกระทำของมนุษย์ถูกกำหนดจากปัจจัยต่าง ๆ มนุษย์ไม่สามารถกระทำได้อย่างอิสระ ใช้เหตุผลในการเลือก มนุษย์ถูกดันหรือหลอมจากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ จนมีบุคลิกภาพที่บกพร่องและนำไปสู่การกระทำผิด สมาชิกส่วนหนึ่งของสังคมต้องแพภัยตนเองหรือว่าภัยสังคม ไม่สามารถดำเนินชีวิตหรือต่อสู้กับปัญหา

ทางเศรษฐกิจและสังคมรุ่มร่าได้ จึงต้องกระทำคามผิดหรือละเมิดกฎเกณฑ์ทางสังคม และถูกกลไกทางสังคมส่งไปควบคุมแก้ไขหรือพัฒนาทางพฤติกรรมนิสัยภายในเรือนจำและทัณฑสถาน สักระยะหนึ่งก่อนปล่อยตัวกลับคืนสู่สังคม (เพชรรัตน์ อิงศารมณี, 2551)

ดังนั้น ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำจึงเป็นระยะเวลาที่มีค่าต่อสังคมและประเทศชาติอย่างยิ่ง เพราะถ้าหากกรมราชทัณฑ์ได้ใช้ความพยายามคิดค้นวิธีการในการแก้ไขฟื้นฟูสมาชิกของสังคมกลุ่มนี้ได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติ พัฒนาความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกอันไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานที่ดีงามของสังคมให้เป็นไปตามบรรทัดฐานที่สังคมบัญญัติไว้ย่อมเป็นประโยชน์มหาศาลต่อชุมชนสังคม และประเทศชาติในที่สุด

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเมื่อสังคมได้ตัดสินโทษแก่เขาไปแล้ว ไม่ว่าจะจุดประสงค์ของการลงโทษจะเพื่อเหตุผลใดก็ตาม การพยายามที่จะให้ผู้ต้องโทษได้กลับตัว กลับใจ มีชีวิตเป็นปกติสุขในสังคมต่อไป นับว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะผู้ต้องโทษนั้นก็ประชาชนคนหนึ่งและประชากรก็เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสังคม ถ้าเขาสามารถเป็นพลเมืองดีในสังคมได้ ประโยชน์ก็จะเกิดแก่ตนเองและสังคม

แนวความคิดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้รับการพัฒนาเรื่อยมา จนกระทั่งได้มีการนำมาใช้ปฏิบัติแก่ผู้กระทำผิด ทั้งในแง่การใช้เรือนจำและชุมชน การแก้ไขฟื้นฟูในเรือนจำก็อาศัยเทคนิคต่าง ๆ เช่น การให้การศึกษา การฝึกวิชาชีพ การอบรมทางศีลธรรมจรรยา การบำบัดทางจิตวิทยา การบำบัดทางแพทย์ การให้การสงเคราะห์ในด้านต่าง ๆ การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม ในส่วนของการใช้ชุมชนก็พัฒนามาเป็นคุมประพฤติ การพักการลงโทษ เป็นต้น

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เน้นตัวผู้กระทำมากกว่าการกระทำผิด โดยการเน้นการศึกษาผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล หรือการจำแนกลักษณะ เพื่อหาสาเหตุการกระทำผิดและแนวทางแก้ไข เพราะสังคมจัดให้มีการลงโทษเพื่อเปิดโอกาสให้สังคมแก้ไขได้ผู้กระทำผิด ดังนั้น ระยะเวลาของการลงโทษจำคุกขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้กระทำผิดที่จะแก้ไขตนเอง เช่น ผู้ต้องขังคดีฆ่าอาจได้รับการปล่อยตัวก่อนผู้ต้องขังกระทำความผิดลักทรัพย์ที่กระทำความผิดซ้ำซาก ถ้าผู้ต้องขังคดีฆ่าสามารถสำนึกผิดและมีพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการและมีแนวโน้มว่าจะไม่กระทำความผิดอีก

แนวความคิดในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู จึงเป็นแนวคิดที่ให้โอกาสคนปรับตัวโดยการทำให้คนที่ผิดไม่ถลำลึกไปสู่การกระทำผิดมากขึ้น ในการลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitation) ได้มีผู้ต้องสังเกตอยู่ 5 ประการ ดังนี้

ประการแรก ทฤษฎีปรับปรุงแก้ไข (rehabilitation) มุ่งที่จะให้ผลต่อเฉพาะผู้ที่ได้กระทำผิดไปแล้ว แต่ไม่ได้คำนึงถึงบุคคลทั่วไปที่อาจจะกระทำผิดขึ้นบ้าง ดังนั้น หากจะใช้วิธีการปรับปรุงแก้ไขอย่างเดียวก็น่าจะมีปัญหาว่าจะมีอะไรเป็นเครื่องจูงใจให้บุคคลทั่วไปไม่กระทำผิด ดังนั้น วิธีการปรับปรุงแก้ไขย่อมมีผลในการป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำอีกจึงมีความแตกต่างกันไปแล้วแต่กรณี เช่น ผู้กระทำผิดครั้งแรก ซึ่งได้กระทำผิดไปเพราะอารมณ์วู่วามชั่วขณะ การปรับปรุงแก้ไขเพื่อไม่ให้กระทำผิดซ้ำย่อมมีทางสำเร็จได้มาก แต่ผู้ที่เคยถูกจับกุมและลงโทษมาแล้วหลายครั้งหรือพวกผู้ร้ายอาชีพ โอกาสกลับตัวเป็นคนดีได้ก็ย่อมมีน้อยเป็นธรรมดา ฉะนั้น แม้แต่ผู้ที่เคยกระทำผิดมาแล้ว วิธีการปรับปรุงแก้ไขก็ไม่มีทางที่จะทำให้กลับตัว ไม่กระทำผิดซ้ำอีกได้ในทุกกรณี อุปสรรคในการที่จะนำวิธีการปรับปรุงแก้ไขแก่ผู้กระทำผิดมีอยู่หลายประการด้วยกัน ที่สำคัญก็คือ โดยทั่วไปแล้วอย่างน้อยเมื่อมีการกระทำผิดขึ้นและค้นหาผู้กระทำผิดได้ ประชาชนก็มักเกิดความรู้สึกอยากจะแก้แค้นผู้กระทำผิดให้สาสมโดยลงโทษอย่างรุนแรง ในขณะที่มีอารมณ์รุนแรงนี้ ย่อมเป็นการยากที่ชักชวนให้ประชาชนเห็นความสำคัญของวิธีการปรับปรุง ความคิดเห็นของประชาชนโดยทั่วไปยังไม่เห็นคุณค่าของวิธีการปรับปรุงแก้ไขอย่างแท้จริงก็ย่อมเป็นอุปสรรคในการที่จะนำวิธีการดังกล่าวมาใช้อย่างกว้างขวาง จนกว่าจะได้มีการอบรมและชี้ชวนจนประชาชนเห็นด้วย

ประการที่สอง การที่จะนำวิธีการปรับปรุงแก้ไขมาใช้ให้ได้ผลอย่างจริงจังด้วยการให้เจ้าพนักงานที่มีความรู้ความสามารถและต้องใช้เวลาความคิดมากกว่าที่จะใช้วิธีการลงโทษ เพื่อทดแทนหรือเพียงข่มขู่ ทั้งนี้เพราะการลงโทษเพื่อข่มขู่ นั้นไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงปัญหาว่าผู้กระทำผิดน่าจะทำผิดขึ้นอีกหรือไม่ ปัญหาเหล่านี้ย่อมไม่เป็นประเด็นที่ต้องวินิจฉัยหากเราลงโทษเพื่อข่มขู่ เพราะมีการลงโทษเพื่อไม่ให้บุคคลอื่นเอาเยี่ยงอย่าง แม้ว่าผู้กระทำผิดไม่น่าจะทำผิดขึ้นอีกก็ยังคงลงโทษอยู่นั่นเอง เพื่อเป็นการข่มขู่บุคคลอื่นไว้ แต่ถ้าเราใช้วิธีการปรับปรุงแก้ไข เราต้องคำนึงถึงปัญหาเกี่ยวกับผู้กระทำผิดแต่ละคน เพื่อจะวินิจฉัยว่าจะควรใช้วิธีการอย่างไรต่อผู้กระทำผิดและวิธีการปฏิบัติก็ไม่ตายตัว แต่ต้องเปลี่ยนแปลงไปได้ เพื่อให้เหมาะสมต่อผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล

ประการที่สาม เมื่อพิจารณาเงื่อนไขที่เรามีอยู่และวิธีการคุมขังที่เรามีอยู่ในปัจจุบัน จะเห็นว่าเหมาะสมกับการลงโทษ เพื่อเป็นการทดแทนและเพื่อเป็นการข่มขู่ แต่ไม่เหมาะสมกับวิธีการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิด ทั้งนี้เพราะเงื่อนไขที่มีอยู่ในขณะนี้ส่วนมากเป็นเรือนจำขนาดใหญ่ จุนักโทษได้เป็นจำนวนมาก ทำให้วิธีใช้การปฏิบัติแตกต่างกัน เพื่อให้เหมาะสมกับนักโทษเป็นรายบุคคลได้ยาก เมื่อมี

นักโทษเป็นจำนวนมาก จะต้องมีระเบียบบังคับการประพฤติปฏิบัติของนักโทษอย่างเข้มงวด ไม่ให้นักโทษต่างไปจากแนวที่วางไว้ เรามีวิธีปฏิบัติให้เหมาะสมกับนักโทษเป็นรายบุคคลได้ก็ต่อเมื่อจำนวนของนักโทษน้อยพอที่เราจะปล่อยให้นักโทษประพฤติแตกต่างกันได้ตามสมควรโดยปลอดภัย

ประการที่สี่ ถ้าดำเนินปรับปรุงแก้ไขให้ได้ผลดี จะต้องจัดหางานที่เหมาะสมแก่นักโทษแต่ละคน ไม่ใช่จัดให้นักโทษทำงานตามความเหมาะสมของเรือนจำที่ทำอยู่ในปัจจุบัน

ประการที่ห้า ความรู้สึกของคนทั่วไปที่ผู้กระทำผิดซึ่งได้ถูกลงโทษไปนั้นเป็นปรีชาของสังคมจึงไม่สมควรที่จะได้รับประโยชน์เป็นพิเศษกว่าผู้อื่นที่ไม่ได้กระทำความผิด ทั้งนี้เพราะจะไม่เป็นธรรมหากผู้กระทำผิดได้รับประโยชน์ดีกว่าผู้อื่น ผู้กระทำผิดควรได้รับประโยชน์จากสังคมน้อยกว่าผู้อื่น เหตุผลของความรู้อันนี้เข้าใจได้ง่าย แต่จะเห็นได้ว่าเป็นการขัดกับการที่เรือนจำนำวิธีการปรับปรุงการแก้ไขมาใช้ หากจะปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดที่ต้องโทษอย่างแท้จริง จะต้องหาอาชีพให้เขาเมื่อพ้นโทษ และให้มีเงินทุนเพื่อใช้จ่ายในระยะแรก เพราะถ้าปล่อยออกไปจากเรือนจำ โดยให้เสื้อผ้า 1 ชุด กับเงิน โอกาสที่เขาจะกระทำผิดขึ้นอีกก็มีได้มาก ถ้าไม่มีญาติพี่น้องเพื่อนฝูงคอยอุปการะ เพราะไม่มีงานเลี้ยงชีพโดยสุจริต แต่การที่จะหางานทำและหาเงินทุนให้แก่ผู้พ้นโทษเป็นพิเศษกว่าคนอื่นก็เป็นการขัดกับความรู้สึกของประชาชนทั่วไป เราจึงต้องชี้ชวนอบรมประชาชนให้เห็นประโยชน์ของการปรับปรุงแก้ไข ผู้กระทำผิด

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับเจตจำนงกำหนด ซึ่งการกระทำของมนุษย์ถูกกำหนดจากปัจจัยต่าง ๆ มนุษย์ไม่สามารถเลือกกระทำได้อย่างอิสระแต่มนุษย์ถูกกดดันหล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ จนมีบุคลิกภาพที่บกพร่องและหันไปสู่การกระทำผิด การกระทำของมนุษย์เป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่างร่วมกัน ได้แก่ ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางชีววิทยาและปัจจัย เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ดังนั้นการลงโทษจึงไม่ควรมุ่งเน้นที่การกระทำผิดเป็นหลัก แต่ควรพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำความผิดและการแก้ไขไปที่สาเหตุดังกล่าว แนวความคิดในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูจึงเป็นแนวคิดที่ให้โอกาสคนกลับตัว และปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม ไม่ให้กลับไปสู่การกระทำผิดมากขึ้น โดยการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดถูกลงโทษในลักษณะที่เป็นการทำลายศักยภาพในการกลับสู่สังคมด้วยการใช้มาตรการลงโทษที่ไม่ทำให้เกิดรอยมลทินและได้เรียนรู้จากผู้กระทำผิดอื่น ๆ เช่น การใช้มาตรการเลี้ยงโทษจำคุกโดยการรอลงอาญา การใช้โทษปรับและการใช้มาตรการในชุมชนอื่น ๆ เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิด ได้รับผลกระทบในทางลบจากในเรือนจำหรือให้อยู่ในเรือนจำให้น้อยที่สุด เพื่อให้ได้รับผลกระทบ น้อยที่สุด โดยการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษ

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนเป็นแนวคิดดั้งเดิมที่ถูกเน้นย้ำและนำมาใช้มากในสมัยโบราณ การลงโทษต้องให้สาสมกับความชั่วร้ายของบุคคลนั้น ๆ อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน สังคมได้พัฒนาขึ้นมากและได้มีการใช้แนวคิดตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้กลับเข้าสู่สังคม แม้แนวคิดตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจะได้รับการยอมรับมากขึ้น แต่แนวคิดตามทฤษฎีอื่น ๆ ยังคงมีอิทธิพลอยู่ในปัจจุบัน การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในปัจจุบันจึงเป็นการผสมผสานในการใช้แนวคิดต่าง ๆ ต่างกันก็เพียงจุดเน้นว่าจะเน้นแนวคิดตามทฤษฎีใดเท่านั้น (นที จิตสว่าง, ม.ป.ป.)

4. การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์

การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังหรือการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (นที จิตสว่าง, 2546) ที่จัดเป็นโปรแกรมเฉพาะ มิใช่โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูพื้นฐานนั้น ไม่ว่าในกรณีใดจะมีกระบวนการ ในการดำเนินการที่สำคัญ 5 ขั้นตอน กล่าวคือ

1) เลือกรูปแบบเป้าหมาย การดำเนินการในขั้นตอนแรกจะต้องเริ่มต้นด้วยการกำหนดกลุ่มผู้ต้องขังที่จะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะนำมารับการแก้ไขฟื้นฟูก่อนว่าจะเลือกผู้ต้องขังประเภทใด มีเงื่อนไขอย่างไร เช่น ผู้ต้องขังคดีทำผิดทางเพศ ผู้ต้องขังคดีฆ่าคนตาย หรือไม่พิจารณาในแง่ของคดี แต่พิจารณาเลือกในแง่ของพฤติกรรม เช่น ผู้ต้องขังที่ชอบใช้ความรุนแรงในการกระทำความผิด เป็นต้น การจะกำหนด กลุ่มเป้าหมายกลุ่มใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสำคัญของปัญหาอาชญากรรมในสังคมนั้น ๆ เช่น ในนิวซีแลนด์ ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศต่อเด็กมีมากและมักเกิดการกระทำความผิดซ้ำ ดังนั้นจึงได้มีการคิดโครงการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดทางเพศต่อเด็กขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการทำให้กลุ่มเป้าหมาย แคลบลง และมีความเป็นไปได้ในการจัดการแก้ไขฟื้นฟู สามารถจัดเป็นรุ่น ๆ รุ่นละ 20-40 ราย ทำให้การแก้ไขมีคุณภาพมากกว่าการดำเนินการเป็นหมู่ทีละ 100-200 ราย (นที จิตสว่าง, 2546) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพของเรือนจำ/ทัณฑสถาน ในเรื่องของสถานที่ วิทยากร ฯลฯ สำหรับโปรแกรมเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังทั่วไปที่มีโทษระยะสั้น ให้ใช้เฉพาะผู้ต้องขังที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ต้องโทษในคดีอื่นที่ไม่สามารถให้เข้าอบรมตามโปรแกรมตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำความผิดอื่นได้ เช่น พ.ร.บ.ป่าไม้ , พ.ร.บ.ปืน , ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร, ค่าประเวณี ฯลฯ (กองพัฒนาพฤตินิสัย, 2561)

2) การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข โดยการที่จะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังประเภทหนึ่งประเภทใดหรือคนใดคนหนึ่งอย่างนั้น จะต้องเริ่มจากการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อที่จะได้แยกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังดังกล่าวได้เหมาะสม การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารงานเรือนจำ เพราะการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจะเป็นประโยชน์ต่อการควบคุมผู้ต้องขัง และขณะเดียวกันก็เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ทั้งนี้เพราะการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจะทำ

ให้สามารถรู้จักผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล จนสามารถแยกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้ตามความเหมาะสมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม (กองพัฒนาพฤตินิสัย, 2561)

การดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังหรืออีกนัยหนึ่งอาจเรียกว่า เป็นการประเมินรายบุคคล เพื่อที่จะทำให้สามารถรู้จักผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล จนสามารถแยกปฏิบัติ แยกกลวิธีในการแก้ไขฟื้นฟูให้เหมาะสมเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มได้ การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่ว่านี้ จะต้องเป็นการจำแนกลักษณะขั้นสูง ที่เรียกว่า “การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข” ที่สามารถเจาะลึกถึงพฤติกรรมและสาเหตุการกระทำผิดของผู้ต้องขัง จนสามารถนำมาเป็นแนวทางและกำหนดกลวิธีหรือหลักสูตรในการแก้ไขฟื้นฟูให้สอดคล้องกับผู้ต้องขังแต่ละประเภท แต่ละคนได้ การจำแนกลักษณะดังกล่าวจะเน้นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ศึกษาประวัติจากเอกสารและจากการเปิดเผยของผู้ต้องขัง การสังเกตพฤติกรรม และการใช้แบบ ประเมินทางจิตวิทยาเพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์และวางแผนการแก้ไขฟื้นฟูเป็นรายบุคคลเนื่องจาก กลุ่มผู้ต้องขังที่นำมาวิเคราะห์ และจำแนกลักษณะได้ผ่านการคัดเลือกเป็นกลุ่มเป้าหมายมาแล้ว เช่น ผู้ต้องขังคดีความผิดทางเพศต่อเด็ก ผู้ต้องขังคดีค้ายาเสพติดรายย่อย ผู้ต้องขังวัยหนุ่มคดีลักทรัพย์ เป็นต้น ดังนั้นผู้ต้องขังที่จะนำมาวิเคราะห์ในแต่ละเรือนจำจึงมีจำนวนไม่มาก รุ่นหนึ่งประมาณ 20-40 ราย ดังนั้นการจำแนกลักษณะและการประเมินอย่างละเอียดจึงสามารถทำได้

ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในกลุ่มเพื่อการแก้ไข มีดังนี้

1) กลุ่มผู้ต้องขังมีแนวโน้มไม่กระทำผิดซ้ำ หรือกลุ่มผู้ต้องขังที่ไม่จำเป็นต้องแก้ไข เป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดโดยพลั้งพลาด ยังไม่ถวิลเข้าสู่วงจรของการกระทำผิด โดยทำผิดเป็นครั้งแรก ทำผิดโดยไม่แสดงความชั่วร้าย มีครอบครัวหรืออาชีพรองรับเมื่อพ้นโทษ กลุ่มนี้ไม่จำเป็นต้องแก้ไข แต่ต้องปฏิบัติมิให้กลุ่มนี้ตกต่ำไปกว่าเดิม หรือเรียนรู้จากผู้ที่มีความชำนาญ ส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวให้รองรับกลับสู่สังคมและจิตสวัสดิการดูแลผู้ต้องขังเหล่านี้

2) กลุ่มผู้ต้องขังที่พอแก้ไขได้ เป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่ยังไม่ได้ถวิลเข้าสู่วงจรอาชญากรรมซ้ำซาก ไม่ได้เป็นอาชญากรอาชีพ ทำผิดเพราะความจำเป็นหรือถูกกดดัน แต่มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำ หากไม่ได้รับความช่วยเหลือหรือแก้ไข เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่จะต้องดำเนินการแก้ไขเป็นพิเศษโดยการจัดเข้าโปรแกรมการแก้ไขต่าง ๆ

3) กลุ่มผู้ต้องขังที่ยากต่อการแก้ไข เป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำซาก กระทำผิดในคดีที่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูง กลุ่มอาชญากรอาชีพ หรือพวกที่มีความผิดปกติทางจิต กลุ่มนี้ต้องใช้การปฏิบัติที่เข้มงวด โดยการใช้มาตรการควบคุมอย่างเคร่งครัด หรือถ้าจะบำบัดแก้ไขจำเป็นต้องใช้โปรแกรมที่เข้มข้นเป็นพิเศษ

4) ผู้ต้องขังกลุ่มพิเศษ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะมุ่งจัดสวัสดิการและการดูแลสุขภาพ ให้แก่ผู้ต้องขังมากกว่าการแก้ไขฟื้นฟู

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง อาจแยกได้เป็น 5 ระดับ คือ

1) การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน เป็นการจำแนกเพื่อแยกขัง เพื่อการควบคุม และจำแนกเพื่อคัดผู้ต้องขังรับการอบรมแก้ไขขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษา การอบรมทางศีลธรรมและการรับสวัสดิการต่าง ๆ โดยทางปฏิบัติที่ทำอยู่จะเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติผู้ต้องขัง และการประชุมเพื่อแยกกองงาน เป็นต้น

2) การจำแนกลักษณะเพื่อการแก้ไข จะเป็นการจำแนกลักษณะเพื่อคัดผู้ต้องขังไปเข้ารับการบำบัด ฟื้นฟู หรือปรับพฤติกรรมในชั้นสูง ได้แก่ โปรแกรมการแก้ไขผู้ต้องขังในลักษณะต่าง ๆ เช่น โปรแกรมการแก้ไขผู้ต้องขังคดีกระทำผิดทางเพศ ผู้ต้องขังคดียาเสพติด ผู้ต้องขังคดีที่ใช้ความรุนแรง หรือโปรแกรมการจัดการกับความโกรธ โปรแกรมการระงับความรุนแรงในครอบครัว หรือโปรแกรมพัฒนาจิตใจ เช่น การอบรมวิปัสสนากรรมฐาน เป็นต้น ในส่วนของวิธีการจำแนกนั้นก็เน้นในเรื่องการวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิด วิเคราะห์พฤติกรรมที่ผิดปกติ และการจัดทำการศึกษาเพื่อสอบประวัติอย่างละเอียด จากนั้นจึงจัดกลุ่มพฤติกรรม เพื่อแยกเข้าโปรแกรมการปรับและฟื้นฟูพฤติกรรมโดยเฉพาะ ดังนั้นการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข จึงไม่จำเป็นต้องทำกับผู้ต้องขังทุกคนในเรือนจำ แต่เป็นการดำเนินการเฉพาะกลุ่มเป้าหมายเท่านั้น

3) การดำเนินการตามโปรแกรม คือ การดำเนินการตามหลักสูตรที่กล่าวไว้ ในการแก้ไขฟื้นฟู ขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนหลักเพราะเป็นเนื้อหาสำคัญของการแก้ไขฟื้นฟู เช่น ถ้าจะแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำผิดทางเพศ ก็ต้องจัดโปรแกรมซึ่งมีหลักสูตรบทเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่ออบรมปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของผู้ต้องขังคดีกระทำผิดทางเพศ ซึ่งอาจจะเริ่มจากการให้ความรู้ ให้ความเข้าใจ การฝึก ทักษะ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และนำไปสู่การปรับพฤติกรรม ในกรณีของผู้ติดยาเสพติด หากนำวิธีการชุมชนบำบัดมาใช้ ขั้นตอนนี้จะเป็นการนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิก ซึ่งสมาชิกจะต้องอยู่ด้วยกันเป็นเวลานาน ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนบำบัดถูกหล่อหลอมโดยอิทธิพลของกลุ่มจนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

4) การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเป็นการทำให้ผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูจนยึดติดกับวัฒนธรรมและแบบแผนของกลุ่มและของเรือนจำ เริ่มถอนตัว ออกมา เพื่อเตรียมที่จะยืนหยัดด้วยตนเอง และปรับตัวเข้ากับสังคมที่จะต้องกลับไปเมื่อพ้นโทษ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญเช่นกัน เพราะหากไม่มีการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ผู้ต้องขังที่แม้จะ ได้รับการอบรมมาจนเข้มแข็ง สามารถปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมได้แล้ว หากไม่มี

ความพร้อม ก็จะปรับตัวไม่ทัน จะยึดติดกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในเรือนจำหรือในกลุ่ม จนปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกไม่ได้

5) การดูแลหลังปล่อย คือ การดูแลหลังปล่อยเป็นขั้นตอนที่ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการให้การดูแลผู้ต้องขังที่พ้นโทษ ซึ่งจะต้องเกิดการประสานงานของฝ่ายเรือนจำกับชุมชนในการดึงชุมชนเข้ามาช่วย หากไม่มีขั้นตอนนี้แล้วผู้ต้องขังที่ได้รับการอบรมมาดี หากจะต้องกลับไปในสภาพแวดล้อมเดิม สังคมเดิม แหล่งอบายมุขเดิม เครือข่ายเดิมก็จะไม่สามารถทนทานต่อสิ่งยั่วยุและกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

ในการพิจารณาถึงวิธีการที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยเฉพาะผู้กระทำผิดที่อยู่ในสถานควบคุม ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับโปรแกรมการแก้ไขพื้นฐานที่ดำเนินการกันอยู่ทั่วไป ได้แก่ การฝึกอาชีพ การให้การศึกษา และการอบรมทางศีลธรรม อย่างไรก็ตามการแก้ไขฟื้นฟูดังกล่าว เป็นเพียงการดำเนินการขั้นพื้นฐานซึ่งมักจะจัดให้กับผู้ต้องขังทั่ว ๆ ไป ทั้งเรือนจำหรือสถานควบคุม ทั้งนี้โดยมุ่งที่จะให้ผู้ต้องขังมีวิชาชีพติดตัว มีการศึกษา และผ่านการอบรมทางศีลธรรม การแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีการดังกล่าวยังไม่ได้ลงลึกถึงสาเหตุและมูลเหตุจูงใจ ตลอดจนพฤติกรรมในการกระทำผิดของผู้ต้องขังแต่ละประเภทแต่ละบุคคล ดังนั้นโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นจึงต้องเป็นโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูที่ลงลึกถึงผู้ต้องขังแต่ละประเภท ซึ่งมีมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดที่แตกต่างกัน

พฤติกรรมต่างกันและควรที่จะได้รับการอบรม บำบัดโดยเฉพาะทางด้านอารมณ์ จิตใจ และทัศนคติ ที่แตกต่างกัน เพื่อมุ่งผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแบบยั่งยืน โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูดังกล่าวเรียกว่า โปรแกรมเฉพาะตามประเภทคดีและพฤติกรรม ซึ่งแต่ละโปรแกรมเฉพาะก็จะประกอบไปด้วยโปรแกรมย่อยหรือหลักสูตรย่อย หลายหลักสูตรเพื่อฝึกทักษะและมุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติพฤติกรรม (นันทิ จิตสว่าง, 2546) โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูดังกล่าวข้างต้น สามารถจัดประเภทได้ 3 ระดับ ดังนี้

1) โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูพื้นฐาน ได้แก่ การฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษา ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ และการอบรมทางศีลธรรมตลอดจนกิจกรรมทางศาสนา สวัสดิการและนันทนาการต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักที่มุ่งจัดให้ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ทั้งเรือนจำได้รับการฝึกทักษะ พื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคม คือ การศึกษาอาชีพและหลักศาสนา แต่สิ่งที่ยังขาด คือ การปรับเปลี่ยน ทัศนคติ และพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมอาชญากร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีโปรแกรมการแก้ไข ฟื้นฟูอีกระดับหนึ่ง

2) โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะ โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะเป็นโปรแกรมการแก้ไขที่มุ่งปรับเปลี่ยน ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้กระทำผิด โดยมีหลักสูตรในการให้ความรู้และฝึกทักษะ

และใช้ กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการสร้างวินัยและปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรม ผู้เข้ารับ การอบรมตามโปรแกรมจะต้องรับการอบรมติดต่อกันเป็น หลักสูตรระยะยาว (ประมาณ 6 เดือน - 1 ปี) ซึ่งไม่รวมระยะการเตรียมการปลดปล่อย จึงจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม โปรแกรมเฉพาะดังกล่าวนี้ อาจแยกตามประเภทคดี หรือแยกตามพฤติกรรมของผู้กระทำผิด ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการจัดโปรแกรมว่าจะมุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกลุ่มใด ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายจึงไม่ แน่นนอน ขึ้นอยู่กับปัญหาอาชญากรรมของแต่ละประเทศ แต่ละท้องถิ่นซึ่งไม่เหมือนกัน ต้องมีการ จำแนกลักษณะเพื่อคัดกลุ่มผู้ต้องขังที่สามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นกลุ่มที่เป็นปัญหา เท่านั้น ตัวอย่างของโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะที่มีการดำเนินการอยู่ในระบบ ราชทัณฑ์ของ ประเทศต่าง ๆ เช่น โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำ ผิดทางเพศ โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำ ผิดที่ติดยาเสพติด ซึ่งโดยปกติก็จะเป็นโปรแกรมชุมชนบำบัด และโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ในคดีที่ใช้ความรุนแรง เป็นต้น

นอกจากนี้จากโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูแล้ว การจัดโปรแกรมเฉพาะยังอาจทำได้ในลักษณะ ของการจัดโปรแกรมเพื่อสวัสดิการ เช่น โปรแกรมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังชราภาพ โปรแกรมการปฏิบัติ ต่อผู้ต้องขังป่วย โปรแกรมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโรคจิต หรือโปรแกรมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังชาว ต่างประเทศ เป็นต้น โปรแกรมเหล่านี้ไม่ได้มุ่งแก้ไขฟื้นฟู แต่มุ่งจัดสวัสดิการและการดูแลสุขภาพ

3) โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูย่อย เป็นโปรแกรมระยะสั้น ซึ่งจัดเป็นหลักสูตร ในการให้ความรู้ หรือฝึกทักษะให้ผู้ต้องขังที่เข้ารับการอบรมในหลักสูตรดังกล่าวได้รับความรู้หรือ ฝึกทักษะเฉพาะด้าน เฉพาะทาง เช่น การป้องกันการกระทำผิดซ้ำ การจัดการกับความโกรธ การจัดการกับความขัดแย้ง หรือทักษะการทำงานทำทักษะการสัมภาษณ์เพื่อหางาน เป็นต้น หลักสูตรเหล่านี้อาจจัดเป็นส่วนหนึ่ง ของโปรแกรมในการแก้ไขฟื้นฟูโปรแกรมเฉพาะตามแต่ความเหมาะสมของผู้ต้องขังแต่ละประเภทที่มีความ จำเป็นต้องได้รับการอบรมที่แตกต่างกัน หลักสูตรสำหรับการอบรมตามโปรแกรมย่อยนี้โดยปกติ จะเป็นหลักสูตร ระยะสั้น ประมาณ 1-2 วัน เป็นการเน้นการให้ความรู้ ฝึกทักษะเป็นหลัก เมื่อจบแล้ว ก็อาจเข้าอบรม ในโปรแกรมย่อยอื่น ๆ ต่อไป ตามแต่ที่จะกำหนดไว้ในโปรแกรมเฉพาะ

อีกนัยหนึ่งโปรแกรมแต่ละโปรแกรมอาจประกอบด้วย โปรแกรมย่อย ๆ หลาย ๆ โปรแกรม ตัวแบบของโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังทั้ง 3 ระดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่า โปรแกรมพื้นฐานเป็น โปรแกรมหลักจัดให้ผู้ต้องขังเป็นการทั่วไปและเป็นส่วนใหญ่ สำหรับโปรแกรมเฉพาะ เป็นโปรแกรมที่ จัดให้ผู้ต้องขังบางกลุ่มตามประเภทคดี หรือพฤติกรรม ส่วนโปรแกรมย่อยจะเป็นหลักสูตรหรือ บทเรียนที่เป็นส่วนประกอบของโปรแกรมเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยภาษาไทย

อัคม์เดช คงขำ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดที่ใช้ความรุนแรง เรือนจำพิเศษมีนบุรี พบว่า การพัฒนาพฤตินิสัย สามารถปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีได้แต่ต้องอาศัยเวลา ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมซึ่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยน เพราะ ผู้กระทำผิดที่ใช้ความรุนแรงมีพื้นฐานด้านอารมณ์และความคิดแตกต่างกัน แต่จากการสัมภาษณ์ ผู้กระทำผิดได้สำนึกในความผิดที่กระทำและพร้อมที่จะแก้ไขปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเพราะเมื่อพ้นโทษ ออกไปแล้วผู้กระทำผิดไม่คิดจะกลับเข้ามาในเรือนจำอีก

กาญจนา คุณารักษ์ (2555) ได้ศึกษารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด: กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งพบว่ารูปแบบการป้องกันประกอบด้วย เป้าประสงค์ แผนการป้องกัน นโยบายการป้องกัน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การประเมินความเสี่ยง ความตระหนักรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของเยาวชน การคัดกรอง กิจกรรมและโปรแกรมการป้องกัน การให้คำปรึกษาแนะนำ การส่งต่อ ติดตามและประเมินผล ความมีความตั้งใจมุ่งมั่นในการป้องกัน การมีอาชีพ และการมีเครือข่าย

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Peter Taylor (2015) ได้ศึกษาเรื่อง การทบทวนผลกระทบทางสังคมของวัฒนธรรมและ กีฬา พบว่า ยังมีข้อเรียกร้องเชิงประจักษ์ให้แสดงหลักฐานที่น่าเชื่อถือระหว่างอรรถประโยชน์ที่ เกี่ยวข้องกันและความสัมพันธ์ของการเล่นกีฬาจนนำไปสู่การลดอาชญากรรม ความสำคัญของการ ศึกษาจะมีประโยชน์อย่างยิ่งโดยเฉพาะกับเยาวชนที่มีความเสี่ยงในการก่ออาชญากรรม ทั้งนี้ หลักฐานหรือผลวิจัยส่วนใหญ่ยังคงเป็นระยะสั้น ยังขาดการตรวจสอบความเกี่ยวข้องและความสัมพันธ์กันในระยะยาว

Simon McMahon (2013) ได้ศึกษาเรื่อง กีฬาและการลดความรุนแรงของเยาวชนและ อาชญากรรม โดยศึกษาเยาวชนผู้เล่นกีฬาในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ พบว่า กีฬาสามารถลด ความรุนแรงและอาชญากรรมของเยาวชนได้อย่างแน่นอน กีฬาสามารถทำหน้าที่เป็นกิจกรรม นันทนาการ การเบี่ยงเบนความสนใจจากกิจกรรม ความรุนแรง และอาชญากรรม ด้วยการบรรลุ เป้าหมายและความสำเร็จที่ต้องการ รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การค้นพบตัวเอง รวมถึงเกิดการ ทำงานอีกด้วย

Mohammad Ehdani (2012) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของกีฬาและกิจกรรมนันทนาการต่อการเกิดอาชญากรรม ผลการศึกษาพบว่า การเล่นกีฬาและการออกกำลังกายสามารถเป็นส่วนหนึ่งของการลดอาชญากรรม โดยเฉพาะในกลุ่มและชุมชน ซึ่งสามารถลดอาชญากรรมได้ด้วยการให้เกิดกิจกรรมและการเข้าถึงได้อย่างเหมาะสมตามบริบทในสังคม เป็นกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ในเชิงบวกภายในโครงสร้างทางสังคมของกลุ่มและชุมชน ทั้งนี้ จะสำเร็จได้ก็ต้องมีการร่วมมือกันของกลุ่มเป้าหมายและได้รับการสนับสนุนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการเล่นกีฬาก็มีส่วนช่วยในการทำให้เกิดการเชื่อมโยงทางสังคมและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันได้ โดยโครงการกีฬาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการป้องกันอาชญากรรมนั้น ควรมีการประเมินผลด้วยความรอบคอบและเข้มงวด

Veliz and Shakib (2012) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในกีฬาระหว่างโรงเรียนและการกระทำผิดที่มีพื้นฐานจากโรงเรียน โดยใช้ทฤษฎีการควบคุมทางสังคมและทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเพื่อกำหนดว่ากีฬาอาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยใช้ตัวอย่างตัวแทนระดับประเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษาประมาณ 1,200 แห่ง เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการมีส่วนร่วมในการเล่นกีฬาของโรงเรียนกับพฤติกรรมการกระทำผิดในโรงเรียน ผลการศึกษาระบุว่าโรงเรียนที่มีสัดส่วนของนักเรียนนักศึกษาที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมการเล่นกีฬา มีรายงานว่าเกิดอาชญากรรมน้อยลงอย่างมีนัยยะสำคัญ (เช่น การเกิดอาชญากรรมที่รุนแรง) อย่างไรก็ตามการเกิดขึ้นของอาชญากรรมที่ไม่รุนแรงไม่เกี่ยวข้องกับสัดส่วนของนักเรียนที่มีส่วนร่วมในกีฬาโรงเรียน ผลของการศึกษานี้สนับสนุนทฤษฎีการควบคุมทางสังคมและแนะนำว่าวิธีหนึ่งในการลดความรุนแรงและการกระทำผิดในโรงเรียนคือการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการเล่นกีฬา

จากแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจในความหมายและบริบทที่จะสามารถทำให้วิเคราะห์ความเชื่อมโยงและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมของอดีตนักโทษผู้ซึ่งในปัจจุบันเป็นนักกีฬาอาชีพ จะเห็นได้ว่า การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นจะเกิดขึ้นจากแรงจูงใจต่าง ๆ ทั้งปัจจัยจากภายในและภายนอก ทำให้เกิดระยะการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งอรรถประโยชน์จากการเล่นกีฬาได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจในการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม นำมาสู่การนำกีฬาไปใช้ลดการกระทำผิดซ้ำและป้องกันอาชญากรรม

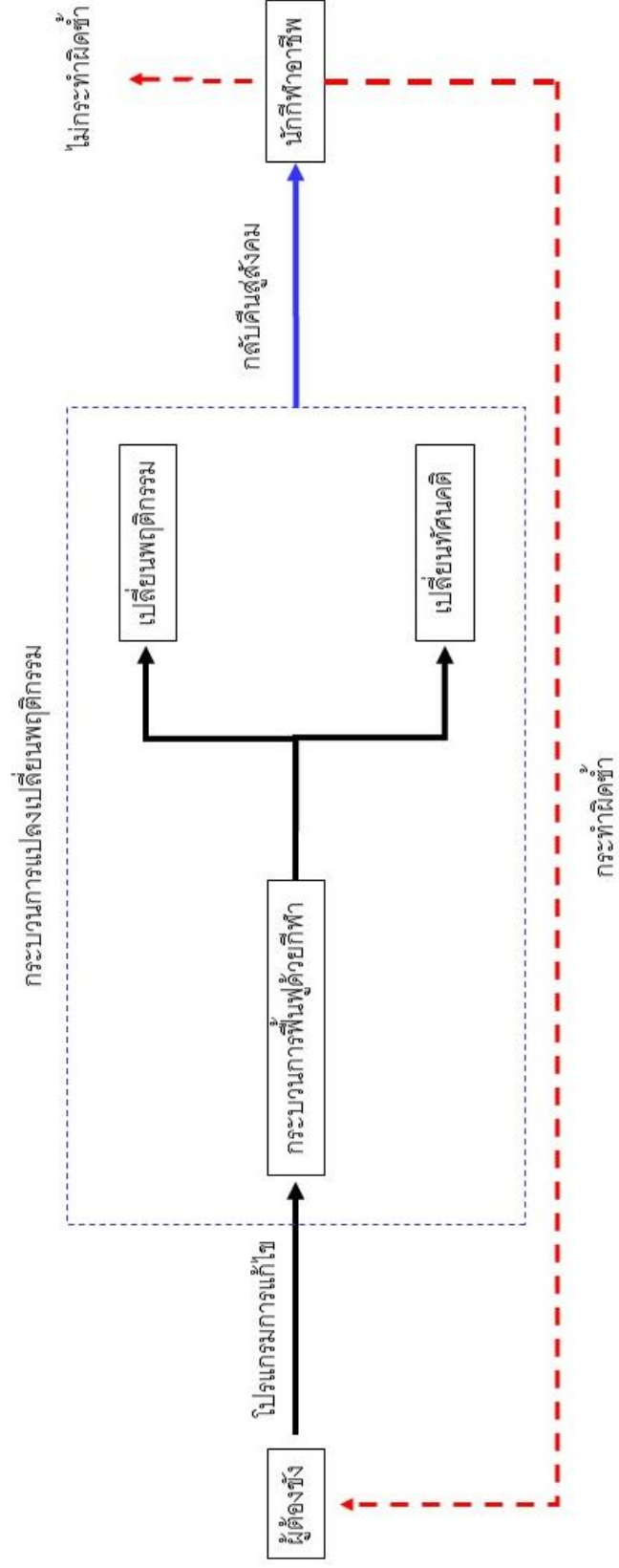
ทั้งนี้ ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านกีฬากับการลดอาชญากรรมโดยตรงนั้น งานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเป็นของต่างประเทศ ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้โดยตรง ซึ่ง

งานวิจัยของต่างประเทศนั้น ได้เน้นย้ำว่ากีฬามีส่วนช่วยในการป้องกันอาชญากรรมได้จริง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเฉพาะช่วงเวลาในระยะสั้น ยังไม่มีงานวิจัยที่สามารถเน้นย้ำความสำคัญในเรื่องดังกล่าวในระยะยาว

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งคำถามวิจัยไว้ว่า ปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมของนักโทษสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพและไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งการจะตอบคำถามวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยที่กล่าวถึง และองค์ประกอบต่าง ๆ ตามแนวคิดและทฤษฎีที่ได้ทบทวนวรรณกรรม ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม: จากนักโทษสู่นักกีฬาอาชีพ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เป็นแนวทางในการวิจัย เนื่องจากมีความสอดคล้องกับการศึกษารายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมของนักกีฬาอาชีพซึ่งเคยเป็นนักโทษ และแนวทางการใช้กีฬาเพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิดและลดการกระทำผิดซ้ำ โดยการศึกษาแบบกรณีศึกษา (case study approach) ผู้วิจัยเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (data collection) จากหลายแหล่ง (multiple sources of evidence) โดยเริ่มต้นจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกีฬากับการป้องกันอาชญากรรม การแก้ไขฟื้นฟูและการลดการกระทำผิดซ้ำ เพื่อนำมาประกอบ อ้างอิง และเป็นแนวทางในการศึกษา รวมถึงการศึกษาจากอินเทอร์เน็ต (Internet) ศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางสถิติที่เกี่ยวข้องกับอัตราการกระทำผิดซ้ำ ข้อมูลของนักกีฬาที่เคยเป็นนักโทษ และงานวิจัยจากต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกีฬากับการป้องกันอาชญากรรม เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลแบบตัวต่อตัวมีการสื่อสารตอบโต้กันทั้งสองฝ่าย (two-way communication) เพื่อให้การสัมภาษณ์มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและการกลับคืนสู่สังคมของนักโทษสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพ ซึ่งผู้วิจัยต้องดำเนินการสัมภาษณ์นักกีฬาอาชีพผู้ซึ่งเคยเป็นนักโทษ ผู้ทรงคุณวุฒิในระดับนโยบาย ผู้บริหารค่าย/สโมสรที่นักกีฬาสังกัดอยู่ และเพื่อนร่วมงานรวมถึงผู้ใกล้ชิด เป็นจำนวนทั้งหมด 22 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงทำการแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ออกเป็น 4 กลุ่มพร้อมกับระบุจำนวนบุคคลที่ประสงค์จะทำการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

1.1 กลุ่มของนักกีฬาผู้เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากผู้วิจัยต้องการศึกษาเชิงลึกในการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและการกลับคืนสู่สังคม ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกกรณีศึกษาจำนวน 8 คน ได้แก่ นักกีฬามวยไทยหรือมวยสากลสมัครเล่น จำนวน 6 คน นักกีฬาฟุตบอล จำนวน 2 คน และนักกีฬา e-sport จำนวน 1 คน

1.2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในระดับนโยบายของกระทรวงยุติธรรม ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิในระดับนโยบายของกระทรวงยุติธรรม เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับแผนงานการใช้กีฬาเข้ามาฟื้นฟูผู้กระทำผิดในเรือนจำ/ทัณฑสถาน จำนวน 2 คน ได้แก่อดีตรอธิบดีกรมราชทัณฑ์ และผู้ช่วยรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม

1.3 กลุ่มผู้บริหารที่เป็นต้นสังกัดของนักกีฬา โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เจ้าของค่ายมวยและผู้จัดการสโมสรที่นักกีฬาสังกัดอยู่ เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับการให้โอกาสอดีตนักโทษในการกลับคืนสู่สังคมและมาอยู่ภายในสังกัด/ค่าย/สโมสรในความรับผิดชอบ จำนวน 3 คน

1.4 กลุ่มของเพื่อนร่วมงานและผู้ใกล้ชิดกับนักกีฬา เนื่องจากเป็นผู้ที่ต้องร่วมกิจกรรมในการเล่นกีฬาด้วยกัน ร่วมสังกัดเดียวกัน ตลอดจนมีความใกล้ชิดกับนักกีฬาผู้ซึ่งเคยเป็นนักโทษ จำนวน 9 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

มีขั้นตอนการเตรียมการและการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการเตรียมการและการเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนนี้จะเริ่มจากการติดต่อประสานงานนัดหมายเพื่อสัมภาษณ์ไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จนถึงก่อนเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และยืนยันกำหนดการสัมภาษณ์เพื่อขอข้อมูลที่ชัดเจนอีกครั้ง ในเรื่องของวันเวลาและสถานที่

สำหรับการเตรียมการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มประชากรกลุ่มที่ 1 ตลอดจนวิธีการสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์อย่างระมัดระวัง เนื่องจากประเด็นคำถามที่ใช้สัมภาษณ์อาจมีความละเอียดอ่อนที่ไปผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ พร้อมทั้งผู้วิจัยแนะนำตัวให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับทราบถึงสถานะปัจจุบันของผู้วิจัย ที่ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาเอกจากคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมถึงชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและบอกระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์คือ 1 ชั่วโมงโดยประมาณ เพื่อสอบถามความยินยอมในเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หากได้รับการตอบกลับมาว่าสามารถเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ก็จะเริ่มต้นเข้าสู่การสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้จัดเตรียมคำถามไว้ อีกทั้งการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้ง 4 กลุ่มผู้วิจัยจะสอบถามความยินยอม ก่อนเริ่มการวิจัยทุกครั้ง ประกอบกับจะสอบถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญถึงความสะดวกที่จะให้ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ในรูปแบบใด

2.2 ขั้นตอนระหว่างเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้เดินทางไปยังสถานที่นัดหมายหรือติดต่อพูดคุยสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และการสื่อสารทางแอปพลิเคชัน line ซึ่งในระหว่างการสัมภาษณ์ จะมีบางคำถามที่อาจมีความละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทางผู้วิจัยจะคำนึงถึงความรู้สึก

ทางอารมณ์และท่าทางของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อพยายามสร้างบรรยากาศและความรู้สึกปลอดภัยแก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกคนตลอดการสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์จะสัมภาษณ์ตามแนวคำถาม ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาที่ศึกษา รวมถึงมีคำถามที่เปิดกว้างและยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระ ซึ่งจะช่วยให้ได้รับทราบเส้นทางของการแปลงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการคืนสู่สังคมจนมาเป็นนักกีฬาอาชีพ ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่สนับสนุนให้เกิดการแปลงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตลอดจนระบบของการฟื้นฟูแก่นักโทษเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ รวมถึงผู้วิจัยจะขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย เช่น เอกสารการดำเนินการข่าวที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์และเขียนรายงานผลการวิจัย

2.3 หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึกมาจัดทำฐานข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูล มาทดลองข้อมูล (data reduction) เพื่อกรองเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย โดยแยกประเภทและจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นการศึกษาวิจัย เพื่อสังเกตความซ้ำของข้อมูล (replication) อันนำไปสู่ข้อสรุปเชิงอุปนัย ซึ่งการดำเนินการเช่นนี้ จะทำให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญและนำมาอ้างอิงในการเสนอผลการวิจัยได้อย่างเป็นระบบและครอบคลุมเนื้อหาสำคัญได้หมด โดยเมื่อจัดระบบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จัดบันทึกไว้จากการสังเกตการณ์ หรือบันทึกปรากฏการณ์ที่พบเห็นจากการเก็บข้อมูลภาคสนามมาพิจารณาร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.4 นำเอกสารหลักฐานที่ได้รับการจากเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และจัดระเบียบข้อมูลว่ามีส่วนใดที่มีความเกี่ยวข้องกันกับประเด็นที่จะศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลประเภทอื่น ๆ ที่ได้รับ

2.5 กำหนดรูปแบบการแสดงผลข้อมูล ซึ่งเป็นกระบวนการนำเสนอข้อมูลในรายงานผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยรวบรวมข้อมูลบทสัมภาษณ์ที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง การตีความข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล และสร้างเป็นแนวคิดสรุปสู่การสรุปผลการศึกษาและนำเสนอผลการศึกษาในลักษณะการพรรณนาความ (descriptive Presentation) โดยจำแนกออกเป็นรายกรณี (Case Study) เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจอย่างละเอียดลึกซึ้งในข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแปลงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการกลับความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมจากนักโทษสู่นักกีฬาอาชีพนำมาสู่ปัจจัยร่วมกันที่เป็นข้อสรุปของการศึกษาวิจัย โดยผู้วิจัยจะกำหนด ID ลำดับต่าง ๆ เพื่อแสดงข้อมูลแทนรายนามของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1 ID 1 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ

ID 2 ผู้บริหารสโมสรกีฬา

ID 3 - ID 5 เพื่อนร่วมทีมกีฬา

กรณีศึกษาที่ 2 ID 6 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ

ID 7 ผู้บริหารสโมสรกีฬา

กรณีศึกษาที่ 3 ID 8 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ

กรณีศึกษาที่ 4 ID 9 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ

ID 10 ผู้บริหารสโมสรกีฬา

ID 11 - ID 13 เพื่อนร่วมทีมกีฬา

กรณีศึกษาที่ 5 ID 14 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ

ID 15 – ID 16 ผู้ใกล้ชิดของนักกีฬาอาชีพ

ID 3 – ID 5 เพื่อนร่วมทีมกีฬา

กรณีศึกษาที่ 6 ID 17 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ

ID 18 ผู้ใกล้ชิดของนักกีฬาอาชีพ

กรณีศึกษาที่ 7 ID 19 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ

กรณีศึกษาที่ 8 ID 20 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ

ผู้ทรงคุณวุฒิในระดับนโยบายของกระทรวงยุติธรรม ID 21 อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์

ผู้ทรงคุณวุฒิในระดับนโยบายของกระทรวงยุติธรรม ID 22 ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ยุติธรรม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (Instrumental)

ผู้วิจัยเลือกเครื่องมือหลักในการวิจัยคือ การสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งเทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเทคนิคการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งคือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยผู้วิจัยเตรียมชุดคำถามไว้เบื้องต้นและได้สร้างชุดคำถามเพิ่มเติมจากการได้รับฟังคำตอบของผู้เข้าร่วมวิจัย หรือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขณะนั้น

สำหรับตัวอย่างข้อคำถามที่เตรียมไว้เบื้องต้นสำหรับกลุ่มประชากรทั้ง 4 กลุ่ม สามารถจำแนกหมวดหมู่ของชุดคำถามได้เป็น 4 ชุดคำถาม ดังนี้

1) ชุดคำถามสำหรับกลุ่มที่ 1 กลุ่มของนักกีฬาผู้เป็นกรณีศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ อายุ ประเภทชนิดกีฬาที่เล่นเป็นอาชีพ สังกัดในปัจจุบัน ภูมิลำเนาที่จะกระทำความผิดและได้รับโทษ

ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและการกลับคืนสู่สังคม

1. สภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดีอันนำมาสู่การรับโทษในเรือนจำ เกิดขึ้นจากอะไร และได้รับคำพิพากษาให้ได้รับโทษอย่างไร

2. ระยะเวลาของการอยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน รวมทั้งสิ้นเป็นระยะเวลาเท่าไร

3. เริ่มเล่นกีฬาประเภทนี้เมื่อไหร่

4. ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยการใช้กีฬาในเรือนจำ/ทัณฑสถานหรือไม่ และรู้สึกอย่างไรกับโปรแกรมดังกล่าว

5. เพราะเหตุใดเมื่อพ้นโทษแล้ว ถึงมาเป็นนักกีฬาอาชีพ

6. อะไรคือปัจจัยหรือแรงจูงใจที่ทำให้อยากเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและกลับคืนสู่สังคม

7. กีฬาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตหรือไม่ อย่างไร

8. สภาพแวดล้อมก่อนรับโทษ และสภาพแวดล้อมในปัจจุบันมีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

8. ในเส้นทางการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและการคืนสู่สังคม พบปัญหาใดบ้าง มีความรู้สึกและจัดการกับปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร

9. ภายหลังจากพ้นโทษแล้ว มีการหลีกเลี่ยงการกระทำผิดซ้ำอย่างไร

10. ความรู้สึกต่อตนเองในปัจจุบันเป็นอย่างไร หลังจากที่ได้ผ่านในจุดที่เคยกระทำผิด ได้รับโอกาสกลับคืนสู่สังคม และได้มาเป็นนักกีฬาอาชีพในทุกวันนี้

11. ความเห็นเพิ่มเติมในการฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยการใช้กีฬา และการส่งเสริมอาชีพกีฬาให้กับนักโทษที่พ้นโทษแล้ว

2) ชุดคำถาม สำหรับกลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิในระดับนโยบายของกระทรวงยุติธรรม ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ อายุ ตำแหน่ง

ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับนโยบายแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในเรือนจำ/ทัณฑสถาน

1. การริเริ่มและแนวทางการนำกีฬาเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำผิดของกรม-ราชทัณฑ์เป็นอย่างไร

2. พัฒนาการของการนำกีฬาเข้ามาช่วยฟื้นฟูผู้กระทำผิดมีแนวโน้มเป็นอย่างไร ตลอดจนความร่วมมือจากนักโทษ และที่ผ่านมาประสบปัญหาใดบ้างหรือไม่

3. ความเห็นเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการนำกีฬามาฟื้นฟูผู้กระทำผิด ลดการกระทำผิดซ้ำและการส่งเสริมอาชีพกีฬาให้กับนักโทษที่พ้นโทษแล้ว

3) ชุดคำถาม สำหรับกลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้บริหารที่เป็นต้นสังกัดของนักกีฬา ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ อายุ ประวัติการเป็นผู้บริหาร ค่าย/สโมสรโดยสังเขป

ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับการให้โอกาสนักกีฬาอาชีพผู้เป็นกรณีศึกษา

1. มีแนวทางอย่างไรในการคัดเลือกนักกีฬาเข้าสู่สังกัด และการที่นักกีฬาเคยเป็นนักโทษมาก่อน ส่งผลต่อการคัดเลือกบ้างหรือไม่

2. เพราะเหตุใดถึงให้โอกาสผู้ที่เคยกระทำผิด

3. พฤติกรรมของนักกีฬาในปัจจุบันเป็นอย่างไร มีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดว่าจะไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

4. มีการดูแลสภาพแวดล้อมที่จะส่งผลต่อความรู้สึกและกำลังใจของนักกีฬาอย่างไรบ้าง

5. ความเห็นเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการนำกีฬามาฟื้นฟูผู้กระทำผิด ลดการกระทำผิดซ้ำและการส่งเสริมอาชีพกีฬาให้กับนักโทษที่พ้นโทษแล้ว

4) ชุดคำถาม สำหรับกลุ่มที่ 4 กลุ่มของเพื่อนร่วมงานและผู้ใกล้ชิดกับนักกีฬา ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ อายุ ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับนักกีฬาอาชีพผู้เป็นกรณีศึกษา

ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกและการปฏิบัติตัวต่อนักกีฬาอาชีพผู้เป็นกรณีศึกษา

1. การรับรู้ว่าเป็นร่วมสังกัด/เพื่อนร่วมงาน/ผู้ใกล้ชิด เป็นนักกีฬาอาชีพผู้ซึ่งเคยเป็นนักโทษมาก่อน ส่งผลอย่างไรบ้างกับการปฏิบัติตัว และรู้สึกอย่างไรบ้าง
2. พฤติกรรมของนักกีฬาในปัจจุบันเป็นอย่างไร มีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดว่าจะไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก
3. ในการกลับคืนสู่สังคมมาสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพของกรณีศึกษา ท่านคิดว่ามีส่วนช่วยหรือสนับสนุนนักกีฬาท่านนั้นในด้านใดบ้างหรือไม่
4. ความเห็นเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการนำกีฬามาฟื้นฟูผู้กระทำผิด ลดการกระทำผิดซ้ำและการส่งเสริมอาชีพกีฬาให้กับนักโทษที่พ้นโทษแล้ว

อนึ่ง การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการเก็บข้อมูล จะเริ่มต้นสัมภาษณ์จากกลุ่มประชากรกลุ่มที่ 2 ก่อน เพื่อให้ทราบถึงแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการใช้กีฬาเพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิดและลดการกระทำผิดซ้ำในเรือนจำ/ทัณฑสถาน เพื่อให้เห็นภาพของระบบการฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้อย่างชัดเจน และมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น จากนั้นจึงเริ่มทำการสัมภาษณ์ผู้เป็นกรณีศึกษา (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 1) กลุ่มที่ 3 และ กลุ่มที่ 4 ไปพร้อมกัน ในรายการนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสามารถเข้าใจถึงเรื่องราวในแต่ละกรณีศึกษา

การสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้ง 4 กลุ่มประชากร ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์ ซึ่งมีการเตรียมความพร้อมก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยเริ่มต้นจากการสร้างชุดแนวคำถามที่ได้ดกผลึกจากการทบทวนวรรณกรรมและวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ที่ได้กำหนดไว้ และนำมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ เพื่อปรับปรุงให้มีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากที่สุดก่อนที่จะนำไปปฏิบัติใช้จริง

นอกจากนี้ผู้วิจัยมีการทดสอบชุดคำถามที่ได้มานำร่องกับตัวอย่างของกลุ่มประชากร (Pilot Testing) เพื่อดูความสมบูรณ์และเป็นที่เข้าใจได้ง่ายของชุดคำถาม ประกอบกับผู้วิจัยประเมินความสามารถ และ/หรือ ศักยภาพของตนเอง เพื่อสังเกตการสื่อสารของตนเอง และนำมาปรับปรุงทักษะการถามคำถาม รวมถึงทักษะการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผ่านการรับฟังข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่เข้าร่วมการทดสอบดังกล่าว

อย่างไรก็ตามในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยไม่ได้เรียงลำดับคำถามจากข้อแรกถึงข้อสุดท้าย แต่มีการเปลี่ยนแปลงลำดับคำถามตามความเหมาะสมและเนื้อหาในการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะพยายามสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมทุกประเด็นคำถามและให้เกียรติต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4. การวิเคราะห์และตีความข้อมูล (Data Analysis and Interpretation)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากวิธีการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ประกอบกับดำเนินการถอดเทปข้อมูลที่บันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและดำเนินการตรวจสอบข้อมูล จำแนกและจัดระเบียบข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อเรียบเรียงใหม่ และอภิปรายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กลยุทธ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่หลากหลายประกอบกัน (mixed method) ได้แก่ การอิงสมมติฐานเชิงทฤษฎี โดยการดำเนินการตามสมมติฐานที่ได้จากทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาคำอธิบายกรณีศึกษาโดยการกำหนดเรื่องในแต่ละบทของกรณีศึกษาเพื่อจัดทำกรอบในการบรรยาย อีกทั้งผู้วิจัยได้คัดเลือกคำพูด (Quotation) เพื่อสะท้อนให้เห็นเส้นทางและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและการคืนสู่สังคม จากนักโทษสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพ มานำเสนอในงานวิจัยครั้งนี้

โดยรูปแบบในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลที่หลากหลายประกอบกัน ได้แก่ การจับคู่ข้อมูลกับทฤษฎี (pattern matching) และการสังเคราะห์ข้ามกรณีศึกษา (cross-case synthesis) โดยจะนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เอกสารข้อมูล ข้อเท็จจริง รวมทั้งจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนของกรณีศึกษาทั้ง 8 กรณี นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์ตามลำดับเวลา (time series analysis) เข้ามาช่วยเสริมในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อแสดงให้เห็นลำดับความเป็นมาของการสร้างความร่วมมือที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันด้วย

5. จริยธรรมการวิจัย (Research Ethics)

จริยธรรมการวิจัยเป็นสิ่งที่ยังและไม่สามารถละเลยได้ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังของนักกีฬาอาชีพ ผู้เคยเป็นผู้กระทำผิดและได้รับการลงโทษในเรือนจำซึ่งเป็นกรณีศึกษาและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ อาจมีคำถามที่อาจเกิดความลำบากใจในการให้ข้อมูล เพื่อเป็นการปกป้องสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ให้ถูกละเมิดจากการดำเนินการวิจัยนี้ และเพื่อรักษาประโยชน์อันชอบทำ จึงได้ดำเนินการดังนี้

1) แจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยและเปิดเผยตนเองแก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกรายทราบ โดยไม่ปิดบังรายละเอียดจุดประสงค์ของการศึกษาวิจัย

2) ให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกิดความยินยอมในการให้เก็บข้อมูลโดยสมัครใจ โดยผู้วิจัยจะมีการสอบถามความสมัครใจและความสบายใจในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย และให้เกียรติผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3) การสัมภาษณ์และการตั้งคำถามสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้เป็นกรณีศึกษา จะยึดถือการสร้างความเป็นส่วนตัวและรักษาความลับให้แก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อความปลอดภัยและความสบายใจของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมถึงในระหว่างสัมภาษณ์หากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีท่าทางที่ลำบากใจ ไม่สบายใจ หรืออึดอัดในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะหยุดการสัมภาษณ์และรองจนกว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะสบายใจ และจะรบกวนเวลาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้น้อยที่สุด

4) การวิจัยต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5) การนัดหมายสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะคำนึงถึงความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญก่อนเป็นลำดับแรก และสำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ยังอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสังกัด/สโมสร/ค่าย ผู้วิจัยจะแนะนำตัวและแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาหาข้อมูลและการสัมภาษณ์ ให้ต้นสังกัดทราบ หรือประสานงานตามลำดับขั้นตอน เพื่อให้เกิดความสบายใจแก่ทุกฝ่ายและเป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบแบบแผน

6) นอกจากการจดบันทึกการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยใช้อุปกรณ์ด้านโสตทัศนศึกษา ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูปร่วมในการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยจะขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญก่อน หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สะดวก ผู้วิจัยจะใช้การจดบันทึกข้อมูลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น อย่างไรก็ตาม จาก การขออนุญาต ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่านอนุญาตให้ผู้วิจัยสามารถใช้อุปกรณ์ด้านโสตทัศนศึกษาได้

โดยสรุปจากระเบียบวิธีวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงวิธีดำเนินการวิจัยในภาคสนาม ซึ่งใช้เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารบทความวิชาการกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะศึกษาเพิ่มเติม ทั้งของไทยและต่างประเทศ ประกอบกับจะมีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกด้วย นอกจากนี้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้เป็นหลักจะเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา ที่ได้จากเอกสารทางวิชาการและการถอดเทปบันทึกเสียงหลังการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้คำตอบที่มีความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ยึดหลักจริยธรรมในการสัมภาษณ์และการให้เกียรติผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตั้งแต่ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดจนถึงขั้นการเผยแพร่ผลการวิจัยสู่สาธารณะ

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม: จากนักโทษสู่นักกีฬาอาชีพ” ผู้วิจัยได้สืบค้นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบรรดประโยชน์ของกีฬาที่ส่งผลต่อการลดอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด กระบวนการและขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการดำเนินการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดซ้ำด้วยการใช้กีฬาของกรมราชทัณฑ์ ทำวรรณกรรมปริทัศน์แล้วนำมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัยข้อมูลทางเอกสาร (Documentary Research)

ทั้งนี้จากการสืบค้นเอกสารและทำวรรณกรรมปริทัศน์ ส่งผลให้ผู้วิจัยได้เห็นภาพแบบองค์รวมของขั้นตอนในการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและกลับคืนสู่สังคมของนักโทษสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพ จึงนำมาประยุกต์ในการสร้างชุดคำถามสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มประชากรทั้ง 4 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 22 คน ได้แก่ กลุ่มของนักกีฬาผู้เป็นกรณีศึกษา จำนวน 8 คน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในระดับนโยบายของกระทรวงยุติธรรมจำนวน 2 คน กลุ่มผู้บริหารที่เป็นต้นสังกัดของนักกีฬา จำนวน 3 คน และกลุ่มของเพื่อนร่วมงานและผู้ใกล้ชิดกับนักกีฬา จำนวน 9 คน

1. กรณีศึกษานักกีฬาอาชีพผู้ซึ่งเคยเป็นนักโทษ

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เกี่ยวกับประวัติภูมิหลัง สภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดีอันนำมาสู่การรับโทษในเรือนจำ ประวัติที่เกี่ยวข้องกับการเล่นกีฬาและการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดด้วยกีฬา การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการเล่นกีฬา มีการเลี้ยงการกระทำผิดซ้ำได้อย่างไร ฯลฯ มีรายละเอียดที่น่าสนใจดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1 นักฟุตบอลกองกลางผู้เป็นศิษย์แมน

เพศชาย ปัจจุบันอายุ 32 ปี สถานะปัจจุบันเป็นนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ

ชีวิตก่อนเข้าเรือนจำ

ชีวิตภูมิลำเนา เกิดและเติบโตใน จ.สุราษฎร์ธานี เติบโตขึ้นมาในครอบครัวที่อบอุ่น สุขสบาย โดยบิดาทำงานบริษัท ตำแหน่งหัวหน้าช่าง และมารดามีธุรกิจส่วนตัวด้วยการเปิดร้านขายอาหาร

“ผมก็เหมือนเด็กผู้ชายทั่วไป มีเพื่อน ฟังเพลง ดูหนัง ไปโรงเรียน และชอบเตะบอล ผมเริ่มเล่นฟุตบอลตอน 7 ขวบ กับพี่ ๆ แถวบ้าน และพอเริ่มเก่ง ทางโรงเรียนเห็นว่ามีฝีเท้า ไม่ธรรมดา ทำให้ผมยึดตัวจริงทีมโรงเรียนในรุ่นอายุ 9-10 ขวบ ได้ตั้งแต่ตอนที่เริ่มเล่นฟุตบอลไม่นาน”

(ID 1 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

จากนั้นด้วยฝีเท้าที่พัฒนา จึงทำให้นักฟุตบอลท่านนี้ในวัย 10 ขวบ ได้ติดทีมอะคาเดมี่หนึ่งในจังหวัดบ้านเกิด เขาเล่นฟุตบอลไปเรื่อย ๆ ทั้งโปรแกรมการแข่งขันในจังหวัดบ้านเกิดและโปรแกรมการแข่งขันในระดับประเทศ ซึ่งเป็นธรรมดาที่ผู้รักในการเล่นกีฬา มีความตั้งใจว่า

“ผมอยากเป็นนักฟุตบอลอาชีพ และอยากติดทีมชาติไทย”

(ID 1 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

เข้าสู่ช่วงมัธยมได้เข้าเรียนที่โรงเรียนกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ 2 ปี ก่อนย้ายกลับมาเล่นฟุตบอลและเรียนที่บ้านเกิดอีกครั้ง เมื่ออายุ 15 ปี ความสามารถเข้าตาอาจารย์ผู้ฝึกสอนที่กรุงเทพฯ เพียงแค่อายุ 16 ปี ก็ได้เล่นตัวจริงในลีกระดับเยาวชน ได้เรียน และเล่นฟุตบอลที่โรงเรียนชื่อดังในกรุงเทพมหานคร และเมื่อเกิดกระแสของการแข่งฟุตบอลในระดับภูมิภาคกำลังมาแรง จึงกลับมาช่วยบ้านเกิด เล่นในศึกดิวิชั่น 1 ในวัย 19 ปี

โดยในช่วงนั้น จากการที่เรียนโรงเรียนกีฬาและต้องใช้ชีวิตอยู่กับเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ ทั้งการใช้ชีวิตในสโมสรฟุตบอล การเดินทางไปในสถานที่ต่าง ๆ ทำให้ไม่ค่อยได้ใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว จึงทำให้เป็นคนที่ติดเพื่อนมาก และมีความมั่นใจในตัวเองสูงเนื่องจากต้องใช้ชีวิตด้วยตัวเองเนื่องจากการเป็นนักกีฬาในอะคาเดมี่และดูแลตัวเองมาตั้งแต่ในวัยเด็ก

สภาพความผิดและพฤติกรรมแห่งคดีอันนำมาสู่การรับโทษในเรือนจำ

ในวัย 24 ปี มีนักฟุตบอลร่วมทีมถูกตำรวจจับฐานยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และชดทอว่านักฟุตบอลท่านนี้มีส่วนรู้เห็นกับการค้ายาเสพติด จึงทำให้เขาถูกตำรวจจับ

“ผมมีเพื่อนคนหนึ่ง ผมรู้แหละว่า คำขायยา แต่ผมไม่ได้ไปยุ่งอะไรกับเขานะ เพราะเราก็เล่นฟุตบอล และมีคนรู้จักเยอะ แล้ววันนั้นผมดันคุยโทรศัพท์กับเขาพอดี ในวันที่เขาโดนตำรวจจับ เขาเลยชดทอดผม เพื่อให้ตัวเองมีโทษน้อยลง”

“ผม และแฟน โดนเพื่อนชักทอด้ว่าร่วมขायยา พร้อมกับมีการยัดยาบ้าเข้ามาในกระเป๋าผม เพื่อต้องการลดโทษ และไม่นานหลังจากนั้น ตำรวจก็มาจับผม ผมไม่มีทางเลือกมากนัก ผมต้องการปกป้องแฟนผม ผมเลยสารภาพไปว่า ยาทั้งหมดเป็นของผม”

“ผมวิ่งคดีอยู่หลายปี ผมไม่อยากติดคุกหรือ และก็ไม่อยากให้แฟนติดด้วย แต่สุดท้ายผมก็ติดคุก ถ้าผมไม่ติดคุก ปานนี้ ผมก็คงยังได้เล่นไทยลีก หรือไม่ก็ติดทีมชาติไทยไปแล้ว”

(ID 1 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

แม้ว่าจะอยู่ในช่วงการอุทธรณ์โทษนั้น เขายังคงเล่นฟุตบอล จากที่เคยต้องเดินทางไป-มาเพื่อความฝันในการเล่นฟุตบอลอาชีพ เขาต้องเปลี่ยนมาเป็น เดินทางไกลไป-มา เพื่อขึ้นศาล ในสิ่งที่เขาไม่ได้มีส่วนร่วม และเขาเป็น 1 ใน 2 ผู้ที่ถูกเรียกตัวไปร่วมซ้อมกับทีมชาติไทยเพื่อติดทีมชาติแข่งเอเอฟเอฟ ซูซูกิ คัพ 2012 แต่สุดท้ายก่อนที่จะเริ่มการคัดตัว เขาได้รับคำพิพากษาให้รับโทษจำคุกเป็นเวลา 3 ปี

“ผมคิดไว้ลึก ๆ แล้วว่า วันที่ผมรับสารภาพ ผมต้องติดคุกแน่ ๆ แต่ผมก็ไม่คิดว่า แฟน (แฟนเก่า) ของผมจะต้องติดด้วย นั่นทำให้ผมรู้สึกผิดจนทุกวันนี้ ความรู้สึกวันแรกที่ติดคุก คือ ผมเองก็ทำใจมานานแล้วว่าต้องติดแน่เลยไม่ได้รู้สึกหวาดกลัวอะไรมากนัก มันดีหน่อยที่ว่า เราเป็นนักฟุตบอล ทำให้ ผู้คุม หรือนักโทษส่วนใหญ่ก็รู้จักเราหมด เราก็เลยมีเพื่อนง่าย มันไม่ได้เครียดขนาดนั้น เราก็คิดว่า เห้ย คนอื่นอยู่ได้ เราก็ต้องอยู่ได้ดิ”

(ID 1 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

ประวัติที่เกี่ยวข้องกับกีฬาและการเข้าร่วมการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดด้วยกีฬา

เนื่องจากก่อนที่จะได้รับโทษนั้น ได้เล่นกีฬามาตั้งแต่ในวัยเด็ก ได้เลือกเส้นทางในการเรียนที่โรงเรียนกีฬาและใช้การเล่นกีฬาฟุตบอลสร้างรายได้ในขณะที่เป็นเยาวชน จึงมีพื้นฐานของการเล่นกีฬาและการเป็นนักกีฬาฟุตบอล

ในระหว่างที่รับโทษจำคุกนั้น นักกีฬาฟุตบอลท่านนี้แม้จะไร้อิสรภาพ แต่เรือนจำก็ไม่สามารถที่จะทำลายจิตวิญญาณของความเป็นนักฟุตบอลได้ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ผมจะเล่นฟุตบอลได้แค่เสาร์อาทิตย์และเป็นพื้ปูน วันอื่น ๆ ผมก็จะวิ่งครับ วิ่งรอบแดน วันละ 4-5 กิโลเมตร บางครั้งอาจจะ 8-10 กิโลเมตรต่อวัน เพื่อรักษาสภาพร่างกาย เพราะผมยังหวังที่จะเล่นฟุตบอลต่อ ถ้าได้ออกมาจากคุกแล้ว”

(ID 1 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

จะเห็นได้ว่านักฟุตบอลท่านนี้ รับรู้ความสามารถของตนเอง (Self efficacy) ซึ่งเป็นความเชื่อมั่นที่ว่าความสามารถในการเล่นฟุตบอลที่มี และเมื่อมีการฝึกฝนจะสามารถที่จะไปสู่เป้าหมายได้นั้นคือการเป็นนักฟุตบอลอาชีพภายหลังจากพ้นโทษ ถึงแม้ว่าจะอยู่ในสถานที่ที่ไม่เอื้ออำนวยในการฝึกซ้อมกีฬาเท่าที่ควร ตลอดจนกิจวัตรประจำวันในเรือนจำถือเป็นอุปสรรค แต่ก็ยังคงฝึกซ้อมและฝึกร่างกายต่อถือเป็นความสมดุลในการตัดสินใจเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Decisional balance) เพื่อจะเตรียมความพร้อมให้กับตัวเองและพัฒนาฝีเท้าให้ดีขึ้น

“ในนั้นก็มีคนปกติเหมือนกันแหละแต่ก็เป็นอีกสังคมหนึ่ง ที่ต้องมีการแย่งชิงกันบ้าง เพื่อการอยู่รอด มีการแทงกัน ทบตีกัน ชกต่อยกันทุกวันอะครับ คนอยู่ในที่แคบต่างคนก็ต่างอารมณ์ แต่สิ่งที่ดีที่สุดที่ผมเจอในคุก ผมว่ามันคือ มิตรภาพ เพราะว่าคนข้างในเขาจะมีความเข้าใจและความจริงใจต่อกันมากกว่าข้างนอก มีการพูดคุยให้กำลังใจกันตลอด บางคนคิดถึงบ้าน คิดถึงเมีย คิดถึงลูก คิดถึงพ่อแม่ คิดถึงครอบครัว ก็มาให้กำลังใจกัน”

(ID 1 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

ในเรือนจำเขาเป็นซูเปอร์สตาร์ลูกหนังคนหนึ่ง เขาเป็นนักกีฬาฟุตบอลของเรือนจำ เขาได้ลงเล่นฟุตบอลนักโทษชิงแชมป์ประเทศไทย 2 ครั้ง และเขาก็พาทีมลูกหนังคนคุกจากเขตที่เขาอยู่คว้าแชมป์ระดับประเทศได้ 2 สมัยติดต่อกัน

ทั้งนี้นอกจากกีฬาฟุตบอลที่เขารักแล้ว ในเรือนจำยังมีกิจกรรมฟื้นฟูผู้กระทำผิดและการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ซึ่งเขาได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกอย่างของเรือนจำ ยังคงมีความมุ่งมั่นตั้งใจเดิมว่า ออกจากเรือนจำไปเป็นนักฟุตบอลที่ต้องประสบความสำเร็จเหมือนเดิมหรือมากกว่าเดิม

“ฟุตบอลและการวิ่ง ทำให้ผมไม่เหงา มีความกังวลน้อยลง ว่างแวงน้อยลง สับสนน้อยลง หลับง่ายขึ้น และวันเวลาก็ผ่านไป ผ่านไป จนประตูแห่งอิสรภาพเปิดขึ้นอีกครั้ง ในเดือนมีนาคม 2558 และได้รับการลดโทษระหว่างถูกจองจำ และติดคุกทั้งหมด 2 ปีครึ่ง เป็นเวลาที่ผมเห็นหลายอย่างในชีวิต ผมเห็นคนติดยาจริง ๆ ที่อยากยาจนลงแดง ผมมีเพื่อนใหม่ที่ต้องคดีฆ่าคนตาย เขาเป็นนักฟุตบอลของเรือนจำเหมือนกัน ผมได้รู้ทันคน ข้างในผมมีเพื่อน

ร้อยแปดพันเก้า เหมือนได้ใช้ชีวิตกับโจร มันทำให้เราได้วิชาในการใช้ชีวิตโดยไม่รู้ตัว เป็นเกราะป้องกันให้กับเราไปในตัว”

(ID 1 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

ช่วงที่ใกล้จะถึงเวลาที่ได้กลับคืนสู่สังคม เขาได้ไปอยู่ในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองที่จังหวัดสงขลา (โรงเรียนที่ดำเนินการฟื้นฟู ผู้ต้องขังใกล้จะครบกำหนดปล่อยตัวในคดีอาญาเสพติดและคดีไม่ร้ายแรง เพื่อระบายความแอัดในเรือนจำ)

“ที่สงขลา ผมได้กลับมาเล่นฟุตบอลสนามหญ้าอีกครั้ง ผมได้สวมเสื้อตีอีกครั้ง ได้กลับมาใช้ชีวิตที่คนข้างนอก ได้เล่นบอลเดินสายบ้าง ผมตื่นแต่เช้าเพื่อวิ่ง และตกเย็นก็ซ้อมฟุตบอล จนกระทั่งได้ออกจากการเป็นนักโทษอย่างเป็นทางการ”

“หากคุณไม่เคยติดคุก หรือถูกจองจำคุณก็คงไม่รู้หรือกว่า “อิสรภาพ” มันสวยงามแค่ไหน”

(ID 1 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

เมื่อเขาได้ออกจากเรือนจำ เขาได้กลับไปหาครอบครัว คนที่เขารัก และกีฬาฟุตบอล โดยสานฝันที่จะเป็นนักฟุตบอลอาชีพต่อ โดยเขาได้ไปซ้อมกับทีมฟุตบอลในดิวิชั่น 1

การกลับคืนสู่สังคมด้วยการเป็นนักกีฬาอาชีพ

ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์ผู้บริหารทีมฟุตบอลที่เป็นทีมแรกที่เปิดโอกาสให้นักกีฬาท่านนี้ได้มาร่วมฝึกซ้อมในสังกัดภายหลังจากที่พ้นโทษแล้ว ตามคำบอกเล่าของนักฟุตบอลที่ได้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย พบว่า ผู้จัดการสโมสรฟุตบอลท่านนี้ได้เคยรู้จักกับนักฟุตบอลท่านนี้ ตั้งแต่ก่อนที่เขาจะได้รับโทษ เห็นฝีมือและความสามารถ ตลอดจนเป็นนักกีฬาที่เต็มใจในการเล่น มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ แต่เมื่อข่าวคราวหายไปก็ไม่ได้ติดตาม จนกระทั่งพบว่า เขากลายเป็นนักโทษ และเมื่อพ้นโทษแล้วก็อยากจะให้โอกาสอีกครั้ง

“ผมคิดว่าทุกคนสามารถทำผิดกันได้ และจากที่เขาเล่าคือเขาถูกใส่ร้าย และเรื่องราวมันก็ผ่านมาแล้ว ผมเชื่ออย่างนึงนะ ว่าเขาคงเข็ดจากการไปอยู่ในเรือนจำ คงไม่อยากทำผิดอีก ผมอยากให้อีกเพราะเขาคือคนที่มีความสามารถ”

(ID 2 ผู้บริหารสโมสรกีฬา)

นอกจากผู้บริหารสโมสรกีฬาแล้ว เพื่อนร่วมทีมฟุตบอล เป็นอีกกลุ่มบุคคลที่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการฝึกซ้อมและคลุกคลีกับนักกีฬาฟุตบอลผู้เป็นกรณีศึกษา ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ พบว่า เพื่อนร่วมทีมของนักกีฬาฟุตบอลท่านนี้ เปิดใจให้อีกโอกาสในการกลับคืนสู่สังคมและ

การใช้ชีวิตอย่างปกติ โดยไม่ไปตีตราว่านักกีฬาฟุตบอลท่านนี้คือนักโทษ รวมถึงไม่คิดว่าจะกลับไปสู่ การกระทำผิดซ้ำอีก เพราะมั่นใจว่า สังคมเพื่อนในทีมไม่มีเรื่องอบายมุขและไม่มีความคิดที่จะกระทำ ผิดกฎหมาย อีกทั้งจากประสบการณ์ เพื่อนร่วมทีมได้มีการประเมินว่านักฟุตบอลท่านนี้มีพฤติกรรมไป ในทิศทางที่ดีขึ้นดังคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ผมรู้ว่าเขาเพิ่งออกจากเรือนจำ เพื่อน ๆ ก็รู้ แต่ก็พยายามทำตัวให้ปกติ ไม่ไปแสดงอาการไม่ ดี เพราะเขาก็คนเหมือนกับเรา คนเราก็เคยทำผิดพลาดกันทั้งนั้น”

(ID 3 เพื่อนร่วมทีมกีฬา)

“คงไม่กลับไปทำผิดอีก ผมเชื่อเขานะ ผมเตะบอลกับเขาแต่เด็ก แต่เขาเจอเพื่อนไม่ดี และดัน ไปยอมรับ ตอนนั้นผิดจริงหรือเปล่านั้นไม่รู้เป็นเรื่องของเขา แต่เขาเป็นคนเก่ง และช่วยสอน หลายอย่างกับผมมาก ทักษะเขาดี และเดี๋ยวนี้เขาหวังตัวมากในการคบคน กลัวไปซ้ารอย อีก”

(ID 4 เพื่อนร่วมทีมกีฬา)

การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม

การเล่นกีฬาฟุตบอลนั้น เป็นสิ่งที่นักกีฬาฟุตบอลท่านนี้รักและเป็นความฝันตั้งแต่วัยเด็ก โดย การเล่นฟุตบอลทำให้รู้จักการใช้ศักยภาพของร่างกายในเรื่องการเคลื่อนไหว การวางแผน การสังเกต รอบตัว การระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดการบาดเจ็บจากการเล่นกีฬา และในระหว่างได้รับการลงโทษใน เรือนจำ ทำให้เห็นคุณค่าของการได้เล่นฟุตบอลในโลกภายนอกที่มีอุปกรณ์ สนามที่เอื้อต่อการฝึกจึง เกิดแรงจูงใจที่จะยังคงเล่นกีฬาในเรือนจำ เพื่อรักษาสภาพร่างกายให้คงอยู่เมื่อได้รับโอกาสให้กลับคืน สู่อสังคมน และกลับมาสานฝันสู่การเป็นนักกีฬาฟุตบอลอาชีพอีกครั้ง เมื่อกลับคืนสู่อสังคมน สิ่งที่ได้ติดตัว ไปจากการเข้าร่วมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดคือระเบียบวินัย จากการที่ต้องฝึกฝนในสถานที่จำกัดไป พร้อมกับการดำเนินชีวิตประจำวันที่เป็นกิจวัตรตามเวลา การมีสมาธิจากการที่ไม่มีสิ่งรบกวนนอก

“ผมรู้จักกับเขาตั้งแต่ก่อนที่จะติดคุก ถ้าพูดกันตามตรงคือ เดี่ยวนี้เขาใจเย็น มีสติมากขึ้น ผมคิดว่าออกจากคุกคงเลิกเล่นบอล แต่เขาเล่าว่าในคุกก็ยังเตะบอลอยู่ ผมนับถือจิตใจเขานะ ไม่ทิ้งในสิ่งที่ตัวเองรัก แต่ฟุตบอลมันก็มีประโยชน์จริง ๆ มันทำให้รู้แพ้ รู้ชนะ มันต้องเล่นกัน เป็นทีม มันต้องสามัคคีกัน ในเกมส์เล่นเต็มที่ นอกเกมส์คือเพื่อนกัน ซึ่งผมโอเคกับการที่เขา กลับมาและเป็นคนดีกว่าเดิมกว่าที่ผมเคยรู้จัก สำหรับผมนะ”

(ID 5 เพื่อนร่วมทีมกีฬา)

เมื่อนักกีฬาฟุตบอลท่านนี้ได้รับโอกาสจากสโมสร จากผู้บริหารสโมสร จึงมีความมุ่งมั่นตั้งใจเกิดขึ้นในการระมัดระวังตัวเอง เนื่องจากไม่อยากทำให้ครอบครัวและทีมต้องผิดหวัง เสียหาย เสียชื่อเสียง รวมถึงตนด้วย แม้ในช่วงแรกจะมีความเคลือบแคลงสงสัยในความจริง และการหายไปกว่า 3 ปี ของเขาอยู่บ้าง เพราะมีความกังวลว่าหากถูกมองว่าเป็นโจรแล้ว เขาผู้นั้นจะกลายเป็นโจรในสายตาคนอื่นตลอดไป ทว่าเมื่อได้ทราบข่าว แฟนบอลอีกมากมายต่างก็ยินดีกับการกลับมาของกองกลางรายนี้

“ผมรู้สึกซาบซึ้งในทุกสิ่งที่แฟนบอลมีให้กับผม ผมไม่กล้าทำให้เขาผิดหวัง ผมกลัวมากกว่าเมื่อผมออกจากเรือนจำ จะโดนรังเกียจถูกมองว่าเป็นโจรแล้ว จะกลายเป็นโจรในสายตาคนอื่นตลอดไป แต่กลับกลายเป็นว่าทุกคนให้โอกาสผม นักฟุตบอลมีกำลังใจจากเสียงเชียร์ เขาก็ยังคงให้กำลังใจ เข้ามาขอถ่ายรูปร่วมกับผม ไม่แสดงท่าทางไม่ดีให้ไม่สบายใจ ผมยังไม่กล้าทำให้ใครผิดหวัง ตลอดจนผมมีรายได้เดือนหนึ่งสามถึงสี่หมื่นบาท เพราะกีฬามอบให้ผม ผมยังต้องรักษาทุกสิ่งไว้ ไม่กลับไปติดคุกอีก”

(ID 1 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

นับจนถึงวันที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ เป็นเวลาที่นักฟุตบอลท่านนี้ ได้ออกจากเรือนจำมาแล้ว 5 ปี นักฟุตบอลท่านนี้ได้เล่นกีฬาฟุตบอลตั้งแต่ก่อนที่จะได้รับโทษ และในระหว่างการรับโทษนั้น ก็ได้ใช้กีฬาฟุตบอลในการพัฒนาศักยภาพทางกายในด้านความแข็งแรง และทางใจให้มีจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น โดยยังคงมีเป้าหมาย ในการเป็นนักบอลอาชีพต่อไป ภายหลังจากพ้นโทษแล้ว โดยในขณะที่ยังต้องโทษอยู่นั้น ได้เข้าร่วมกิจกรรมฟื้นฟูของเรือนจำทุกอย่าง เป็นนักโทษที่ได้เป็นตัวแทนในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลของเรือนจำ จนสามารถที่จะคว้าแชมป์มาได้ เป็นผู้มีความประพฤติดีและสร้างชื่อเสียงให้เรือนจำจึงทำให้ได้รับการพักโทษ

กระบวนการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม (Processes of change) ของนักฟุตบอลท่านนี้ มาจากแรงจูงใจภายในที่มีความต้องการที่จะกลับมาเป็นนักฟุตบอลอาชีพอีกครั้ง เนื่องจากเป็นความฝันตั้งแต่ยังเด็ก จึงทำให้ยังคงรักษาสภาพร่างกายของตัวเอง ที่แม้ยังอยู่ในเรือนจำแต่ก็ยังคงหมั่นฝึกซ้อม และใช้สถานที่เท่าที่จะเอื้ออำนวยในการเล่นกีฬา และเมื่อพ้นโทษออกมาได้กลับสู่สังคม นักกีฬาฟุตบอลท่านนี้ได้รับโอกาสจากสโมสรกีฬา ได้รับการยอมรับจากคนในครอบครัว มีรายได้ที่สามารถยังชีพได้ และแฟนฟุตบอลที่ไม่แสดงความต่อต้านหรือไม่ยอมรับ ดังนั้น ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ปัจจัยภายนอกต่าง ๆ และปัจจัยภายในอันเกิดจากความรักในการเล่นกีฬาฟุตบอล จึงเป็นแรงจูงใจให้ไม่มีความคิดและการกระทำที่จะเป็นสิ่งผิดกฎหมายอีก เนื่องจากยังอยากเป็นนักฟุตบอลอาชีพ ยังอยากมีรายได้ ยังอยากได้รับการยอมรับ และไม่อยากถูกจำกัดเสรีภาพอีก และการที่เขาได้อยู่ใน

เรือนจำ การได้รับการฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ก็ยังเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ได้บทเรียนและปรับทัศนคติต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งถือว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องนั้น เป็นปัจจัยภายนอกที่นำมาสู่แรงกระตุ้นที่อยากจะแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

“ทุกคนให้โอกาสผม ตั้งแต่ในเรือนจำจนออกมาสู่โลกภายนอก เจ้าหน้าที่เรือนจำที่ผมเจอทุกคนมีความตั้งใจที่อยากให้ทุกคนเปลี่ยนไปในทางที่ดี และไม่กลับมาพบเจอกันในคุกอีก ถ้าจะพูดอะไรถึงการปรับปรุง ผมว่าทุกอย่างคืออยู่แล้ว แต่อยากให้มีส่วนสำหรับการเล่นที่มีอุปกรณ์พร้อมกว่านี้ เพราะผู้ชายส่วนใหญ่ชอบเล่นบอล แต่ยังขาดอุปกรณ์ ตอนนั้นผมก็เล่นบอลลูกที่พื้นปูน”

(ID 1 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

ในเส้นทางการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและการคืนสู่สังคมของนักกีฬาท่านนี้ กลับไม่พบปัญหาหรืออุปสรรคใดที่จะทำให้เกิดความท้อแท้หรืออยากกลับไปกระทำผิดอีก แต่กลับได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากทั้งครอบครัว สโมสรทุกทีมที่ได้เล่นและเปลี่ยนแปลงสังกัด แฟนบอลที่ยังเหนียวแน่น และสภาพแวดล้อมก่อนและหลังจากได้รับโทษเหมือนเดิมทุกอย่าง เนื่องจากมีครอบครัวที่อบอุ่นและด้วยความที่เรียนโรงเรียนกีฬามาตั้งแต่เด็ก และทุกวันนี้ยังคงเป็นนักกีฬาอาชีพอยู่ ต่างกันตรงที่ เขาเลือกคบเพื่อนมากขึ้น จากความที่เป็นวัยรุ่นและไม่สนใจ ไม่ระวังตัว แต่ทุกวันนี้ได้ตระหนักแล้วว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากการคบเพื่อนไม่ดีที่ทำให้ต้องเดือดร้อน

“ผมภูมิใจกับตัวเองมาก ผมใช้ประสบการณ์จากคุก สอนผม ให้กำลังใจผม เตือนผมว่าจะไม่กลับไปพลาดอีก ผมเห็นคุณค่าของความอิสระ เห็นคุณค่าของโลกภายนอกมากขึ้น และจะไม่สูญเสียทุกสิ่งไปอีกครั้ง”

(ID 1 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

กีฬาทำให้เกิดประโยชน์กับร่างกาย และนำมาสู่การพัฒนาฟื้นฟูทางด้านจิตใจ การทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีร่วมกัน รวมถึงกีฬาฟุตบอลเป็นกีฬาที่เป็นที่นิยมเป็นอย่างสูงจากทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย การมีรายได้ที่มั่นคงในช่วงเวลาหนึ่ง ถือเป็นประโยชน์จากกีฬาที่ทำให้ให้นักกีฬาท่านนี้ ยังคงยึดเส้นทางสายอาชีพกีฬาต่อไป

กรณีศึกษาที่ 2 นักกีฬา Esports ทีมชาติ

เพศชาย ปัจจุบันอายุ 35 ปี สถานะปัจจุบันเป็นนักกีฬา Esports

ชีวิตก่อนเข้าเรือนจำ

ชีวิตภูมิลำเนาเกิดและเติบโตในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานครชีวิตในวัยเด็กมีความยากลำบาก มารดาประกอบอาชีพค้าขาย บิดาทุพพลภาพ ประกอบอาชีพเลี่ยมพระ ได้รับการอุปการะจากครอบครัวของอาผู้ซึ่งเป็นน้องสาวของพ่อ

“ครอบครัวเรายากจน ไม่เคยมีเงินเก็บเลย เงินที่หามาได้ ก็ใช้ได้แค่อยู่รอดไปแบบเดือนต่อเดือน บางครั้งไม่มีเงินจ่ายค่าน้ำ ค่าไฟ ก็โดนเขาตัด ต้องไปขอเชื่อมไฟบ้านอื่นก็เคยทำมาแล้ว แต่ด้วยความที่ผมเป็นเด็กหัวดี เวลาไปเรียนที่ไหนก็จะได้ทุนการศึกษาตลอด ทำให้ช่วยแบ่งเบาภาระพ่อแม่ไปได้บ้าง เพราะตอนเด็ก ผมก็ยังไม่สามารถทำงานหาเงินได้”

(ID 6 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

ชีวิตในวัยเด็กนั้น โตมาในโรงเรียนชายล้วนย่านฝั่งธน มีลักษณะนิสัยที่ชอบเล่นกีฬา และชอบเล่นเกม มีความชอบดูเกมกีฬาโดยเฉพาะกีฬาฟุตบอล แต่การเล่นกีฬานั้น เป็นไปเพียงเพื่อเล่นกับกลุ่มเพื่อนเท่านั้น ไม่ได้คิดว่าจะเป็นนักกีฬาอาชีพ ตอนนั้นครอบครัวมีความยากลำบาก จึงต้องคิดเรื่องหารายได้เสริมเพื่อช่วยเหลือแบ่งเบาภาระให้ทางบ้าน และส่งเสียตัวเองเรียนต่อในระดับปริญญาตรีจนจบการศึกษา ทำงานหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้ได้มาซึ่งเงิน ไม่ว่าจะเป็นการขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง, นักดนตรีกลางคืน, งานรับจ้างทั่วไป ซึ่งทุกอาชีพล้วนแล้วแต่เป็นอาชีพสุจริต ไม่เคยพบประวัติในการเกี่ยวข้องกับสิ่งผิดกฎหมาย

สภาพความผิดและพฤติกรรมแห่งคดีอันนำมาสู่การรับโทษในเรือนจำ

จนวันหนึ่ง ขณะนี้นักกีฬาท่านนี้ ได้ซื้อรถมอเตอร์ไซด์ไปพร้อมแฟน (แฟนเก่า) ได้เจอด่านตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งได้ทำการตรวจค้นตามปกติ ปรากฏว่าพบยาเสพติดในกระเป๋าของแฟนสาวของนักกีฬาท่านนี้ ด้วยความรักความเป็นห่วง ไม่อยากให้แฟนเสียอนาคตเนื่องจากยังเรียนมหาวิทยาลัยอยู่ ไม่มีความรู้เรื่องกฎหมายใด ๆ จึงรับสารภาพแทนเพราะคิดว่าได้ประกันตัว และไม่เคยกระทำผิดมาก่อน อาจได้มีการรองลงอาญา แต่ด้วยปฏิมาของยาเสพติดที่เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจเจอ มีปริมาณยาที่มาก จึงเข้าฐานความผิดของคดีจำหน่าย ทำให้ได้รับโทษจำคุกในคดีครอบครองยาเสพติดเพื่อจำหน่าย ศาลตัดสินจำคุกเป็นเวลา 6 ปี และสารภาพทำให้ลดโทษเหลือ 3 ปี

“ผมไม่เคยเข้าไปยุ่งกับยาเสพติด บุหรี่ผมยังไม่เคยสูบ เลยรับสารภาพแทนว่ายายเป็นของผม ตำรวจก็จับตัวไป ตอนนั้นคิดแค่เดี๋ยวคงประกันได้ เพราะผมไม่เคยมีประวัติเรื่องนี้มาก่อน แต่

มันไม่เป็นแบบนี้เลย ปริมาณยาที่เขาเจอมันเยอะ เขาจึงดีเป็นคดีจำหน่าย ผมไม่มีทางเลือกอื่น เพราะไม่มีเงินไปสู้คดี อีกอย่างด้วยหลักฐานของกลาง บวกกับคำสารภาพของเราในศาลชั้นต้น ถ้าผมสู้ ความผิดก็ต้องไปอยู่ที่ผู้หญิง ซึ่งกำลังจะเรียนจบแล้ว ตอนนั้นผมไม่มีทางเลือกเท่าไร”

(ID 6 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

สำหรับชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำนั้น นักกีฬาท่านนี้ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า เป็นช่วงเวลาที่เห็นคุณค่าของครอบครัวมากที่สุด ถ้าออกจากเรือนจำ มีความมุ่งมั่นตั้งใจแล้วว่า จะทำเพื่อครอบครัว เพราะช่วงเวลาที่เขาต้องอยู่อย่างยากลำบากก็มีแต่ครอบครัวที่มาเยี่ยม มารดามีความลำบากในการหาเลี้ยงชีพ ยังต้องนำเงินมาให้ นักกีฬาท่านนี้ใช้ทุกเดือน เดือนละ 3,000 บาท ภายหลังจากเข้าเรือนจำได้ 3 เดือน แฟนคนที่เขาออกตัวรับความผิดแทน ก็ไปมีคนอื่น รวมถึงเป็นการเปิดมุมมองใหม่ที่มีต่อเรือนจำว่า เป็นสถานที่ที่มีความหลากหลายของคน ไม่ใช่ว่าเรือนจำจะมีแต่คนไม่ดี ซึ่งยังมีคนที่ดี มีคนที่มีความสามารถในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการเรียน ด้านกีฬา ด้านอาชีพ ความสามารถเฉพาะทาง

“ข้างในไม่ได้เลวร้ายเสมอไป คนดีก็เลือกคบ คนไม่ดีก็ปล่อยผ่านไป” จากนั้นก็ถูกย้ายไปแดน 4 ได้เจอเพื่อนในวัยเด็กเขาก็พาไปรู้จัก ไปฝากตัวกับคนนั้นคนนี้”

(ID 6 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

“การได้เข้ามาอยู่ที่นี่ ทำให้ผมรู้ว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิต นั่นคือ แม่ หลังจากพ่อเสียไป ผมเหลือแต่แม่คนเดียว จากเดิมที่ผมเป็นเสาหลัก คอยทำงานจ่ายค่าบ้าน ก็ต้องเหลือแค่แม่ที่ขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อดูแลค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้วยังต้องมาฝากเงินให้ผมไว้ใช้ในคุกอีก เดือนละ 3,000 บาท”

“ผ่านไปสักระยะ แม่ผมก็ตรวจพบว่าเป็นมะเร็ง แต่ผมกลับไม่สามารถทำอะไรได้เลย เวลาสวดมนต์ ผมจะนึกถึงแม่ สาบานกับตัวเอง ไม่ว่าจะอะไรเกิดขึ้น หลังจากออกไป ผมขอดูแลครอบครัวให้ดีที่สุด”

(ID 6 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

นักกีฬาท่านนี้ เมื่อครั้งยังเป็นนักโทษ จัดว่าเป็นนักโทษชั้นดีของเรือนจำจากโทษ 3 ปี ทำให้ถูกลดหย่อน จำคุก 2 ปี 1 เดือน 11 วัน ต่อมาได้ทำเรื่องขอย้ายไปอยู่ที่ทัณฑสถานเกษตรอุตสาหกรรมเขาพระฝาง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อต้องการลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว

“จากประสบการณ์จริงที่ผมได้เข้าไป ในคุกไม่ได้เลวร้ายไปทุกอย่าง เรื่องดี ๆ ก็มีให้เก็บออกมา เรื่องร้ายๆ คนไม่ดี คนที่เห็นแก่ตัว คนที่เกเรก็มี แต่ผมเข้าใจพวกเขานะ บางคนเขาไม่มีญาติ ไม่มีคนส่งเงินให้ เขาก็ต้องหาวิธีเอาตัวรอดให้ได้ ช่วงที่ย้ายไปอยู่เขาพริก ทุกอย่างดีหมดเลย เสียอย่างเดียวคือ อิศรภาพ”

(ID 6 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

ประวัติที่เกี่ยวข้องกับกีฬาและการเข้าร่วมการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดด้วยกีฬา

นักกีฬานี้ มีความชื่นชอบในการเล่นกีฬามาตั้งแต่ในวัยเด็ก และมีพื้นฐานการเล่นกีฬาฟุตบอลมาก่อน โดยที่ไม่ได้ยึดเป็นอาชีพ เมื่อเข้าสู่ระบบฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดของกรมราชทัณฑ์นั้น ได้เข้าสู่ระบบการฟื้นฟูแก้ไขทั้งด้านการศึกษา ซึ่งมีความสนใจในภาษาอังกฤษ อ่านหนังสือที่เกี่ยวข้องกับหลักภาษาเพื่อต้องการที่จะฝึกทักษะทางภาษาของตนเองให้แน่นขึ้น หลังจากที้ออกจากเรือนจำแล้ว เพื่อได้ใช้วิชาภาษาอังกฤษได้ในการหาเลี้ยงชีพ รวมถึงด้วยความสามารถในการจดจำคำศัพท์จากการเล่นเกมตั้งแต่เด็ก มีวุฒิการศึกษาที่จบปริญญาตรี จึงทำให้จากผู้เรียน เริ่มมีการทบทวนความรู้ และมาเป็นอาจารย์สอนให้กับนักโทษรายอื่น ๆ รวมถึงกิจกรรมการเล่นกีฬาระหว่างแดน ก็ยังได้เป็นตัวแทนแดนในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอีกด้วย ซึ่งการเล่นกีฬาฟุตบอลในระหว่างที่อยู่ในเรือนจำนั้น ทำให้ผ่อนคลายจากความเครียด และความกดดันในขณะที่ยังอยู่ในเรือนจำและเกิดความเครียด เพราะคิดถึงครอบครัว เกิดความเครียดเพราะการรอคอยที่จะเป็นอิสระ แต่การเล่นกีฬาฟุตบอลเป็นความชอบส่วนตัวตั้งแต่เด็ก เมื่อได้เริ่มกิจกรรมดังกล่าว จึงทำให้ใช้ชีวิตในแต่ละวันได้อย่างมีความสุข และการเล่นร่วมกันเป็นทีมกับเพื่อนนักโทษ ทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในทิศทางที่เป็นมิตรมากขึ้น

“ผมอยู่ในฝ่ายการศึกษา ก็จะมีเวลาอ่านหนังสือแกรมมา เพื่อทบทวนความรู้ตัวเอง เพื่อได้ใช้ภายนอกหลังจากที่พ้นโทษ ถ้าลืมนั่นมันจะไม่ประโยชน์อะไรเลย ไม่อยากปล่อยเวลาเสียไปวันๆ รวมถึงเป็นอาจารย์สอนให้กับนักโทษด้วย ก่อนเข้าไปอยู่ในคุก ผมก็มีความเห็นแก่ตัวบ้าง อย่างในคุกมีเตะบอล ผมก็ไปเตะกับเขา เป็นตัวแทนแดน รู้จักคนเพิ่มขึ้น ต้องใช้ชีวิต กินนอน อยู่กับคนอื่น ทุกอย่างในคุกมันเป็นส่วนร่วม ก่อนออกมาผมก็ร่ำลาเพื่อนๆ บอกทุกคนว่า ยังไงถ้าออกมาแล้ว ก็ลองติดต่อโทรหากัน เพื่อชักชวนออกมาทำสิ่งดี ๆ”

(ID 6 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

การกลับคืนสู่สังคมด้วยการเป็นนักกีฬาอาชีพ

เมื่อพ้นโทษมาแล้ว สิ่งที่เรามีความมุ่งมั่นตั้งใจไว้คือ การทำงานหาเงินเพื่อเลี้ยงครอบครัวและการตอบแทนบุญคุณของมารดา แต่การที่จะออกจากเรือนจำและมาช่วยมารดาค้าขายเหมือนเดิมรายได้อาจไม่เพียงพอ ประกอบกับการทำงานต่าง ๆ แม้เขาจะจบปริญญาตรี แต่ด้วยประวัติของการที่

เคยมีคดีจำหน่ายยาเสพติดและได้รับโทษจำคุกมาก่อน จึงเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งกับการสมัครงานในตำแหน่งและบริษัทที่มีความมั่นคงหรือมีชื่อเสียง จึงหันไปประกอบอาชีพอิสระ ด้วยการเป็นวินมอเตอร์ไซค์รับจ้าง ซึ่งรายได้ต่อเดือนในขณะนั้น อยู่ที่ประมาณ 20,000 บาทต่อเดือน

จนวันหนึ่งที่เป็นจุดเปลี่ยนอีกครั้งหนึ่งจากการดูรายการทีวีที่เกี่ยวข้องกับการเล่นเกมส์ และเป็นเกมส์นักรักกีฬาท่านนี้ชอบเล่นมาตั้งแต่เด็ก คือ “วินนิ่ง”

“วินนิ่ง” เป็นชื่อเรียกเกมที่นิยมใช้ในประเทศญี่ปุ่น แต่เมื่อเกมนี้เป็นที่นิยมในระดับโลก รวมถึงประเทศไทยด้วย จึงมีการเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น PES ย่อมาจาก Pro Evolution Soccer ซึ่งเป็นโลกเสมือนจริงของเกมการแข่งขันกีฬาฟุตบอล โดยมีจุดเด่นคือระบบกราฟฟิกที่สมจริง ผู้เล่นเกมสามารถที่จะบริหารจัดการทีม เลือกตัวผู้เล่น และวางแผนระบบการเล่น การทำคะแนนให้ทีมได้

“จุดเปลี่ยนจากการที่ผมดูรายการ ตอน นักเล่นวินนิ่ง เลย Google หาคนเล่นวินนิ่ง จนได้มาเจอกลุ่มเซียนวินนิ่ง เลยทักไปพูดคุยกับแอดมินของเว็บ ถามเขาตรง ๆ ว่า ผมอยากเล่นวินนิ่ง ต้องทำยังไง ความตั้งใจตอนนั้นคืออยากลงแข่งบ้าง อยากมีรูปตัวเองติดตามทัวร์นาเมนต์ต่าง ๆ น่าจะสนุกดีที่ได้เจอคนชอบเล่นวินนิ่งเหมือน ๆ กัน ผมเล่นไปได้ 2-3 ครั้ง ก็ได้รับโอกาสให้ไปแข่งในแมตช์ที่มีแต่เซียนไปแข่งเท่านั้น ผมยังโนเนมเลยเกิดดราม่าว่าทำไมต้องเป็นผม แต่ผู้ที่ให้ผมไปแข่งพูดกับผมว่า “ไม่เป็นไรนะ พี่ให้โอกาส” เป็นกำลังใจสำคัญมาก เป็นอีกความเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ผมมีทุกวันนี้”

(ID 6 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

จากผู้ที่มีความชื่นชอบในการเล่นเกม และเข้าร่วมการแข่งขันเกมเนื่องจากอยากลงแข่งขัน จนเข้าสู่การได้รับโอกาสให้เข้าร่วมในรายการสำคัญ และได้รับการสับสนุนประมาทจากนักเล่นเกมผู้ที่มีประสบการณ์และเข้าร่วมการแข่งขันได้รับชัยชนะมาหลายรายการ โดนมองเสมือนว่าเป็นแกะดำ แต่กลับเป็นแรงบันดาลใจทำให้เกิดความต้องการที่จะพัฒนาตัวเอง และฝึกฝนตัวเองให้เก่งขึ้น มีการฝึกซ้อมอย่างหนัก ด้วยความที่ในเรือนจำไม่มีเกมให้เล่น ถือได้ว่าร้างราไปนาน แต่ด้วยความขยันที่จะศึกษาเรียนรู้ ความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา ทำให้เริ่มพัฒนาฝีมือได้อย่างก้าวกระโดด จนเป็นที่ยอมรับ

จนกระทั่งยุคแห่งเทคโนโลยี ทำให้เกมที่มีการแข่งขันและเป็นที่นิยมอย่างวินนิ่ง หรือ PES ไม่ได้เป็นแค่เกมอีกต่อไป แต่ได้รับการบรรจุให้เป็นการแข่งขันกีฬา Esports หรือกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ชนิดหนึ่ง ย่อมาจากคำว่า (Electronic Sports) เป็นกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ที่กำลังเป็นที่นิยมทั่วโลก มีทั้งประเภทบุคคลและประเภททีม ซึ่งเป็นการพัฒนาจากการเล่นเกมแบบเดิม ๆ ที่ต้องมีการแข่งขันการ

เพื่อชัยชนะ ซึ่งกีฬาชนิดนี้เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การสร้างทีมแข่งขันไม่ได้หยุดอยู่ที่เพียงกีฬาปกติเท่านั้น แต่ยังมีมาจนถึงในวงการเกมอีกด้วย ซึ่งประกอบไปด้วย นักกีฬา อุปกรณ์กีฬา เป็นสนามแข่งขันและใช้โลกของไซเบอร์เป็นโลกแห่งการแข่งขัน ซึ่งปัจจุบันได้มีทีมกีฬาและการแข่งขัน ESports เกิดขึ้นมากมายในระดับโลก เช่น World Cyber Games championship ซึ่งเปรียบได้กับโอลิมปิกของเกม และอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งรายการเหล่านี้มีผู้เข้าร่วมการแข่งขันเป็นจำนวนมาก และผู้เล่นเกมนี้จึงมีการพัฒนากลายเป็น “นักกีฬา Esports”

เมื่อมีการแข่งขัน มีการสนับสนุนอย่างจริงจัง และการยอมรับให้เป็นกีฬาประเภทหนึ่งจากทั่วโลก ทำให้เกิดทัวร์นาเมนต์มากมายในการแข่งขัน มีการชิงแชมป์โลกเกิดขึ้น การที่ได้เห็นนักเล่นวีนิ่งแถวหน้าของเมืองไทยได้คว้าแชมป์โลก ยิ่งเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดความฝันว่าอยากเป็นนักกีฬา Esports อย่างจริงจัง เพื่อสร้างรายได้และมีชื่อเสียงแบบนี้บ้าง รวมถึงสโมสรฟุตบอลหลายแห่งในเมืองไทย ไม่ได้มีเพียงแค่ผู้เล่นกีฬาฟุตบอลในสนามแต่เพียงเท่านั้น แต่ยังคงแขนงสาขามาเป็นกีฬา Esports ในสังกัดสโมสรอีกด้วย

จากความพยายามในการฝึกฝน ทำให้ได้คว้าแชมป์บอลโลก Pug และแชมป์รายการที่พญา รวมถึงเข้ารอบ 8 คนสุดท้ายศึกชิงแชมป์ประเทศไทยเป็นปีที่ 2 ติดต่อกัน ก่อนจะคว้าอันดับ 3 ของไทย ในรายการคัดเลือกไปแข่งขันศึกชิงแชมป์อาเซียน (SEA) ได้ในปีดังกล่าว พร้อมกับได้สิทธิ์ไปตัวแทนของไทยไปแข่งขันในรายการนั้น แต่เกิดอาการป่วยของมารดา จึงทำให้ต้องสละสิทธิ์การแข่งขันในต่างประเทศ ขยายเครื่องเล่น ขยายทีวี นำเงินที่จะใช้สนับสนุนการเป็นเกมเมอร์ ไปใช้ในการรักษามารดา แต่สุดท้ายก็ได้รับการช่วยเหลือจากแฟน (คนปัจจุบัน) ที่เห็นคุณค่าในสิ่งที่รักของเขา จึงได้อุปกรณ์ทุกอย่างมาให้และช่วยเหลือเรื่องค่าเช่าบ้าน เขาจึงเกิดแรงจูงใจสำคัญ จากเดิมตอนที่อยู่ในเรือนจำมีเป้าหมายว่า ถ้าได้ออกจากเรือนจำอยากกราบเท้าและกอดแม่ ออกไปตั้งใจทำงานเก็บเงินเปิดร้านเล็ก ๆ ให้กับครอบครัว แต่ตอนนี้ เขาต้องการทำในสิ่งที่ตนเองรักให้ประสบความสำเร็จสูงสุด เนื่องจากมองว่าเป็นการต่อยอดไปเป็นอาชีพและสร้างรายได้ จึงมีความตั้งใจมากขึ้นที่จะพัฒนาตัวเองให้ไม่เพียงแต่เป็นเกมเมอร์เท่านั้น แต่จะต้องเป็นนักกีฬา Esports เต็มตัวที่ทำให้สามารถมีความมั่นคงในทางอาชีพได้มากขึ้นจากสิ่งที่ตัวเองรัก

เมื่อมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเป็นนักกีฬา Esports ได้พัฒนาฝีมือ และตระเวนแข่งขันตามรายการระดับประเทศ สามารถหาเงินมาใช้หนี้ของครอบครัวได้และประสบความสำเร็จมากขึ้นในเส้นทางของนักกีฬา Esports จนได้เข้าสังกัดสโมสรฟุตบอลที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง ในฐานะนักกีฬา Esport ของสโมสร

“ถ้าพูดถึงความเป็นไปได้ที่ผมจะได้มาเซ็นสัญญาเป็นนักกีฬาที่นี้ คง 0 เปอร์เซนต์ เพราะด้วยอะไรหลาย ๆ อย่าง ทั้งฐานะทางบ้าน หน้าที่การงาน ทำให้ผมไปไม่ถึงจุดนั้น เรื่องนี้ก็เลยไม่เคยอยู่ในหัวเลย แต่เมื่อได้รับโอกาสแล้ว และสโมสรเล็งเห็นถึงศักยภาพ ผมก็ต้องทำให้ดีที่สุด ”

(ID 6 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์ผู้บริหารของสโมสรฟุตบอลแห่งนี้ เกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้เกมเมอร์ท่านนี้ ได้เข้ามาเป็นนักกีฬา Esports พบว่า ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้วงการกีฬาต้องมีการปรับตัว ปกติมีการแข่งขันแต่เฉพาะ Thai League ที่เป็นนักฟุตบอลอาชีพตัวจริงมาแข่งกัน ในสนามหญ้า แต่เดี๋ยวนี้ มีการแข่งขันฟุตบอลทางออนไลน์ที่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นกิจลักษณะ นานาประเทศก็ยอมรับ และมีการแข่งขันกันอย่างกว้างขวาง สโมสรในไทยจึงต้องมีการปรับตัวด้วยการจัด Thai E-League Pro และสร้างงานสร้างอาชีพผู้มีความสามารถด้านเกมกีฬาให้มีความเป็นระบบมากยิ่งขึ้น จึงมีการแยกย่อยหน่วยในสโมสรให้เป็นนักกีฬาประเภท Esports โดยตรง และจากการที่เห็นประวัติในการแข่งขัน และชื่อเสียงของนักกีฬา Esports ท่านนี้ จึงทำให้ชักชวนมาเซ็นสัญญาเพื่อช่วยทีม และให้รับตำแหน่งกับต้นทีมในการแข่งขัน Thai E-League Pro

“มันเป็นเรื่องใหม่ของสโมสรฟุตบอลในไทย แต่มันต้องปรับตัวให้ทันตามเทคโนโลยี มันก็เป็นกีฬาประเภทหนึ่งนะ มันมีการแข่งขัน มันต้องวางกลยุทธ์ มีทักษะ เข้าใจกติกาและเกมในชีวิตจริง แม้ว่าเขาเคยอาจได้รับโทษ ผมไม่เคยรู้จักเขามาก่อน ก็ไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง แต่ทุกวันนี้จากการสังเกตพฤติกรรม ก็ได้มีการไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งไม่ดี รักครอบครัว ตั้งใจฝึกซ้อม มีความขยัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ID 7 ผู้บริหารสโมสรกีฬา)

อีกรายการสำคัญที่เปลี่ยนแปลงชีวิตนักกีฬา Exports ท่านนี้ คือการได้แชมป์ประเทศไทย และได้เป็นตัวแทนทีมชาติไทย ไปลงแข่งขันรอบคัดเลือก มหกรรมกีฬาเอเชียนเกมส์ 2018 ในฐานะนักกีฬา Esports เกม PES (กีฬาสาธิต)

“ความรู้สึกมันสุดยอดมาก เป็นสิ่งที่ภูมิใจมากที่สุดในชีวิตเลย ที่ได้เป็นตัวแทนทีมชาติไทยตอนที่พิธีกรประกาศชื่อผม แล้วต่อท่ายว่า From Thailand มันยังติดอยู่ในหูผม ฟังแล้วก็ตื่นตันใจ เกือบน้ำตาไหลเหมือนกัน ฟीलิ่งหลาย ๆ อย่างมันผ่านเข้ามา ทั้งช่วงเวลาที่ดีและแย่มันหายเหนื่อยกับสิ่งที่เราทำมาตลอด”

(ID 6 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

ทุกวันนี้ นักกีฬา Esports ท่านนี้ ยังคงอยู่ที่สังกัดสโมสรเดิมและแข่งขันในทัวร์นาเมนต์รายการต่าง ๆ ต่อไป ประกอบด้วยช่วงที่ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นช่วงของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ซึ่งทำให้ผู้คนต้องมีระยะห่างทางสังคมและลดการออกจากพื้นที่ส่วนตัว และงดการทำกิจกรรมร่วมกัน แต่กีฬา Esports ยังคงดำเนินต่อไปได้ เนื่องจากมีการปะทะกันในเกม สามารถเล่นได้จากทุกที่เพียงแค่มีอุปกรณ์ ดังนั้น จึงเป็นที่นิยมในช่วงเวลานี้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างยิ่ง

การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม

นักกีฬา Esports ท่านนี้ ได้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยว่าจากเดิมที่ไม่มีรายได้ ไม่มีแก่นในการดำเนินชีวิต แต่เมื่อมีเป้าหมายว่าอยากเป็นนักกีฬาอาชีพ ทำให้มีความสนใจหาข้อมูลเพื่อพัฒนาตัวเองต่อยอดสู่การเป็นนักกีฬา Esports อาชีพได้อย่างที่ตั้งใจไว้ ทุกวันนี้มีรายได้ที่ดูแลตัวเอง ดูแลครอบครัวได้ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้และมีอาชีพที่มาจากการเล่นเกมในสิ่งที่ตนรัก ต่อยอดมาสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพ และได้มาอยู่ในสโมสรฟุตบอลที่มีชื่อเสียง ทำให้มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำในสิ่งที่ดีต่อไป รวมถึงชักชวนผู้อื่น ให้หันมาเล่นกีฬาประเภทนี้ หรือเล่นกีฬาที่ตัวเองชอบ เนื่องจากสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตได้ หากมีความมุ่งมั่นตั้งใจและมีโอกาสให้เข้าสู่หนทางที่จะสามารถสร้างความสำเร็จได้

“ชีวิตในคุกสอนให้ผมเป็นระเบียบมากขึ้น กินอยู่ง่ายขึ้น ก่อนเข้าไปผมเป็นคนไปทำงานสาย แต่พอเราผ่านจุดนั้นมา เดียวนี้ผมที่มีความเปลี่ยนแปลงนะ ออกมาเหมือนเป็นอีกคน มีระเบียบวินัยกับตัวเอง บริหารเวลาดีขึ้น เรื่องกินแค่ข้าวกับแกงหลวงก็อยู่ท้องแล้ว ผมเลยอดทน กินข้าวแกงราคาถูกลงได้ อยู่ในคุกแข็งแกร่งขึ้น หล่อหลอมผมทั้งกายและใจ อย่างที่เขาบอกกันว่า ไม่เจอความลำบากก็ไม่เห็นคุณค่าของความสบาย กว่าจะได้ออกมา เวลาออกมาเจอปัญหาภายนอก ก็สบายๆ หนักกว่านี้ยังผ่านมาแล้ว”

(ID 6 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

ในส่วนของการฟื้นฟูในเรือนจำนั้น นักกีฬา Esports ท่านนี้มองว่า สำหรับตัวเขาสามารถช่วยได้จริง ๆ ในการที่ทำให้มีระเบียบวินัย เห็นคุณค่าในตัวเอง เห็นคุณค่าในครอบครัวมากขึ้น เปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปในทิศทางที่ดีได้ ทั้งนี้ ปัจจุบันกีฬา Esports เป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมและส่งเสริมจากนานาชาติทั่วโลก แต่การฝึกหรือเล่นกีฬาในเรือนจำ ไม่สามารถนำอุปกรณ์เทคโนโลยีเข้าไปได้ เหมือนตัดขาดจากโลกภายนอก หากจะมีการพิจารณาการเล่น Esports ในเรือนจำเป็นระบบปิด ก็สามารถที่จะนำไปใช้เป็นอีกทางเลือกในการให้นักโทษได้ค้นพบตัวเอง ได้ผ่อนคลาย รวมถึงออกมามีอาชีพได้เหมือนตน

จะเห็นได้ว่า เส้นทางของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักกีฬา Esports ท่านนี้ ก่อนที่จะได้รับโทษนั้น มีความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก มีภูมิหลังเป็นผู้ที่ชอบเล่นเกมและเล่นกีฬาแต่ไม่ได้คิดที่จะยึดเป็นอาชีพ เมื่อออกจากเรือนจำโดยผ่านระบบการฟื้นฟูและการเล่นกีฬาในเรือนจำ ทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมาเป็นคนที่ระเบียบวินัยมากขึ้น มีแรงจูงใจและแรงบันดาลใจในการทำเพื่อครอบครัว และมีรายได้มั่นคง ต่อมาได้ใช้ความรักและความถนัดในการเล่นเกมนของตน มุ่งมั่นที่จะเป็นเกมเมอร์ สร้างรายได้จากการแข่งขันแต่เพียงในระดับกลุ่ม จนได้รับการยกระดับให้เกมกลายเป็นกีฬาประเภทหนึ่ง จากเกมเมอร์จึงกลายเป็นนักกีฬา Esports มีแรงจูงใจที่เห็นเพื่อนร่วมวงการประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับ มีรายได้ จึงมุ่งมั่นฝึกซ้อมจนได้ติดทีมชาติไทย มีอาชีพในสโมสรที่มีชื่อเสียง และมีความมั่นคง มีรายได้ที่สามารถปลดหนี้ให้ครอบครัวและดูแลมารดาได้ โดยที่ไม่มีความคิดใดที่จะกลับไปกระทำผิด หรือไปปรับผิดแทนผู้อื่นอีก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กรณีศึกษาที่ 3 นักกีฬามวยไทยแชมป์สมาคมมวยทวีปเอเชีย

เพศชาย ปัจจุบันอายุ 30 ปี สถานะปัจจุบันเป็นนักกีฬามวยไทย

ชีวิตก่อนเข้าเรือนจำ

ชีวิตภูมิลำเนา เป็นคนภาคเหนือ ครอบครัวอบอุ่น บิดามารดาทำธุรกิจส่วนตัว และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม

นักกีฬามวยไทยท่านนี้ เริ่มเล่นกีฬามวยไทยตั้งแต่เด็ก ตระเวนแข่งขันมาหลายโปรแกรม ทำให้มีพรรคพวกเพื่อนฝูงที่เป็นที่รู้จักในวงการมวย ชีวิตส่วนใหญ่จะอยู่กับเพื่อนมากกว่าครอบครัว เป็นผู้ที่ใจร้อน มีความมั่นใจในตัวเองสูง มีความคึกคะนองตามวัย

สภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดีอันนำมาสู่การรับโทษในเรือนจำ

เมื่ออายุ 20 ปี ได้ถูกจับในข้อหาเสพยาเสพติด เนื่องจากเสพยาเสพติดตามเพื่อนที่เป็นกลุ่มในชุมชน เพราะมองว่าอยากได้รับการยอมรับให้เข้ากลุ่ม การได้รับการยอมรับเป็นเรื่องที่น่าภาคภูมิใจ แต่สุดท้ายก็ถูกตำรวจจับ และได้รับคำพิพากษาให้รับโทษ รวมเวลาที่อยู่ในเรือนจำเป็นเวลากว่า 4 ปี 9 เดือน

“ตอนนั้นผมติดเพื่อนมาก ตายแทนได้ ครอบครัวไม่สนใจ มองว่าเท่ มองว่าดี จึงติดยา พอถูกตำรวจจับและติดคุก ความรู้สึกตอนนั้นคือเครียดมาก ไม่ได้ต่อยมวย ไม่ได้เจอครอบครัว เพื่อนฝูงที่มีอยู่ก็แยกย้ายไปคนละทางสองทาง”

(ID 8 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดีอันนำมาสู่การรับโทษในเรือนจำ

ช่วงเวลาที่อยู่ในเรือนจำนั้น จัดได้ว่าเป็นนักโทษชั้นดี ด้วยความที่มีฝีมือด้านกีฬามวยไทย และในเรือนจำมีค่ายมวยสิงห์หนุ่มพัฒนา ทำให้เขายังคงได้เล่นกีฬามวยไทย ตลอดจนเป็นครูฝึกกีฬามวยให้กับผู้ต้องขังรายอื่น ๆ ในเรือนจำด้วย

“ตอนอยู่ในเรือนจำก็มีกีฬามวยเนี้ยแหละที่ทำให้ไม่เหงา ผมตั้งใจไว้เลยว่าผมทำอะไรไม่ได้ แล้วหลังจากออกจากเรือนจำ ความรู้สึกไม่สู้คนอื่น มีแค่กีฬามวยที่ผมทำได้ดี ผมมุ่งมั่นว่าออกจากคุกผมจะตั้งใจซ้อม จะชูถ้วย จะต้องประสบความสำเร็จ แบบที่อำนาจ”

(ID 8 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

ที่อำนาจในที่นี้ที่เขากล่าวถึง คือ “อำนาจ รื่นเริง” นักมวยผู้มีชื่อเสียงที่เคยกระทำความผิดต้องโทษในเรือนจำ ได้เล่นกีฬามวยในเรือนจำ และคว้าเหรียญทองประเทศไทยได้ตั้งแต่อยู่ในเรือนจำ

ซึ่งได้ร่วมซ้อมทีมชาติทันทีหลังจากพ้นโทษ และประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงในอาชีพนักมวยสากลสมัครเล่น

“ผมดูข่าวเห็นพี่เขาถือธงชาติไทย เมื่อก่อนไม่เคยคิดมาก่อน แต่ทุกวันนี้มันมีความฮึกเหิมทุกคนเคยทำผิดพลาด และต้องเรียนรู้จากความผิดพลาดของตัวเอง ผมตั้งใจว่าจะไม่ไปยุ่งยาเสพติดอีก มวยทำให้ผมได้เงิน ผมจะกลับไปตั้งใจฝึกซ้อมและเดินสายแข่งอีกครั้ง

(ID 8 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

การกลับคืนสู่สังคมด้วยการเป็นนักกีฬาอาชีพ

ภายหลังจากที่พ้นโทษแล้ว ก็ได้กลับมาที่ค่ายมวยเดิม เพื่อขอโอกาสจากเจ้าของค่าย ซึ่งในช่วงแรกนั้น นักกีฬาท่านนี้ได้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยว่า

“ แรก ๆ ผมก็กลัวนะ ผมกลัวว่าจะไม่ได้โอกาส กลัวว่าจะโดนไล่ เราเคยติดคุกมาก่อน สังคมก็อาจจะรังเกียจ”

(ID 8 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

แต่สิ่งที่ได้รับ คือการเปิดโอกาสจากเจ้าของค่ายมวยอีกครั้ง ทำให้เขามีความรู้สึกว่านอกจากครอบครัวที่ยอมรับแล้ว ยังมีเจ้าของค่ายที่ให้โอกาสและให้ความเมตตาในการให้กลับคืนสู่สังคมโดยมีอาชีพอีกครั้ง อย่างน้อยถ้ายังไม่มีรายการแข่งขัน ก็สามารถที่จะได้ออกกำลังกาย ยังคงสภาพร่างกายตัวเอง เป็นการดูแลสุขภาพ และฝึกทักษะเชิงมวยไม่ให้หายไป รวมถึงเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญว่าเขาได้รับโอกาสในการกลับคืนสู่สังคม ดังนั้น เขาจะต้องรู้จักเปิดใจในการให้โอกาสผู้อื่นที่เคยกระทำผิดบ้าง เพราะรับรู้ได้ว่าการให้โอกาสและการได้รับโอกาส มันมีความสำคัญมากขนาดไหน

“ผมเลยเริ่มชวนเพื่อนที่เคยต่อมวยในคุกด้วยกัน มาอยู่ในค่ายเดียวกัน ผมได้รับความเมตตาจากเจ้าของมาก ๆ เป็นแรงจูงใจให้ผมฝึกซ้อมเยอะขึ้น เพราะผมเริ่มมีรายได้ เริ่มมีชื่อเสียง และผมจะไม่ทำให้ทุกคนผิดหวังอีก”

(ID 8 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม

จากการเป็นนักกีฬามวยที่ได้ฝึกในเรือนจำ ซึ่งเป็นระบบปิด เขาต้องใช้ชีวิตตามระเบียบของเรือนจำและใช้เวลาว่างมาฝึกซ้อม โดยไม่มีแรงยั่วหรือปัจจัยอื่นเข้าแทรกแซงให้เบี่ยงเบนหรือขาดสมาธิจากภายนอก เมื่อมีการกระทำการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดพฤติกรรมใหม่ จากเดิมที่มีการขี้เกียจบ้าง เทีวเล่นตามประสาวัยรุ่น แต่ด้วยวัย ด้วยการฝึกระเบียบ ด้วยระบบการฟื้นฟูที่ได้เข้าร่วม

และระบบปิดของเรือนจำที่ทำให้ตั้งใจในการเล่นกีฬามวยได้อีกครั้ง จึงทำให้เขาพัฒนาตัวเอง และ
หมั่นฝึกซ้อม รวมถึงสอนเพื่อนและสร้างสังคมเพื่อนใหม่ๆจากกีฬามวยในเรือนจำด้วย

กรณีศึกษาที่ 4 นักกีฬามวยไทยผู้ตกหลุมรักกีฬามวยตอนอยู่ในเรือนจำ

เพศชาย ปัจจุบันอายุ 28 ปี สถานะปัจจุบันเป็นนักกีฬามวยไทย

ชีวิตก่อนเข้าเรือนจำ

ชีวิตภูมิหลังนั้น มีภูมิลำเนาเกิดและเติบโตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครอบครัวประกอบอาชีพค้าขาย มีความอบอุ่น โดยส่วนตัวนั้นไม่ได้เล่นกีฬา มีแค่การออกกำลังกายเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง ลักษณะนิสัยคือเป็นคนติดเพื่อน ใจร้อน ชอบเล่นเกมส์ และจะไม่สบายป่วยเนื่องจากสุขภาพไม่แข็งแรง

สภาพความผิดและพฤติกรรมแห่งคดีอันนำมาสู่การรับโทษในเรือนจำ

ก่อนที่จะเข้าเรือนจำ ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับกลุ่มเพื่อน และเข้าไปมั่วสุมกับอบายมุขและสิ่งของมั่วเมา จนกระทั่งในวัย 19 ปี ได้ถูกตำรวจจับพร้อมเพื่อนในข้อหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้ถูกพิพากษาจำคุก 5 ปี 6 เดือน

“ในเรือนจำแคว้งคว้างมาก รู้สึกหดหู แต่ผมได้อยู่แดนเดียวกับกรณีศึกษาที่ 3 อายุห่างกัน 2 ปี ผมเลยมีเพื่อน เข้ามาในเรือนจำในคดีประเภทเดียวกัน ต่างคนต่างให้กำลังใจและตั้งใจว่าจะไม่ไปยุ่งกับยาเสพติดอีก”

(ID 9 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

ประวัติที่เกี่ยวข้องกับกีฬาและการเข้าร่วมการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดด้วยกีฬา

กรณีศึกษาที่ 4 ในงานวิจัยฉบับนี้ ได้รับการชักชวนจากกรณีศึกษาที่ 3 ให้เข้ามาเล่นกีฬามวยสากลสมัครเล่น โดยเริ่มเป็นผู้ฝึกสอนให้ ทำให้เป็นครั้งแรกที่เขาได้รู้จักกับกีฬามวยไทย จากการร่วมฝึกซ้อมกับสิ่งหนุ่มพัฒนา โดยเมื่อได้เริ่มฝึกซ้อมแล้ว กลับพบว่า ปัญหาสุขภาพหายไป จากก่อนหน้านี้ที่ผอมบาง ร่างเล็ก และสุขภาพร่างกายไม่สมบูรณ์เนื่องจากได้รับสารเสพติดมาระยะเวลาหลายปี แต่พอเริ่มเล่นกีฬาทำให้เขารู้สึกว่า ร่างกายแข็งแรงขึ้น เริ่มมีรูปร่างที่ดี อาการป่วยก็หายไป หน้าตาสดใส จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่อยากจะbecomeเป็นนักมวย มากกว่าที่จะเล่นเพื่อให้เวลาผ่านไปในแต่ละวัน

“ผมเริ่มเล่นแล้วทุกอย่างดีขึ้น สมบูรณ์ขึ้น และมีอาชีพรองรับ แม้มันเป็นในระยะหนึ่งดีกว่าออกไปแล้วไม่รู้จะทำอะไร แล้วเวลาผมเห็นคนได้ชูถ้วยกีฬา ผมเริ่มอยากไปเป็นแบบนั้น ผมเคยขอให้พี่เขาสอนผมอย่างจริงจัง และมีความหวังว่าวันหนึ่งจะเป็นนักกีฬาชกมวยให้ได้ เพราะผมคิดแล้วว่าผมก็มีแนวทางด้านนี้เหมือนกัน”

(ID 9 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

เมื่อเริ่มฝึกกีฬาจากในเรือนจำ ทำให้เริ่มรู้ถึงความสามารถของตัวเอง ว่าสามารถที่จะเป็นนักกีฬามวยได้ แต่ด้วยความที่ไม่มีพื้นฐานทางกีฬาด้านนี้มาก่อน จึงถือเป็นเรื่องใหม่ที่ต้องเรียนรู้ แต่ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากเพื่อนผู้ต้องขังที่รักในกีฬามวยเหมือนกัน อาจารย์ผู้ฝึกสอน ผู้คุมที่ทุกคนต่างให้กำลังใจและเชื่อมั่นว่าเขาสามารถเป็นนักมวยได้ ภายหลังได้รับอิสรภาพ

ด้วยความประพฤติที่ดี ทำให้ได้รับการลดโทษเหลือ 4 ปี และเมื่อออกจากเรือนจำแล้ว ได้รับการชักชวนจากกรณีศึกษาที่ 3 ซึ่งพ้นโทษมาก่อน ให้ไปสังกัดเดียวกันในค่ายมวยชื่อดังแห่งหนึ่ง ซึ่งได้รับโอกาสจากเจ้าของค่ายให้ร่วมฝึกซ้อมด้วย และได้กลายมาเป็นนักมวยของค่าย มีนามแฝงและนามสกุลที่เป็นสังกัด เป็นชื่อในวงการมวย จึงทำให้เกิดความรู้สึกว่า ตัดสินใจถูกต้องที่มาเป็นนักกีฬามวยอาชีพ เพราะทุกวันนี้รู้สึกว่ามีคุณค่า แข็งแรง และมีรายได้จากความสามารถของตัวเองโดยไม่ต้องไปประมาทในสิ่งที่ผิดกฎหมาย

การกลับคืนสู่สังคมด้วยการเป็นนักกีฬาอาชีพ

กรณีศึกษาที่ 3 และกรณีศึกษาที่ 4 นั้น เริ่มรู้จักกันในเรือนจำ และเมื่อกรณีศึกษาที่ 3 ได้ออกจากเรือนจำมาก่อน และได้รับโอกาส จึงทำให้เมื่อกรณีศึกษาที่ 4 ได้ออกจากเรือนจำ จึงชวนมาอยู่ในสังกัดเดียวกันด้วย เนื่องจากกรณีศึกษาที่ 4 เริ่มเล่นกีฬามวยในเรือนจำ ทำให้ยังขาดเพื่อนฝูง ขาดความรู้ในวงการมวยภายนอก ดังนั้น จึงอยากที่จะช่วยเหลือกันและให้โอกาส เนื่องจากประสบการณ์ร่วมกันและระยะเวลาที่ได้เล่นกีฬาด้วยกันในเรือนจำ ทำให้ทั้งคู่ต่างคิดว่า ช่วงเวลาที่อยากลำบากจะเป็นช่วงเวลาที่ได้รู้จักตัวตนของคนได้ดีที่สุด และเมื่อทั้ง 2 มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ที่จะเป็นนักกีฬามวยไทยอาชีพ ทำให้ดีที่สุดในวงการมวยไทยทำให้แข็งแรง ถ้าพัฒนาฝีมือสามารถเป็นแชมป์ได้ มีความภาคภูมิใจ ทำให้เห็นคุณค่าในตัวเอง มีแฟนคลับ เวลาไปแข่งก็มีครอบครัวตามไปให้กำลังใจ ส่งเสียงเชียร์ ทำให้มีกิจกรรมในครอบครัวระหว่างกันที่มีคุณค่า และจะไม่กลับไปติดยาเสพติดอีก เพราะประสบการณ์ได้สอนแล้วว่า ทำลายทุกสิ่งที่มีในพริบตา และจะไม่สูญเสียสิ่งเหล่านั้นไปอีก

ผู้บริการค่ายมวยต้นสังกัดของทั้ง 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยว่า ทั้ง 2 ท่านไม่ใช่กลุ่มแรกที่เขาให้โอกาส มีหลายคนที่เคยกระทำผิดมาและเมื่อพ้นโทษแล้ว ได้มาขออยู่ในค่ายมวย ซึ่งเมื่อให้โอกาสแล้ว พบว่า เกิดความเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น มีความเกรงใจมากขึ้น และมีความตั้งใจสามารถทนต่อความไม่สะดวกสบายได้ มีความมุ่งมั่นและที่ผ่านมา ไม่เคยมีรายใดที่กลับไปกระทำความผิดทางกฎหมายซ้ำอีก จะมีบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การดื่มเหล้า เมา แต่ไม่พบปัญหาเรื่องการใช้สารเสพติดหรือคดีรุนแรงอีกเลย

“ บางคนรู้จักกันก่อนเข้าเรือนจำ พอออกมาเราก็ให้มาซ้อมนะ ก็ว่าเฮ้ย มันดีขึ้น มันมีระเบียบ มีสมาธิขึ้น ไม่วอกแวก บางคนที่ไม่รู้จักกันมาก่อนเขาก็เกรงใจเรามาก เพราะเหมือนเราให้ชีวิตใหม่กับเขา”

“ID 10 ผู้บริหารสโมสรกีฬา”

ในขณะเดียวกัน เพื่อนร่วมค่ายมวยของทั้ง 2 ท่าน ได้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยว่า ระบุว่าทั้ง 2 ท่าน เคยเสพยาเสพติดและได้รับการจำคุก แต่เป็นไปในทิศทางเดียวกับที่เจ้าของค่ายมวยได้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยว่า ไม่ใช่รายแรกของวงการมวย ที่เคยต้องโทษมาก่อนและเป็นนักมวย และไม่ใช่คนแรกของค่ายนี้ที่ได้รับโอกาสให้มาเข้าร่วมในค่ายด้วย ซึ่งการใช้ชีวิตของทุกคนก็เป็นไปอย่างปกติ จะมีอยู่บ้างที่พบเห็นความกังวลจากทั้ง 2 ว่าจะไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน จากแฟนมวย หรือเวลาที่ไม่สามารถเอาชนะคู่แข่งได้ จะมีอารมณ์จากแฟนคลับที่ต่อว่าและขุดคุ้ยหลังหรืออดีตในเรื่องนี้ขึ้นมาอีกครั้ง ซึ่งพบว่ายังไม่ปรากฏเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าว ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ผมว่าเป็นเรื่องปกตินะ ทุกคนทำผิดกันได้ เราด้วยซ้ำที่เกรงใจไม่กล้าถามอดีตมาก กลัวว่าไปกระทบกระเทือนจิตใจของเขา”

(ID 11 เพื่อนร่วมทีมกีฬา)

“เพื่อนทุกคนยอมรับ ทุกคนมองข้ามอดีต ถ้าปัจจุบันทำไม่ดีค่อยว่ากัน แต่ทุกวันนี้เขากลับตัวไม่ไปยุ่งอะไรไม่ดี เตือนกันและกัน อยู่ในสังคมคนรักสุขภาพ ว่างก็ซ้อมมวย หารายการแข่งรวมถึงสอนทักษะซึ่งกันและกัน”

(ID 12 เพื่อนร่วมทีมกีฬา)

“ผมว่าคงเข็ดแหละ เป็นผมผมก็เข็ด ใครจะอยากไปติดคุกอีก ทุกวันนี้มีแฟนคลับ มีเงินความมายน้อยแต่ละคนมันไม่เท่ากัน แต่ว่าสำหรับพวกผมคือพออยู่ พอกิน พอใช้”

(ID 13 เพื่อนร่วมทีมกีฬา)

จะเห็นได้ว่า สภาพแวดล้อมในขณะนี้ของทั้ง 2 ในค่ายมวยก็มีแต่ผู้เล่นกีฬา อยู่ในสังคมคนรักกีฬามวย และไม่มีใครไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนั้นถือว่าสภาพแวดล้อมในขณะนี้ เป็นสังคมคุณภาพ มีเพื่อนที่ดี มีเจ้านายที่ดี มีกำลังใจที่ดีจากทั้งครอบครัวและแฟนมวย ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน เวลาที่มีการแข่งขันก็ได้รายได้เพิ่มขึ้น หากไม่มีการแข่งขันก็ยังคงมีเงินเดือน มีการฝึกซ้อมที่ทำให้ร่างกายมีความแข็งแรง มีกิจกรรมที่ไม่ไปหมกมุ่นกับเรื่องอื่น เนื่องจากมีความตั้งใจในการทำตนเองให้ดี และพัฒนาทักษะกีฬามวยไทย

การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม

เส้นทางการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมของกรณีศึกษาที่ 3 นั้น เริ่มต้นจากความคิดที่ว่า อยากกลับมาประสบความสำเร็จอีกครั้ง อยากมีชื่อเสียงเหมือนแบบอย่างที่ประสบความสำเร็จ จึงทำให้มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการฝึกซ้อมอีกครั้ง และมีค้ายมวยในเรือนจำ ที่ทำให้ได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในการฝึกฝนทำให้ไม่มีสิ่งรบกวนภายนอกมาเบี่ยงเบนความสนใจ รวมถึงได้ฝึกกระเปาะวินัย จึงทำให้รู้ว่าการที่จะประสบความสำเร็จนั้น ต้องมีทั้งระเบียบวินัย และความมุ่งมั่น เมื่อพ้นโทษออกมาแล้ว และได้รับโอกาส จึงทำให้เกิดความรู้สึกอยากรักษาโอกาสไว้ ไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ และไม่ทำให้ผู้อื่นมีโอกาสต้องผิดหวัง และเรียนรู้ที่จะเข้าใจและให้โอกาสผู้อื่นต่อไป

ในส่วนกรณีศึกษาที่ 4 เริ่มต้นเส้นทางการเปลี่ยนแปลงจากการที่เห็นว่า กีฬามวยทำให้สุขภาพร่างกายดีขึ้น สามารถเป็นกิจกรรมผ่อนคลายความเครียดได้ในขณะที่อยู่ในเรือนจำ จนเริ่มได้รับการชักชวนให้มาซ้อมมวย และเห็นว่าตนก็มีความสามารถเห็นคุณค่าตัวเองในด้านนี้ จึงอยากที่จะมาเป็นนักกีฬาอาชีพมวยอย่างจริงจัง เนื่องจากออกจากเรือนจำแล้วไม่มีความคิดอื่นว่าจะทำอะไร นอกจากเป็นนักมวยอาชีพ และได้รับโอกาสในการเป็นนักมวยอาชีพ ได้แข่งขัน และมีรายได้ มีเงินเดือน จึงทำให้ไม่คิดจะไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งไม่ดีหรือเรื่องทำผิดกฎหมายอีก

ทั้ง 2 กรณีศึกษามีความเชื่อมโยงกัน เนื่องจากอยู่ในสังกัดเดียวกันและสภาพแวดล้อมเดียวกัน โดยกรณีศึกษาทั้ง 2 ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันว่า ระบบการฟื้นฟูด้วยกีฬาในกรมราชทัณฑ์เป็นเรื่องที่ดีมาก ไม่มีใครอยากเข้าเรือนจำ แต่เมื่อได้เข้าไปในเรือนจำแล้วก็ต้องตัดดวงโอกาสที่ได้รับจากการฟื้นฟูให้ดีที่สุด ระบบทำให้เปลี่ยนแปลงตัวเองไปในทิศทางที่ดีขึ้น เห็นได้ชัดคือเรื่องระเบียบวินัยและสมาธิ และปรับปรุงทัศนคติ ใจกว้างขึ้น มองอะไรอย่างเข้าใจ ยอมรับในความหลากหลาย และเปิดใจในการให้โอกาสผู้อื่นมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ด้วยความที่เรือนจำมีผู้ต้องโทษในปริมาณมาก ไม่พอกับอุปกรณ์กีฬาในเรือนจำ จึงอยากให้มีการเพิ่มอุปกรณ์และพัฒนาคุณภาพอุปกรณ์เพื่อเป็นจุดประกายส่งเสริมอาชีพด้านกีฬาให้ผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ โดยทุกวันนี้ ทั้ง 2 ท่านล้วนแล้วแต่เห็นคุณค่าในตัวเอง ภูมิใจที่สามารถเอาชนะใจตัวเองให้ไม่กลับไปทำสิ่งไม่ดีอีก มีความตระหนักในโอกาสที่ได้รับและจะรักษาโอกาสที่ได้รับไว้ ไม่ให้ครอบครัว ค้ายมวย หรือเพื่อนร่วมงานต้องผิดหวังอีก เนื่องจากถ้าได้รับโอกาสได้กลับไปกระทำผิดซ้ำ อาจไม่มีโอกาสให้แก้ตัวหรือได้รับโอกาสแบบนี้อีก

กรณีศึกษาที่ 5 นักกีฬามวยไทยคนตัวลาย สู้ยอดมวยแชมป์โลก

เพศชาย ปัจจุบันอายุ 40 ปี สถานะปัจจุบันเป็นนักกีฬามวยไทย

ชีวิตก่อนเข้าเรือนจำ

ชีวิตภูมิลำเนา บิดาและมารดาแยกทางกันตั้งแต่เขายังเด็ก ได้รับการเลี้ยงดูจากปู่และย่า โดยเริ่มเล่นกีฬามวยไทยตั้งแต่ อายุ 9 ขวบ ด้วยความชอบของปู่ ไม่ได้เกิดจากความชอบของตน

เมื่อเติบโตขึ้นเริ่มกินเหล้า ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขและมีเพื่อนชวนให้เสพยา ทำให้ผู้บริหารค่ายมวยจับได้ ในวัยประมาณ 17 ปี จึงต้องเลิกต่อยมวยและลาออกจากค่าย เมื่อขาดรายได้จากการชกมวย จึงเริ่มเปลี่ยนจากผู้เสพเป็นผู้ค้ายา เนื่องจากความติดเพื่อน และใช้จ่ายเงินหลายหมื่นต่อวัน เพื่อเที่ยวสังสรรค์ ทำให้ต้องหารายได้ด้วยวิธีการผิดกฎหมาย

“ผมกินเหล้าหนักมาก พอถูกจับได้ก็ออกจากค่ายมวย มาเสพยาเอง รัยยามาขาย ไปขยา ตอนนั้นมีเงินใช้เยอะมาก วันหนึ่งมีแน 4-5 หมื่นบาท แต่เป็นเงินสด เอาฝากธนาคารไม่ได้ ต้องใส่ไปปลาร้าฝังดิน ผมใช้เงินหมดไปกับการกิน เที่ยว เล่น”

(ID 14 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

สภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดีอันนำมาสู่การรับโทษในเรือนจำ

จากการเข้าสู่วงจรของยาเสพติด และการหารายได้จากสิ่งที่ผิดกฎหมาย นำมาสู่การรับงานฆ่าผู้อื่นเพื่อแลกกับเงิน เนื่องจากมองว่าไม่มีอะไรจะเสียแล้ว และเนื่องจากต้องการนำเงินไปรักษามารดาซึ่งป่วยเป็นมะเร็งเม็ดเลือดขาว โดยมีทั้งคดีที่เหยื่อถึงแก่ชีวิต และ รอดชีวิต โดยต้องอยู่อย่างหลบ ๆ ซ่อน ๆ ไม่สามารถที่จะใช้เงินได้ และไม่สามารถที่จะอาศัยอยู่ที่บ้านได้ จนในที่สุดได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมในวัย 19 ปี ได้รับการตัดสินโทษประหารชีวิต ได้ถูกนำตัวจากเรือนจำจังหวัด ย้ายมาอยู่บางขวาง ก่อนถูกส่งตัวต่อไปยัง เรือนจำคลองเปรม เนื่องจากโทษลดเหลือจำคุกตลอดชีวิต

“ผมคิดว่าชีวิตนี้ถูกลอยหัวให้ราชทัณฑ์แล้ว จากโทษประหารเหลือติดคุกตลอดชีวิต ใครจะคิดว่าจะได้ออกมาสู่โลกภายนอกแบบทุกวันนี้ เลยทำตัวเป็นมาเฟียในคุกเลย”

(ID 14 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

จากคำสัมภาษณ์ของนักกีฬาท่านนี้ ถึงช่วงเวลาที่อยู่ในเรือนจำ ได้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยว่า ค่อนข้างไม่สนใจปัญหาใด ๆ ไม่คิดจะกลับตัว รวมถึงกระทำความผิดเป็นผู้เชี่ยวชาญและวางอำนาจในเรือนจำมีกิจกรรมที่ในคุกก็ไม่เคยเข้าร่วม จนโดนขังลิ้ม โดนลงโทษ ครั้งแล้ว ครั้งเล่า ก็ยังไม่สนใจที่จะกลับตัว เพราะคิดว่าตนนั้นไม่มีโอกาสที่จะออกสู่โลกภายนอกอีก ไม่คิดจะพัฒนาตัวเองในด้านใด

เพื่อนผู้ต้องขังเล่นกีฬาด้วยกันก็ไม่สนใจ ย้ายเรือนจำเป็นว่าเล่น ในขณะที่เดียวกัน สิ่งที่เคยกระทำผิดไป ภาพของการขอชีวิตของผู้ที่เขาได้เคยสังหาร ก็ยังอยู่ในความทรงจำ ทำให้ไม่มีความสุข ดังคำสัมภาษณ์ว่า

“หลับตาลงบางครั้งยังนึกถึงคนที่เราไปพรากชีวิตเขา”

(ID 14 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

แม้อยู่ในเรือนจำก็ยังแทงเพื่อนนักโทษถึงแก่ชีวิต จนโดนลงโทษให้ไปอยู่ในห้องขังรัฐ ซึ่งในขณะนั้นเขามองว่าเป็นเรื่องปกติ แค่อใช้ชีวิตให้รอดในคุกไปวัน ๆ เขาถือเป็นนักโทษในระดับที่ร้ายแรงที่สุด และไม่คิดจะเปลี่ยนแปลงตัวเอง พ้นจากห้องขังรัฐก็กลับมาเกรเหมือนเดิม จนวันหนึ่งที่เขาโดนลงโทษในห้องขังรัฐ และได้เห็นเพื่อนนักโทษกำลังกลับบ้าน เดินออกจากเรือนจำ เนื่องจากได้รับพระราชทานอภัยโทษ จึงเกิดสติกับตนเอง และอยากที่จะเริ่มประพฤติตัวที่ดีเพื่อได้ออกจากเรือนจำบ้าง

“วันหนึ่งผู้คุมกองงานมวยเดินมาถามผมว่า ‘มึงยังต่อยมวยไหวไหม’ ผมก็ถามกลับว่า มวยอะไรครับหัวหน้า ผู้คุมตอบมาว่า ‘แดนสามัคคีเกมส์ ค่อยมากคุยกับกูละกัน ออกจากกูและถอดตรวนก่อน’”

(ID 14 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

ประวัติที่เกี่ยวข้องกับกีฬาและการเข้าร่วมการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดด้วยกีฬา

กีฬามวย เป็นกีฬาที่เขาเล่นมาตั้งแต่เด็ก แต่ไม่ได้มีใจรัก เป็นการเล่นเนื่องจากตามใจปู่ แต่ด้วยความที่เล่นกีฬามวยมาเป็นระยะเวลากว่า 10 ปี จึงมีพื้นฐานที่ดีอยู่บ้าง จากเดิมที่มีพฤติกรรมเกร เพื่อนักโทษและผู้คุมไม่อยากยุ่งด้วย แต่ในวันที่ผู้คุมเดินมาถาม เกิดความตระหนักรู้ทันทีว่าเขาสามารถที่จะทำทักษะมวยกลับมาใช้ได้อีกครั้ง เพื่อที่จะฝึกฝนและพัฒนาตนเอง อาจได้ออกจากเรือนจำเหมือนคนอื่นเขาบ้าง และมีความตั้งใจในการรักษาโอกาสในครั้งนี้

จากวันที่เขาเริ่มตัดสินใจกลับเข้าสู่การเล่นกีฬามวยในเรือนจำ หลังจากห่างหายไปเป็นเวลากว่า 10 ปี ได้เข้าสู่การปรับสภาพ ยินยอมที่จะเข้าร่วมระบบฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ หลังจากก่อนหน้านี้เน้นปฏิเสธมาโดยตลอด ฝึกฝนตั้งใจซ้อม จนได้ต่อยมวยสากลสมัครเล่น ในแดนสามัคคีเกมส์ ได้เหรียญทอง 2 ปีซ้อน และเป็นตัวแทน กรมราชทัณฑ์ ไปต่ออยชิงแชมป์ประเทศไทย ได้เป็นแชมป์มา 3 ปี ควบคู่กับการชกมวยไทย ที่ผมได้เข็มขัดมาอีก 4 เส้น

การกลับคืนสู่สังคมด้วยการเป็นนักกีฬาอาชีพ

จากชีวิตที่คิดว่าคงไม่มีโอกาสที่จะได้ออกจากเรือนจำอีก แต่การเล่นกีฬามวย ได้ฝึกซ้อมและสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับเรือนจำ ได้ไปแข่งภายนอก ทำให้ได้โอกาสออกมานอกเรือนจำ ได้เจอ มารดาและญาติ ทำให้เขารู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น รู้สึกเป็นอิสระ รู้สึกมีความสุข จึงตั้งใจและมุ่งมั่นอย่างจริงจังที่จะกลับตัวใหม่ ถ้าได้มีโอกาสออกจากเรือนจำคงจะไม่สามารถประกอบอาชีพอื่นได้อีก นอกจากเป็นนักกีฬามวยอาชีพ

ความพยายามในการเปลี่ยนแปลงตัวเอง ความตั้งใจในการเล่นกีฬามวย ทำให้ได้รับการพักโทษเป็นกรณีพิเศษ ในฐานะนักโทษที่สร้างชื่อเสียง และความสำเร็จด้านกีฬาแก่กรมราชทัณฑ์ ทำให้เขาได้ปล่อยก่อนกำหนดถึง 5 ปี รวมเวลาที่ต้องโทษ 13 ปี 6 เดือน

“ผมเหมือนตายแล้วเกิดใหม่จริง ๆ จากที่ผมเกรงมาก แต่ผมได้รับโอกาสให้กลับตัวกลับใจ ได้ออกมาต่อมวย น้องนิกอกไหม พี่เคยโดนพิพากษาให้ประหารชีวิต เข้าคุกก็เกรง มันเป็นจุดต่ำสุดเลยนะ แต่วันหนึ่งได้ขึ้นมาขึ้นร้องเพลงชาติไทย บนผืนผ้าใบในต่างประเทศ มันน่าดีใจแค่นั้น”

(ID 14 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม

ตอนออกจากเรือนจำนั้น ค่ายมวยชื่อดังแห่งหนึ่ง ได้ให้โอกาสในการเซ็นรับรองให้ ทำให้เขาเห็นคุณค่าในโอกาส กลายเป็นนักมวยในสังกัดนี้ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจฝึกซ้อม จนสามารถที่จะคว้าเข็มขัดสถาบัน ABF (สหพันธ์มวยแห่งเอเชีย) ครองเข็มขัดแชมป์เอเชียรุ่นเวลเตอร์เวท คนแรกของสถาบันนี้ และสามารถป้องกันแชมป์ได้อีกถึง 8 ครั้ง

เมื่อกลับมาอยู่ในสังคมได้ มีเสียงชื่นชม เริ่มมีกำลังใจจากแฟนมวยและผู้ชม เป็นแบบอย่างของนักโทษหลายรายที่อยากจะประสบความสำเร็จในการเป็นนักกีฬามวย เริ่มมีรายได้ที่มั่นคง แต่ด้วยอายุที่เพิ่มมากขึ้น บวกกับสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรงเหมือนเมื่อก่อน จึงเลิกชกมวยอีกครั้ง หลังจากเลิกชกมวยไป 3 ปี จึงเริ่มหาอาชีพอื่น แต่เนื่องจากมีรอยสักเต็มตัวและเคยอยู่ในเรือนจำมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จึงทำให้ได้รับการปฏิเสธจากการรับเข้าทำงาน ทำให้กลับเข้าไปสู่วงจรเดิมอีกครั้ง คือการเสพยาเสพติด แต่ด้วยเพราะความรักที่ได้รับจากคนใกล้ชิด ทำให้อยากเริ่มต้นชีวิตใหม่ อยากรมีหน้าที่การงานที่มั่นคงอีกครั้ง จึงกลับมาขอโอกาสจากผู้ใหญ่ในวงการมวย และหารายได้เสริมจากการค้าขายด้วย

“แฟนผมไม่รู้มาก่อนว่าผมกลับไปติดยา มาจับได้ตอนหลัง เขายังอยู่ข้างผม ขอร้องให้ผมเลิก ยาเสพติด อยากให้ผมเริ่มต้นชีวิตใหม่ เขาจะยอมทิ้งทุกอย่าง หน้าทีการงานที่มั่นคง เพื่อนฝูง รวมถึงที่บ้าน ที่เขาไม่ยอมรับในตัวผม เพื่อให้โอกาสผมได้เปลี่ยนแปลงตัวเอง”

(ID 14 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

ความตั้งใจและความมุ่งมั่นอันมีแรงจูงใจมาจากคนที่รัก จึงทำให้นักกีฬาท่านนี้ตัดขาดจาก ยาเสพติดทุกประเภท

“ชีวิตคู่ตอนนั้นเราสองคนเริ่มต้นจาก 0 คือไม่มีอะไรติดตัวเลย เหลือแค่ลมหายใจ เขาเคยจะฆ่าตัวตาย ก็ได้แต่บอกให้เค้าสู้ เราสองคนทำทุกอย่างที่เป็นอาชีพสุจริต เขาไปตัดหญ้าได้ วันละ 200 บาท พี่ก็เก็บผักบุงได้กำละ 1 บาท ทำทุกอย่าง ให้มีรายได้ ให้มีอะไรทำอะไรได้ไม่ไปหมกมุ่นและต้องกลับไปในคุกอีก”

(ID 15 ผู้ใกล้ชิดของนักกีฬาอาชีพ)

ดังนั้น ความตั้งใจในการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมจึงเกิดขึ้นอีกครั้ง เมื่อได้รับกำลังใจและเห็นคุณค่าในตัวเอง จึงกลับมาตั้งใจฝึกซ้อมมวยอีกครั้ง เนื่องจากเป็นกีฬาที่เป็นการแข่งขันกับตัวเอง แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ด้วยตัวเอง ทำให้เริ่มจะกลับมามีรายได้อีกครั้งหนึ่ง และมีความตั้งใจว่าจะไม่ไปทำผิดอีก เนื่องจากไม่อยากให้คนที่รักผิดหวัง และจากประสบการณ์ได้สอนให้ได้ว่า หากกลับเข้าเรือนจำคราวนี้ คงไม่มีโอกาสได้ออกจากเรือนจำมาเห็นโลกภายนอกอีก

“บอกพี่เขาตลอดว่าไม่อยากจากกันเพียงแค่ลูกกรงกัน”

(ID 15 ผู้ใกล้ชิดของนักกีฬาอาชีพ)

“ถ้าผมติดคุกอีกครั้ง มันจะมีคำพูดอีกมากมายสารพัดว่าเห็นไหมจะให้โอกาสมันทำไมเดี๋ยว มันก็กลับมาทำผิดอีก ผมเลยต้องสู้ให้สังคมเห็นว่า อดีตนักโทษก็มีดีเหมือนกัน พวกเราต้องการโอกาสที่จะได้แก้ไขตัวเอง และกำลังใจจากคนรอบข้าง”

(ID 14 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

จากผู้ที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด รับงานจ้างวานฆ่า จนกลายมาเป็นนักโทษประหารชีวิตที่ไม่สนใจที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง นำมาสู่แรงบันดาลที่เกิดจากการเห็นผู้ต้องขังรายอื่นได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคม จึงเริ่มเข้าสู่ขั้นตอนการลงเลใจว่าจะกลับมาชกมวยหรือไม่ แต่เมื่อได้รับโอกาสจึงตัดสินใจเปลี่ยนแปลงเข้าฝึกซ้อม เป็นนักกีฬามวยกรมราชทัณฑ์ที่มีชื่อเสียงและได้รับการพักโทษเป็นกรณีพิเศษ ออกมาเป็นนักมวยอาชีพที่ประสบความสำเร็จในเส้นทางกีฬามวย มีรายได้ เป็นที่รู้จักและ

ชื่นชม จนเมื่อสภาพร่างกายที่ถดถอย จิตใจที่ยังไม่เข้มแข็ง เลิกชกมวย ขาดรายได้ จนกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกครั้ง และได้ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงตัวเองเพราะต้องการทำเพื่อครอบครัวและพิสูจน์ให้สังคมเห็นว่า คนที่เคยกระทำความผิด ไม่จำเป็นต้องกระทำความผิดซ้ำอีก จึงกลับมาเป็นนักกีฬามวยอีกครั้ง โดยได้รับโอกาสจากคนรอบข้าง ค่ายมวย เพื่อน และแฟนมวย ทำให้มีความมุ่งมั่นตั้งใจอย่างเด็ดขาด ที่จะเปลี่ยนตัวเองไปในทิศทางที่ดีขึ้น และตั้งใจเก็บเงินจนในปัจจุบันมีทุนพอที่จะขยาย มาเปิดยิมสอนมวยไทยเพื่อการออกกำลังกาย

“ผมรู้สึกด่าต้อยทุกครั้งที่คนที่มาเรียนกับผมเรียกผมว่าครู ผมไม่คิดมาก่อนว่าจะได้รับการยอมรับ ผมบอกลูกศิษย์ถึงอดีตผมทุกคน ผมไม่เก่งที่สุด ผมไม่มีเงินมีชื่อเสียงอะไรดี ๆ แต่ผมทำเต็มที่เท่าที่ผมสามารถทำได้ แต่ทุกคนให้เกียรติผมมาก และให้กำลังใจผมมาก”

(ID 14 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

ผู้วิจัยได้พูดคุยกับผู้ที่รักสุขภาพและมาออกกำลังกายด้วยการชกมวยที่ยิมนี้ ได้ข้อมูลว่ารับทราบว่าเคยอยู่ในเรือนจำ เคยทำผิดมาก่อน แต่ไม่กล้าถามเพื่อเป็นการตอกย้ำ ทุกวันนี้ครูมีความเป็นมิตร จิตใจดี แนะนำสิ่งที่ดี ๆ โดยเฉพาะเรื่องของการให้โอกาสคน และหากสังคมปิดโอกาสไปต่อต้านการกลับเข้าสู่สังคม แทนที่จะมีพลเมืองที่ดีเพิ่ม อาจกลายเป็นตัดโอกาสในการสร้างงานสร้างรายได้ จนต้องไปกระทำความผิดซ้ำขึ้นได้อีก

“ไม่กลัวนะคะ ถ้ากลัวคงไม่มาเรียนกับครูอีก แต่เราเชื่อในการให้โอกาสคนนะ ทุกคนอยากได้โอกาส เรายังต้องรักษาน้ำใจคนที่เคยทำผิด เกิดว่าสังคมไม่ยอมรับก็อาจไม่มีหนทางอีกแล้ว เค้าอาจไปกระทำความผิดอีกได้”

CHULALONGKORN UNIVERSITY (ID 16 ผู้ใกล้ชิดนักกีฬาอาชีพ)

แม้จะได้รับกำลังใจจากคนใกล้ชิด ทั้งคนในครอบครัวและลูกศิษย์ ไม่ตอกย้ำอดีตที่เคยกระทำความผิดพลาด รวมถึงพร้อมทั้งที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตนให้เป็นแรงบันดาลใจกับคนรุ่นหลัง จนเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้นของสื่อมวลชนที่มาทำรายการสัมภาษณ์ชีวิต เริ่มมีการสร้างเพจใน Social และที่หลีกเลี่ยงไม่ได้คือความเห็นจากคนที่ไม่รู้จัก เช่น “ถ้าติดคุกแล้วได้เป็นแชมป์ ไปติดคุกบ้างดีกว่า” เป็นต้น แต่สิ่งเหล่านี้กลับทำให้เขามีความเข้มแข็งทางด้านจิตใจขึ้น และให้ความสำคัญกับตนเอง กีฬามวย และคนรอบข้าง พยายามไม่เก็บเรื่องไม่ดีจากผู้ที่ไม่รู้จักมาทำให้บั่นทอนกำลังใจ ทุกวันนี้จึงมั่นใจว่า ตนเองได้เกิดการเปลี่ยนแปลงและจะไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ไม่ว่าจะโดนจับได้หรือไม่ได้

“ทุกอย่างขึ้นอยู่กับที่การกระทำ ก่อนจะรอโอกาสจากสังคม ต้องให้โอกาสตัวเองได้แก้ไข ปรับปรุงตัวเองก่อน ผมได้โอกาสจากการชกมวย แต่ถ้าฝีมือการชกผมไม่ดี ผมไม่ดูแลตัวเอง ไม่ขยันฝึกซ้อม โอกาสนั้นก็พลุดลหายไป แต่เราต้องให้โอกาสตัวเอง อย่าไปอยู่ในเส้นทางที่ไม่ดีอีก ถ้าเราทำตัวเองให้ดี และยังสู้อยู่ คนในสังคมก็จะหยิบยื่นโอกาสให้เรา”

(ID 14 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

กรณีศึกษาที่ 6 นักกีฬามวยระดับโอลิมปิกผู้สร้างแรงบันดาลใจ

เพศชาย ปัจจุบันอายุ 41 ปี สถานะปัจจุบันเป็นนักกีฬามวยสากลสมัครเล่น

ชีวิตก่อนเข้าเรือนจำ

ชีวิตภูมิลำเนาเดิมที่จังหวัดชลบุรี ด้วยการเลี้ยงดูของคุณยาย เริ่มการฝึกซ้อมในค่ายมวย ตั้งแต่ 7 ขวบ จากการชักชวนของรุ่นพี่ และเริ่มขึ้นชกในการแข่งขันไฟล์ทแรกในช่วงอายุ 8 ขวบ

เมื่อเริ่มชกมวยอย่างจริงจัง จึงย้ายมาอยู่ที่กรุงเทพฯ โดยมีค่าตัวอยู่ที่ประมาณหลักหมื่น เนื่องจากมีฝีมือและเป็นที่ยอมรับ แต่ในช่วงนั้นคุณยายเป็นห่วงเพราะเริ่มเกรงและดื้อ ด้วยความที่เริ่มเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น จึงเลิกชกมวยและกลับมาอยู่กับยายที่ชลบุรี หลังจากนั้นก็กลับเข้าสู่วงการมวยอีกครั้ง และสามารถเป็นแชมป์มวยลูมพินี จนถึงอายุประมาณ 22 ปี

แต่ในขณะที่ได้เป็นแชมป์มวยนั้น เมื่อมีวันหยุด ด้วยความติดเพื่อนและอยู่ในวัยศึกษาคณะองไม่เห็นคุณค่าของเงินและชื่อเสียง จึงทำให้ใช้เงินไปกับสิ่งไม่ดี มีการมั่วสุมยาเสพติด หนีการซ่อมหนีออกจากบ้าน หนีออกจากค่ายมาอยู่กับเพื่อน จนเริ่มมีการหาเงินใช้ด้วยการวิ่งราว และนำเงินมากินเหล้า เสพยาเสพติด

“ตอนนั้นคิดแต่จะทำไมไม่มีอิสระ ทุกคนบังคับจิตใจ ไม่อยากต่อมวยแล้ว เงินที่มีอยู่ก็ใช้หมดไป เลยต้องไปฉกชิงวิ่งราวเขา ได้เงินมาก็เอาไปกินเหล้ากับเพื่อน ใช้ชีวิตกับเพื่อน เพื่อนคือทุกอย่างแล้ว ในตอนนั้น”

(ID 17 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สภาพความผิดและพฤติกรรมแห่งคดีอันนำมาสู่การรับโทษในเรือนจำ

เมื่อเริ่มขาดรายได้ จึงทำให้อยากจะกลับมาชกมวยอีกครั้ง เนื่องจากไม่อยากถลำตัวเองเข้าสู่วงการค้าหรือผลิตยาเสพติดจากการชักชวนของเพื่อน จึงกลับมาที่ค่ายมวยเพื่อขอโอกาสอีกครั้ง แต่ในขณะที่ร้อพบเจ้าของค่ายเพื่อพูดคุย กลับคิดว่าถูกปฏิเสธ ในขณะที่เดียวกันก็ทะเลาะกับทางบ้าน จึงไม่อยากที่จะกลับบ้าน จึงตัดสินใจไปกระตุกสร้อย และเข้ามาบดตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อไปอยู่ในเรือนจำ

“ผมมีความรู้สึกตอนนั้นว่าถูกทิ้ง จากทั้งค่ายและที่บ้าน เหมือนโดนปฏิเสธ ไม่เหลืออะไรแล้วไปติดคุกดีกว่า”

(ID 17 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

นักมวยท่านนี้ ได้ถูกคำพิพากษาให้รับโทษในเรือนจำ 18 เดือน ซึ่งขณะอยู่ในเรือนจำนั้น ได้เข้าร่วมค่ายมวยสากลสมัครเล่น คือค่ายสิงห์หนุ่มพัฒนา ได้รับโอกาสจากผู้ใหญ่ในเรือนจำว่าให้ต่อมวยในเรือนจำได้ เป็นสิ่งที่ทำให้รู้สึกรับรู้ถึงความสามารถของตนเองและเห็นคุณค่าตนเองอีกครั้ง จึงเริ่มเป็นนักมวยในเรือนจำ และเป็นครูสอนเพื่อนผู้ต้องขังในกีฬามวยด้วย โดยเริ่มต่อมวยสากลสมัครเล่นภายในเรือนจำ ได้เหรียญทองกีฬาราชทัณฑ์ 2 ปีซ้อน และได้รับโอกาสให้แข่งชิงแชมป์ประเทศไทยในขณะต้องโทษอยู่ในเรือนจำ จนสามารถที่จะคว้าเหรียญทองมาได้ และเมื่อพ้นโทษแล้ว ก็ได้รับโอกาสในการดึงตัวให้มาร่วมซ้อมกับทีมชาติไทยทันที

“ผมเข้าเรือนจำเพราะตอนนั้นผมรู้สึกไร้ค่า ไม่มีทางออก แต่เมื่อเข้าเรือนจำแล้ว ผมกลับเห็นคุณค่าของตัวเอง มันเลยเป็นจุดเปลี่ยนที่ผมตั้งใจมาเรียนรู้มวยสากลสมัครเล่นอย่างจริงจัง และเมื่อผมสามารถได้เหรียญทอง มันเป็นความภาคภูมิใจ มันมีคุณค่ามาก ช่วงเวลาที่ผมพ้นโทษผมตั้งใจไว้เลยว่าจะไม่ทำผิดอีก”

(ID 17 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

“ผมไม่มีแรงกดดันตอนอยู่ในคุกเลย ผมเจออีกสังคมหนึ่งที่ทำให้ผมได้เข้าใจว่า ไม่ใช่ทุกคนจะเป็นคนเลว ไม่ใช่ทุกคนอยากจะทำผิด เวลาเพื่อนผู้ต้องขังคนร่อยกว่าคนเขามาเชียร์เรา ผมมีแต่ความสุข เพราะมีคนผลักดัน มีคนสนับสนุนเรา ก่อนออกมาต่อชิงแชมป์ประเทศไทย ทุกคนลงขันให้ผมหมด คนละ 20-30 บาท ได้เงินมาเกือบแปดพันบาท”

(ID 17 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

การกลับคืนสู่สังคมด้วยการเป็นนักกีฬาอาชีพ

เมื่อได้รับโอกาสให้เข้าฝึกซ้อมทีมชาติ จนได้เป็นตัวจริงในการแข่งขันกีฬาสำคัญในภูมิภาค เช่น ซีเกมส์ เอเชียนเกมส์ โอลิมปิก และการแข่งขันมวยในแมตช์สำคัญต่าง ๆ ได้รับเหรียญรางวัลมากมาย ซึ่งอีกรางวัลที่มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างมากสำหรับนักกีฬาท่านนี้ คือ รางวัลเกียรติยศบุคคลในวงการมวย และรางวัลนักมวยผู้ทรงเกียรติ สหพันธ์มวยนานาชาติ ทำให้นักกีฬาท่านนี้เห็นคุณค่าในการทำความดี การพยายาม และยิ่งมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะประสบความสำเร็จ ยิ่งที่ผู้ที่เคยกระทำผิดให้เกียรติว่าเป็นบุคคลต้นแบบในวงการมวยที่เคยกระทำผิด และสามารถกลับตัวได้ ทำให้ต้องดำเนินชีวิตที่เป็นแบบอย่างที่ดี

การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม

จะเห็นได้ว่า นักกีฬามวยท่านนี้ เริ่มจากการเล่นมวยไทยในวัยเด็ก เริ่มมีการติดเพื่อน มั่วสุม สิ่งมั่วเมา ดิตยาเสพติด จนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ และรู้สึกว่าคุณค่า จึงกระทำผิดอีก

เพื่อให้ตนเข้าไปอยู่ในเรือนจำ แต่ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำนั้น ได้เข้าร่วมการฝึกซ้อมกับค่ายมวยของกรมราชทัณฑ์ จึงทำให้ได้กลับมาเล่นกีฬามวยอีกครั้งโดยเป็นนักมวยสากลสมัครเล่น และได้ทำการแข่งขันจนประสบความสำเร็จและติดทีมชาติ ซึ่งจุดเปลี่ยนที่เกิดขึ้นคือ การรู้สึกหมดคุณค่าในตัวเอง และการได้กลับมาเป็นนักกีฬามวย ทำให้รับรู้ถึงความสามารถของตนเอง และกลับมาเห็นคุณค่าในตัวเองอีกครั้ง ประกอบกับมีฝีมือ มีชื่อเสียง ได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้ไม่คิดจะกลับไปกระทำความผิดอีก ตลอดจนความภูมิใจที่ได้รับใช้ชาติ มีรายได้ มีแฟนมวย แฟนกีฬาที่ให้โอกาส และเป็นกำลังใจสนับสนุน ทำให้มุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำให้ชีวิตตนเกิดความเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดี

“ผมคิดว่าพี่เขาเป็นแรงบันดาลใจให้หลายคนมาก ๆ นะ คนที่เรียนมวยในคุุรู้จักเขาทุกคน จนเขาพูดกันว่าอยากเก่งแบบนี้ อยากกลับตัวได้แบบนี้ อยากได้รับโอกาสแบบนี้บ้าง”

(ID 18 ผู้ใกล้ชิดนักกีฬาอาชีพ)

โดยทุกวันนี้ ด้วยสภาพร่างกายที่เข้าสู่ช่วงอายุในวัย 41 ปี จึงต่อยมวยอาชีพน้อยลง และเปิดค่ายมวยของตัวเองเพื่อให้โอกาสผู้อื่น และถ่ายทอดทักษะทางกีฬามวยต่อไป

กรณีศึกษาที่ 7 นักมวยสากลหญิงจากเรือนจำ

เพศหญิงปัจจุบันอายุ 37 ปี สถานะปัจจุบันเป็นนักมวยสากลสมัครเล่น

ชีวิตก่อนเข้าเรือนจำ

ชีวิตภูมิลำเนาเดิมบิดามารดาแยกทางกัน (และเสียชีวิตทั้งคู่ในเวลาต่อมา) เติบโตมาด้วยการดูแลจากผู้เป็นยาย และจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา

สภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดีอันนำมาสู่การรับโทษในเรือนจำ

เมื่อเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นนั้น ได้คบหากับกลุ่มเพื่อนที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจนทำให้เริ่มเสพยาเสพติด และเมื่อต้องการหารายได้จึงเริ่มค้ายาเสพติด ต่อมาถูกจับกุมพร้อมของกลางและได้รับคำพิพากษาให้ได้รับโทษจำคุก 10 ปี

ประวัติที่เกี่ยวข้องกับกีฬาและการเข้าร่วมการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดด้วยกีฬา

นักมวยหญิงท่านนี้ เข้าสู่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง ปทุมธานี ในวัยเพียง 17 ปี ในขณะที่อยู่ในเรือนจำนั้น ได้ถูกส่งตัวมาอยู่ที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง ซึ่งในทัณฑสถานนั้นก็มีการฝึกอาชีพ และฟื้นฟูผู้ต้องขังหญิง ต่อมาเมื่อมีการเปิดค่ายมวย ส.ศิริพรขึ้น ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ที่ต้องการพัฒนาและสนับสนุนผู้ต้องขังให้กลับตัวเป็นคนดีคืนสู่สังคม ผู้ต้องขังหญิงท่านนี้ ก็ได้ให้ความสนใจมาร่วมฝึกกีฬาประเภทนี้ด้วย จึงเริ่มต้นอาชีพการชกมวยที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง ปทุมธานี หลังจากได้มีการเปิดค่ายมวย ส.ศิริพร ในทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง ปทุมธานี เมื่อปี พ.ศ.2547

“ครั้งแรกที่ตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกของค่าย ส.ศิริพร ไม่ได้คิดอะไร เพียงแค่ตามเพื่อนไปเท่านั้น ไม่ได้คิดไกลถึงการเป็นนักมวยอาชีพหรือเลยเถิดไปถึงการเป็นแชมป์โลก แต่เดิมไม่เคยเล่นมวยเลย พอเขามีเปิดให้สมัคร ก็ลองสมัครดู พอเริ่มเล่นแล้วก็รู้สึกที่เราทำได้”

(ID 19 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

เมื่อได้เริ่มมีการฝึกซ้อมมวยอย่างจริงจัง ทำให้ค้นพบว่ามีความสามารถด้านนี้ ประกอบกับการเล่นกีฬามวยได้ออกกำลังกาย มีความสนุกเพลิดเพลินกว่ากิจกรรมอื่น รวมถึงมองเห็นตัวอย่างจากพี่ๆ นักโทษและเจ้าหน้าที่ของทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง ปทุมธานี ทำให้เริ่มคิดถึงอนาคตหลังจากพ้นโทษและเป็นที่มาของการมุ่งมั่นกับการชกมวยเป็นพิเศษ จึงมีความตั้งใจที่จะฝึกฝนจนได้รับโอกาสให้ได้ออกไปแข่งขันกีฬามวยหญิงภายนอก และได้รับตำแหน่งแชมป์โลกหญิงมาครองด้วยผลงานนี้ทางกรมราชทัณฑ์จึงให้พักโทษ และกลับมาใช้ชีวิตนอกเรือนจำได้ แต่ต้องกลับมารายงานตัวทุกเดือน

“ภูมิใจนะ มันเห็นคุณค่าในตัวเองว่าเราก็ทำได้ เราก็มีความสามารถเหมือนกัน ตั้งใจไว้เลยว่า จะใช้มวยหาเงิน ไม่เอาแล้วไม่กลับไปค้ายาแบบเดิมอีกแล้ว”

(ID 19 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

การกลับคืนสู่สังคมด้วยการเป็นนักกีฬาอาชีพ

นักมวยสากลหญิงท่านนี้ กลับคืนสู่การเป็นอิสรภาพการได้รับพิจารณาพ้นโทษก่อนกำหนดของเธอสืบเนื่องจากทำชื่อเสียงให้กับประเทศ โดยเข้าแข่งขันชิงแชมป์โลกการแข่งขันชกมวยสากลหญิง และสามารถคว้าตำแหน่งแชมป์โลกมาได้ในขณะที่ยังเป็นนักโทษ ถูกบันทึกว่าเป็นแชมป์โลกคนแรกที่ยังเป็นนักโทษอยู่

เมื่อได้รับการพักโทษแล้ว ก็ได้รับโอกาสให้เข้าเป็นนักมวยอาชีพหญิง ทำให้เริ่มมีการเดินสายแข่งขันจนได้แชมป์โลกหญิงมาอีกหลายรายการ เป็นที่ยอมรับจากสังคมและคนในครอบครัว ได้รับการกล่าวขานว่าเป็นแบบอย่างของอดีตผู้กระทำผิดหญิงที่ใช้เส้นทางกีฬาเป็นเส้นทางในการเปลี่ยนแปลงชีวิต

“ทุกวันนี้มีรายได้ ชีวิตมีความสุข อาจไม่ได้มีชื่อเสียงโด่งดังเท่านักมวยผู้ชาย โอกาสต่าง ๆ อาจน้อยกว่า แต่ก็หามวยทำให้ค้นพบศักยภาพตัวเอง ทำเงินได้ ร่างกายแข็งแรง และทำให้ได้ออกมาสู่อิสรภาพอย่างเช่นทุกวันนี้ และจะไม่ไปทำผิดให้ครอบครัวเสียใจ ลดคุณค่าตัวเองอีก”

(ID 19 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

การเข้ามาเป็นผู้ต้องขังที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง ปทุมธานี ถือเป็นจุดเปลี่ยนในชีวิตของนักมวยหญิงท่านนี้ เพราะนอกจากการเรียนรู้อาชีพเย็บเสื้อผ้าทำให้มีรายได้จากส่วนแบ่งของการทำงานดังกล่าวและสำคัญที่สุดคือ การก้าวเป็นแชมป์อย่างที่ไม่เคยคิดมาก่อน รายได้จากการชกมวยและส่วนแบ่งของการทำงานภายในทัณฑสถานบำบัดพิเศษ ปทุมธานี ทำให้มีเงินเก็บหลายหมื่นบาท

การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม

“ทุกอย่างจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนท่านนันทิ จิตสว่าง อธิบดีกรมราชทัณฑ์ ท่านสิริพร ชุตติกุล ผู้อำนวยการทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง ปทุมธานี และกรมราชทัณฑ์ รวมทั้งแผนมวยที่ใจกำลังใจ และสิ่งที่เกิดขึ้นคือความภูมิใจที่สุดในชีวิต”

(ID 19 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

จะเห็นได้ว่า เส้นทางของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักมวยหญิงท่านนี้นั้น มาจากการค้นพบตัวเองเมื่อได้เข้าร่วมกับระบบฟื้นฟูโดยใช้กีฬาของกรมราชทัณฑ์ จึงทำให้รับรู้ถึงศักยภาพและความสามารถของตนเอง จึงทำให้ตั้งใจฝึกซ้อมและเปลี่ยนแปลงตัวเอง จากผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานทางกีฬามวย สามารถจะได้รางวัลแชมป์โลกมาได้ และมีรายได้ที่สามารถดูแลตนเองและครอบครัวได้

จากชีวิตที่พลิกผันของนักมวยหญิงท่านนี้ ผู้ซึ่งเข้าสู่การเล่นกีฬาจากระบบฟื้นฟูผู้ต้องขังในเรือนจำ จนประสบความสำเร็จ เป็นอดีตแชมป์มวยหญิงโลก 3 สถาบัน ที่เคยครองเข็มขัด 5 เส้น และยังเป็นผู้หญิงไทยคนแรกของโลก ที่ได้แชมป์มวยระหว่างอยู่ในเรือนจำนำมาสู่การได้รับอภัยโทษ เนื่องจากสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย นำมาสู่การสร้างภาพยนตร์สารคดีซึ่งปรากฏแก่สาธารณชนในปี 2562

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กรณีศึกษาที่ 8 นักมวยสากลจากสิงห์หนุ่มพัฒนา

เพศชาย ปัจจุบันอายุ 30 ปี สถานะปัจจุบันเป็นนักกีฬามวยสากลสมัครเล่น

ชีวิตก่อนเข้าเรือนจำ

ชีวิตภูมิหลังนั้น มีภูมิลำเนาจากภาคใต้ โดยมีสภาพแวดล้อมครอบครัวที่อบอุ่น มีความกระตือรือร้นตามประสาวัยรุ่น และไม่ได้เล่นกีฬาเพื่อยึดเป็นอาชีพ มีการเล่นกีฬาบ้างตามการชักชวนของกลุ่มเพื่อนเพื่อจะให้ได้รับการเข้ากลุ่ม อยากมีส่วนร่วมในกลุ่ม และเป็นกิจกรรมในยามว่างแต่เพียงเท่านั้น

สภาพความผิดและพฤติกรรมแห่งคดีอันนำมาสู่การรับโทษในเรือนจำ

ด้วยความติดเพื่อน และเป็นวัยรุ่นใจร้อน จึงทำให้ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา และได้รับคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกในคดีร่วมกันฆ่า และถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิตในวัย 20 ปี

เมื่อเข้าสู่เรือนจำนั้น ได้รับโอกาสและการชักชวนให้เริ่มฝึกซ้อมมวยในค่ายสิงห์หนุ่มพัฒนา จึงเริ่มที่จะให้ความสนใจในกีฬามวย มุ่งมั่นตั้งใจที่จะฝึกซ้อมอย่างจริงจัง ภายใต้กฎระเบียบที่เคร่งครัด จนเป็นนักโทษอีกรายหนึ่งที่พัฒนาความสามารถจนสามารถออกมาแข่งขันนอกเรือนจำได้ และสร้างโอกาสให้ตัวเองในการสร้างชื่อเสียงให้เรือนจำจนเป็นนักโทษชั้นดีที่ได้รับโอกาสออกไปต่อยบนเวทีอาชีพด้านนอกเรือนจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

“ถ้าผมไม่ติดคุกอาจเร็วกว่านี้หรืออาจตายไปแล้ว พอถูกตัดสินติดคุกตลอดชีวิต ตอนนี้อยู่มานาน 10 ปีแล้ว เด็บโตในคุก ช่วงชีวิตวัยรุ่นมันหายไปหมด และคุณทำให้ผมคิดได้ ผมว่าคนคิดไม่ได้ก็มี แต่น้อยคนนัก ตอนนั้นผมคิดว่าถ้าได้ออกไปแล้ว ผมจะเป็นคนดี กลับไปดูแลแม่ที่บ้าน และจะทำทุกอย่าง เพื่อจะไม่เข้ามาที่นี่อีก”

(ID 20 นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ)

การกลับคืนสู่สังคมด้วยการเป็นนักกีฬาอาชีพ

ในขณะนี้เขาได้รับการพักโทษให้ออกจากเรือนจำ มาใช้ชีวิตภายนอก จึงทำให้ยังยึดเส้นทางกีฬาอาชีพนักมวยสากลสมัครเล่นอยู่ เนื่องจากได้รับโทษมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สังคมเพื่อนที่เคยมีอยู่ก็เปลี่ยนไป ยังคงมีแต่ครอบครัวที่ให้กำลังใจ ไปสมัครงานที่ไหนก็กลัวถูกเหยียดหยาม จึงเลือกเส้นทางที่เป็นการต่อสู้กับตัวเองและใช้ศักยภาพของตนเองเป็นหลัก นั่นคือการเป็นนักมวยอาชีพ

“เมื่อก่อนผมไม่เคยชกมวย แต่เมื่อถูกจับจึงลองมาฝึกดู ซ้อมในแต่ละวันจะแบ่งเป็น 2 ช่วง คือเช้าและบ่าย จนถึงเย็น มีนักโทษรุ่นพี่มาสอนเชิงมวยให้ รวมถึงได้ดูเทคนิคการชกของนักมวยเก่ง ๆ จากโทรทัศน์ที่ผู้คุมเปิดให้ดู ซึ่งการเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้เรามีสมาธิฝึกซ้อมมาก

เพราะไม่มีอย่างอื่นให้ทำ ผมซ้อมมาตลอดหลายปี จนมีโอกาสดังแข่ง จากนั้นจึงตั้งใจว่าจะขอมุ่งมั่นไปในเส้นทางนี้ และจะไม่ทำผิดอีกแล้วแน่นอน”

ซึ่งเมื่อออกจากเรือนจำแล้ว นักมวยท่านนี้ได้โอกาสจากค่ายมวยค่ายหนึ่ง ที่เล็งเห็นถึงความสามารถของนักมวยหน้าใหม่ในวงการท่านนี้ และผู้ที่เป็นเจ้าของค่ายมวยก็เคยเป็นผู้กระทำผิดที่เคยได้รับการลงโทษในเรือนจำมาก่อน ทำให้มีความเข้าใจว่าโอกาสของชีวิตที่จะกลับมาเริ่มต้นใหม่ โอกาสของชีวิตที่จะกลับคืนสู่สังคมด้วยการทำความดีเป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรจะหยิบยื่นให้แก่ผู้ที่เคยกระทำความผิด และมีความเชื่อว่าจะสามารถพัฒนาต่อไปได้และไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม

แม้เพิ่งเป็นเวลาเพียง 1 ปีที่ได้รับการพักโทษ และถือเป็นนักกีฬาใหม่ของวงการ ความสำเร็จและการสร้างชื่อเสียงในสังคมภายนอกอาจยังไม่ปรากฏชัด แต่การที่นักกีฬาท่านนี้ได้เล่นกีฬาและสร้างชื่อเสียงจากในเรือนจำ ก็เป็นการพิสูจน์ฝีมือได้เป็นอย่างดี และเลือกที่ยังคงใช้อาชีพนักกีฬามวยในการสร้างรายได้ให้ตนเองในปัจจุบัน

การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมาจากการค้นพบตัวเองเมื่อได้เข้าร่วมกับระบบฟื้นฟูแก้ไข โดยการใช้กีฬาของกรมราชทัณฑ์ จึงทำให้รับรู้ถึงศักยภาพและความสามารถของตนเอง มีเป้าหมายในการกลับมาทำเพื่อครอบครัว และมีความกลัวหากต้องกลับไปเข้าเรือนจำ จึงเลือกจะให้ความร่วมมือในการเข้าสู่การฟื้นฟูแก้ไขด้วยการใช้กีฬา และเมื่อพัฒนาตนเอง มีความสามารถเป็นที่ยอมรับ และสร้างชื่อเสียงได้ จึงเลือกเส้นทางเป็นนักกีฬามวยอาชีพและเริ่มมองหาโปรแกรมการแข่งขันเพื่อพิสูจน์ฝีมือ สร้างรายได้ รวมถึงเป็นการต่อยอดเพื่อสร้างโอกาสอื่น ๆ เหมือนนักมวยที่ประสบความสำเร็จหลาย ๆ ท่าน ได้ต่อไปอีกในอนาคต

การสังเคราะห์กรณีศึกษา

จากการศึกษาในกรณีศึกษาทั้ง 8 กรณีศึกษาข้างต้น พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งปัจจุบันเป็นนักกีฬาอาชีพ มีรายได้หลักจากการเล่นกีฬา ประกอบด้วย นักกีฬาฟุตบอล 1 ราย นักกีฬา Esports 1 ราย มวยไทย/มวยสากลสมัครเล่น จำนวน 6 ราย เคยได้รับคำพิพากษาตัดสินลงโทษ ในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้ง 6 ราย ทั้งการมีไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายและเสพยาเสพติด เกี่ยวกับยาเสพติดได้รับโทษเพิ่มเติมจากการก่ออาชญากรรมในคดีการฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา 1 ราย กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ 1 ราย และร่วมกันฆ่าผู้อื่น 1 ราย

สาเหตุของพฤติการณ์การกระทำผิดในอดีตของผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้นส่วนใหญ่เป็นในทิศทางเดียวกันคือ เนื่องจากอยู่ในสภาพแวดล้อมและสังคมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ขาดการยับยั้งชั่งใจ อยู่ในวัยศึกษาคะนอง รวมถึงประสบปัญหาทางเศรษฐกิจทำให้ได้กระทำผิดกฎหมายและถูกจับกุม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับการลงโทษอยู่ในช่วงระหว่าง 4 ปี 6 เดือน - 13 ปี 6 เดือน

การเข้าร่วมกีฬาและการเป็นนักกีฬาอาชีพของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี ภูมิหลังเป็นนักกีฬาตั้งแต่ก่อนเข้าเรือนจำ จำนวน 4 ราย เล่นกีฬาเป็นกิจกรรมนันทนาการตั้งแต่ก่อน เข้าเรือนจำแต่ไม่ได้เป็นนักกีฬาอาชีพจำนวน 1 ราย และเริ่มเล่นกีฬาอย่างจริงจังในขณะที่อยู่ใน เรือนจำ จำนวน 3 ราย โดยเป็นนักกีฬาอาชีพในกีฬาประเภทเดิมจากที่ได้เข้าร่วมก่อนกระทำผิด/ขณะ อยู่ในเรือนจำ จำนวน 7 ราย และ เป็นนักกีฬาอาชีพในประเภทกีฬาที่ไม่ได้รับการฝึกฝนจากใน เรือนจำ จำนวน 1 ราย

โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมของ นักกีฬาอาชีพซึ่งเคยเป็นนักโทษนั้น ในรายกรณีศึกษาประกอบด้วย

กรณีศึกษาที่ 1 นักฟุตบอลกองกลางผู้เป็นศิษย์แมน

มีเป้าหมายว่าอยากเป็นนักฟุตบอลทีมชาติไทย อยากกลับมาหาแม่และครอบครัว อยากกลับไป เป็นนักฟุตบอลอีกครั้งหลังจากพ้นโทษแล้ว รับรู้ในความสามารถของตนเองว่าสามารถเล่นกีฬาฟุตบอล และสามารถพัฒนาได้ และเมื่อได้รับโอกาส ได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบอย่างที่ดี เริ่มมีรายได้ที่เพียงพอใน การดูแลครอบครัวและใช้จ่ายส่วนตัวจึงอยากเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ดีขึ้น อยู่ในสังคมของการเล่นกีฬาและ เริ่มที่จะเลือกคบเพื่อนมากกว่าตอนก่อนจะได้รับโทษ ได้เข้าร่วมระบบการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดโดยกรม ราชทัณฑ์ ไม่พบว่ามีอาการกระทำผิดซ้ำ

กรณีศึกษาที่ 2 นักกีฬา Esports ทีมชาติ

มีเป้าหมายว่าอยากมีรายได้เพื่อดูแลครอบครัว อยากกลับมาดูแลแม่ รั้บรู้ในความสามารถของตนเองว่ามีความสามารถในการเล่นเกมซึ่งภายหลังได้รับการพัฒนามาเป็นกีฬาชนิดหนึ่ง เห็นคุณค่าในตัวเอง ได้รับการยอมรับ ได้รับโอกาสจากสังคม จนอยากพัฒนาความสามารถตัวเองให้เก่งขึ้น อยากได้รับการยอมรับให้มากกว่าเดิม และเริ่มตั้งตัวได้มีรายได้เข้ามาจากการเป็นนักกีฬา ได้เข้าร่วมระบบการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดโดยกรมราชทัณฑ์ ไม่พบว่ามีการกระทำผิดซ้ำ

กรณีศึกษาที่ 3 นักกีฬามวยไทยแชมป์สมาคมมวยทวีปเอเชีย

มีเป้าหมายว่าอยากถือธงชาติไทย อยากกลับไปฝึกซ้อม อยากกลับไปเป็นนักมวย อยากเดินสายแข่งขัน เมื่อออกจากเรือนจำได้รับโอกาสจากเจ้าของค่ายและมอบโอกาสให้ผู้อื่นต่อในการชวนเพื่อนที่เจอกันและฝึกซ้อมกีฬามวยด้วยกันจากในเรือนจำให้มาอยู่ในสังกัดเดียวกัน เริ่มมีฐานแฟนมวยมากขึ้นเนื่องจากได้เป็นแชมป์ ได้รับการยอมรับ รู้สึกว่าตัวเองมีความสามารถและมีคุณค่ามากขึ้น ไม่อยากกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกเนื่องจากไม่อย่างสูญเสียสิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีรายได้และอยู่ในสภาพแวดล้อมของผู้ที่รักในการเล่นกีฬา รักสุขภาพ มีความตระหนักในโอกาสที่ได้รับและจะรักษาโอกาสที่ได้รับไว้ ไม่ให้ครอบครัว ค่ายมวย หรือเพื่อนร่วมงานต้องผิดหวังอีก เนื่องจากถ้าได้รับโอกาสได้กลับไปกระทำผิดซ้ำ อาจไม่มีโอกาสให้แก้ตัวหรือได้รับโอกาสแบบนี้อีก ได้เข้าร่วมระบบการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดโดยกรมราชทัณฑ์ ไม่พบว่ามีการกระทำผิดซ้ำ

กรณีศึกษาที่ 4 นักกีฬามวยไทยผู้ตกหลุมรักกีฬามวยตอนอยู่ในเรือนจำ

มีเป้าหมายว่าอยากมีสุขภาพแข็งแรง และเริ่มค้นพบว่าตัวเองมีความสามารถในการเล่นกีฬา ประเภทนี้จึงเริ่มมีความใฝ่ฝันว่าอยากเป็นนักมวยอาชีพ ได้รับโอกาสในการชักชวนจากอดีตเพื่อนผู้ต้องขังให้เข้าร่วมเป็นนักกีฬามวยอาชีพ ได้รับโอกาสจากเจ้าของค่ายมวย พอเริ่มมีอาชีพก็รู้สึกว่าคุณค่าสามารถสร้างเงินสร้างรายได้ ได้อยู่ในสังคมใหม่ มีความตระหนักในโอกาสที่ได้รับและจะรักษาโอกาสที่ได้รับไว้ ไม่ให้ครอบครัว ค่ายมวย หรือเพื่อนร่วมงานต้องผิดหวังอีก เนื่องจากถ้าได้รับโอกาสได้กลับไปกระทำผิดซ้ำ อาจไม่มีโอกาสให้แก้ตัวหรือได้รับโอกาสแบบนี้อีก อยู่ในสภาพแวดล้อมของผู้ที่รักในการเล่นกีฬา รักสุขภาพ ได้เข้าร่วมระบบการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดโดยกรมราชทัณฑ์ ไม่พบว่ามีการกระทำผิดซ้ำ

กรณีศึกษาที่ 5 นักกีฬามวยไทยคนตัวลาย สู่ยอดมวยแชมป์โลก

เคยอยู่ในขั้นไม่สนใจที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเอง ใช้ชีวิตไปวัน ๆ แต่เมื่อเห็นเพื่อนได้พักโทษ ได้ออกจากเรือนจำ จึงอยากได้รับการพักโทษบ้าง เกิดความเห็นคุณค่าในตัวเองเนื่องจากผู้คุมเห็นความสามารถที่เคยเป็นนักมวยจึงมาชวนให้ไปต่อมวยในเรือนจำ มีเป้าหมายและความฝันว่าอยากเป็นนักกีฬาที่ได้ไปแข่ง

ในนามทีมชาติไทย อยากได้รับเกียรติ จึงมุ่งมั่นฝึกฝนจนได้ออกมาแข่งภายนอก ได้เจอมารดาและญาติ ทำให้เขารู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น รู้สึกเป็นอิสระ รู้สึกมีความสุข จึงตั้งใจและมุ่งมั่นอย่างจริงจังที่จะกลับตัวใหม่ เมื่อเริ่มเล่นกีฬาเริ่มประสบความสำเร็จ มีรายได้แบบอย่าง ได้รับการยอมรับ ได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบอย่าง ได้เข้าร่วมระบบการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดโดยกรมราชทัณฑ์

กรณีศึกษาพบว่า กลับไปเสพยาเสพติดอีกครั้ง เนื่องจากอายุมากขึ้น เลิกชกมวย ไม่มีรายได้ ถูกปฏิเสธจากสังคม แต่สามารถที่จะเลิกกระทำสิ่งไม่ดีได้เพราะอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี มีครอบครัวยึดเหนี่ยว มีความผูกพัน เกิดความรู้สึกอยากทำเพื่อคนที่รัก อยากเริ่มต้นชีวิตใหม่ จึงขอโอกาสอีกครั้งและได้รับโอกาส จึงเริ่มกลับมามีรายได้ มีชื่อเสียงมากกว่าเดิม ได้รับการยกย่องให้เกียรติว่าเป็นครู จึงเกิดความรู้สึกถึงคุณค่าในตัวเอง และหารายได้เสริมด้วยการค้าขาย และตั้งเป้าหมายว่าจะไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

กรณีศึกษาที่ 6 นักกีฬามวยระดับโอลิมปิกผู้สร้างแรงบันดาลใจ

ได้รับโอกาสจากผู้ใหญ่ในเรือนจำให้ต่อมวยในเรือนจำ สามารถคว้าแชมป์ได้ทั้งในกีฬาแดนสามัคคีเกมส์และชิงแชมป์ประเทศไทยตั้งแต่อยู่ในเรือนจำจึงทำให้รู้สึกว่าตัวเองมีความสามารถและเห็นคุณค่าในตัวเองอีกครั้งหลังจากที่เคยรู้สึกหมดคุณค่าในตัวเองมาก่อนที่จะได้รับการลงโทษ ความสามารถในเชิงมวยและการพัฒนาตัวเองทำให้เป็นที่ยอมรับ มีเป้าหมายในการกลับมาฝึกซ้อมกับทีมชาติไทยอีกครั้ง รับรู้ในความสามารถของตนเอง เริ่มมีรายได้ที่จะสามารถดูแลตนเองและครอบครัวได้ ได้รับโอกาส ได้รับการสนับสนุนการแพนกีฬา ได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบอย่าง มุ่งมั่นตั้งใจเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดี ไม่ประชดสังคม ไม่ทำร้ายตัวเองด้วยการกระทำผิดอีก ได้เข้าร่วมระบบการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดโดยกรมราชทัณฑ์

กรณีศึกษาที่ 7 นักมวยสากลหญิงจากเรือนจำ

รับรู้ความสามารถของตัวเองว่าสามารถต่อมวยได้เมื่อได้เริ่มมีการฝึกซ้อมมวยอย่างจริงจัง ได้รับโอกาสให้เข้าร่วมในค่ายมวยหญิงของทัณฑสถาน ได้เป็นที่ยอมรับเนื่องจากมีการพัฒนาตัวเอง และได้รับตำแหน่งแชมป์โลกหญิงมาครองทำให้รู้สึกว่าตนมีคุณค่า ค้นพบศักยภาพตัวเอง ร่างกายแข็งแรง และทำให้ได้ออกมาสู่อิสราภาพอย่างเช่นทุกวันนี้ และจะไม่ไปทำผิดให้ครอบครัวเสียใจหรือลดคุณค่าตัวเองและจะเป็นนักกีฬามวยเพื่อหารายได้ เนื่องจากสามารถสร้างรายได้ทำให้มีเงินที่จะดูแลตัวเอง เป็นที่ยอมรับจากสังคมและคนในครอบครัว ได้รับการกล่าวขานว่าเป็นแบบอย่างของอดีตผู้กระทำผิดหญิงที่ใช้เส้นทางกีฬาเป็นเส้นทางในการเปลี่ยนแปลงชีวิต ได้เข้าร่วมระบบการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดโดยกรมราชทัณฑ์

กรณีศึกษาที่ 8 นักมวยสากลจากสิงห์หนุ่มพัฒนา

มีเป้าหมายว่าอยากจะเป็นคนดี อยากจะดูแลแม่ อยากจะออกจากเรือนจำ ได้รับรู้ความสามารถของตนเองว่ามีทักษะทางด้านกีฬามวยตอนอยู่ในเรือนจำ และเห็นนักมวยในวงการหลายคนประสบความสำเร็จจึงมีความต้องการประสบความสำเร็จบ้าง จึงทำให้รับรู้ถึงศักยภาพและความสามารถของตนเองว่ามีศักยภาพที่จะพัฒนาได้และตั้งใจว่าจะเป็นนักกีฬาอาชีพ เมื่อได้รับการพักโทษได้รับโอกาส เริ่มมีรายได้มาดูแลตัวเองและใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน มีครอบครัวที่ยังคอยยึดเหนี่ยวจิตใจและสนับสนุน เห็นคุณค่าในตัวเอง และมีความกลัวที่จะต้องกลับไปรับโทษหากกระทำผิดซ้ำ ได้เข้าร่วมระบบการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดโดยกรมราชทัณฑ์

ผลการศึกษาทั้ง 8 กรณีศึกษาสามารถสังเคราะห์กรณีศึกษา สรุปได้ในรูปแบบตาราง ดังนี้

2. แนวทางการใช้กีฬาเพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิดและลดการกระทำผิดซ้ำ

จากกรณีศึกษาทั้ง 8 กรณีศึกษา ได้แสดงให้เห็นว่า การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมของนักโทษสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการดำเนินการในการส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในเรือนจำ ประกอบด้วย การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักที่มุ่งจัดให้ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ทั้งเรือนจำ ได้แก่ การฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษา การอบรมทางศีลธรรม ตลอดจนกิจกรรมทางศาสนา สวัสดิการและนันทนาการต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งฝึกทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมให้กับผู้ต้องขัง แต่การแก้ไขฟื้นฟูด้วย วิธีการดังกล่าวยังไม่ได้ลงลึกถึงสาเหตุและมูลเหตุจูงใจ ตลอดจนพฤติกรรมในการกระทำผิดของผู้ต้องขังแต่ละประเภทแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกันและการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ เป็นแนวทางที่มุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง โดยเฉพาะพฤติกรรมอาชญากร ซึ่งจะมีหลักสูตรเฉพาะในการให้ความรู้และฝึกทักษะ รวมทั้งการใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมผู้ต้องขังแต่ละกลุ่มแต่ละบุคคลตาม การแก้ไขผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะซึ่งรวมถึงการฝึกด้านกีฬา ดังนี้

2.1 การใช้กีฬาในการบำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพฤติกรรม

พบว่า กรมราชทัณฑ์ได้นำกีฬามาเป็นส่วนหนึ่งของในโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำผิด (กองพัฒนาพฤติกรรม, 2561) โดยการใช้กีฬาบำบัดนั้น มีแนวคิดว่าการเล่นกีฬาจัดเป็นการออกกำลังกายที่จำเป็นและสำคัญสำหรับทุกคน เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ ช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ช่วยให้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายได้ทำงานตามธรรมชาติ เสริมสร้าง ระบบการไหลเวียนของโลหิต ช่วยในการรับใช้น้ำพาทออกซิเจนไปบำรุงทุกส่วนของร่างกาย ซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ ชำรุดและดำรงสภาพที่ปกติของร่างกาย นอกจากนี้ กีฬายังเป็นการฝึกให้บุคคลมีวินัยในตนเอง มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อให้สมาชิกได้ออกกำลังกาย เสริมสร้างความเข้มแข็งของร่างกาย
- 2) เพื่อให้สมาชิกได้ผ่อนคลายความเครียด กระตุ้นให้ร่างกายตื่นตัว
- 3) เพื่อให้สมาชิกได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- 4) เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดี ความสามัคคีระหว่างสมาชิก

นอกจากแนวคิดในการนำกีฬามาเป็นกิจกรรมบำบัดของผู้ต้องขังแล้ว กรมราชทัณฑ์ได้เริ่มต้นแนวคิดให้ผู้ต้องขังที่มีความสามารถด้านกีฬาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาต่าง ๆ จนนำไปสู่การเปิดค่ายมวย “สิงห์หนุ่มพัฒนา” ในปี พ.ศ. 2541 ถือได้ว่าเป็นค่ายมวยที่ใหญ่ที่สุดในโลก รองรับนักโทษเข้ามาฝึกตามโครงการ “คืนคนดีสู่สังคม” ตั้งอยู่แดน 7 ภายในทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง จ.ปทุมธานี เป็นสถานที่ซึ่งหยิบยื่นโอกาสให้กับนักโทษ ทั้งผู้ที่เคยเป็นนักมวยมาก่อน หรือไม่เคยมีประสบการณ์

ด้านกีฬามวยมาก่อน โดยมีการฝึกซ้อมอย่างเป็นระเบียบสอดคล้องกับการใช้ชีวิตตามกิจวัตรประจำวันของผู้ต้องขัง อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมทางด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต รวมถึงสามารถนำไปประกอบอาชีพได้สำหรับผู้ต้องขังที่มีความสามารถ ภายหลังจากออกจากเรือนจำแล้ว

“เป็นการให้ออกาสคนที่มีความสามารถ ถึงเขาอยู่ในเรือนจำก็ต้องไม่ลดทอนคุณค่าของเขา บางคนเล่นกีฬามาก่อน บางคนเป็นกีฬาตอนที่ยังเริ่มอยู่ในเรือนจำ แต่เมื่อได้ฝึกซ้อม ได้ใช้เวลาและสมาธิในการฝึกฝนก็ช่วยพวกเขาได้มาก”

(ID 21 อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์)

ผลปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมในปัจจุบันว่า มีนักโทษผู้เข้าร่วมสังกัดและฝึกซ้อมในค่ายสิงห์หนุ่มพัฒนาจำนวนไม่น้อย ที่ได้ฝึกและพัฒนาฝีมือจนเริ่มแข่งขันระหว่างเรือนจำและได้มีโอกาสออกมาแข่งภายนอกในนามตัวแทนของกรมราชทัณฑ์ ที่ได้รับชัยชนะ สร้างชื่อเสียงจนได้รับการพักโทษและมีความประพฤติที่ดีทำให้ได้รับการลดหย่อนโทษในฐานะนักโทษชั้นดี รวมถึงผู้ที่พ้นโทษแล้วก็ยังคงยึดเส้นทางสายอาชีพในการเป็นนักกีฬามวยสากล/มวยไทย และประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงในการสร้างชื่อเสียงให้ตนและประเทศไทย

นอกจากค่ายสิงห์หนุ่มพัฒนาในทัณฑสถานวัยหนุ่มกลางแล้ว ยังมีค่าย ส.สิริพร ในทัณฑสถานบำบัดหญิงที่ จ.ปทุมธานีอีกด้วย สืบเนื่องจากนางสิริพร ชุตติกุล ผู้อำนวยการทัณฑสถานฯ ในขณะนั้น เกิดความคิดที่จะสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน และมีน้ำใจนักกีฬา จึงคิดที่จะจัดกีฬามวยขึ้น เพื่อหวังให้นักโทษหญิงทั้งหลายใช้พลังกำลังของตนเองให้ถูกทาง แทนที่จะตีกันให้เจ็บตัวก็มาตีกันบนเวทีแบบมีหลักเกณฑ์แทน

ความคิดดังกล่าวเป็นรูปเป็นร่างขึ้นในเวลาไม่ถึง 2 อาทิตย์ เพราะได้รับการสนับสนุนด้วยดีจากกรมราชทัณฑ์ ในการก่อตั้งค่ายมวยหญิงขึ้นในทัณฑสถานเป็นแห่งแรก ก่อนจะจดทะเบียนอย่างถูกต้องกับการกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) โดยใช้ชื่อค่าย “ส.สิริพร” ซึ่งเป็นชื่อของผู้อำนวยการทัณฑสถานที่นายนิติ จิตสว่าง อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ในขณะนั้นเป็นผู้ตั้งให้

แม้จะเกิดจากแนวคิดที่ว่า ไม่ต้องการให้ผู้ต้องขังหญิงทะเลาะกันเอง แต่เมื่อเปิดค่ายมวยนั้นปรากฏว่ามีผู้ต้องขังหญิงให้ความสนใจในการสมัครเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก ถือว่าค่ายมวยแห่งนี้เป็นการสร้างโอกาสให้กับผู้ต้องขังหญิงมากขึ้น และมีผู้ต้องขังหญิงที่ฉายแววความสามารถในการเป็นนักกีฬามวย และได้รับการสนับสนุนให้เดินสายแข่งในประเทศได้ ซึ่งหลายรายได้รับรางวัลกลับมา และได้รับการพักโทษเนื่องจากสร้างชื่อเสียงให้กรมราชทัณฑ์

โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมคนปัจจุบัน (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ได้เล็งเห็นถึงการสนับสนุนการเล่นกีฬาในการส่งเสริมสุขภาพผู้ต้องขังเพิ่มเติมว่า นอกจากการที่จะมีค่ายมวยเพื่อฝึกฝนฝึกซ้อมแล้ว และการเล่นกีฬาเป็นกิจวัตรประจำวัน ยังมีข้อสั่งการว่า ให้กรมราชทัณฑ์ นำกีฬามาใช้ส่งเสริมสุขภาพผู้ต้องขัง โดยเน้นกีฬาประเภททีม เช่น กีฬาฟุตบอล กีฬาตะกร้อ เพื่อให้เกิดความสามัคคีร่วมกัน

“ตอนนี้ในทางนโยบายมีความคิดที่จะพัฒนากีฬาให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น ตามที่กฎของเรือนจำจะเอื้ออำนวย กีฬามวยของราชทัณฑ์มีชื่อเสียงมากอยู่แล้ว มีคุณภาพและมีหลักที่มั่นคง แต่กีฬาอื่น ๆ ในราชทัณฑ์ยังคงต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาในส่วนของอุปกรณ์ และกีฬาที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับความต้องการของนักโทษ และศักยภาพด้านกีฬาที่มีความแตกต่างและหลาย”

(ID 22 ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม)

2.2 การแข่งขันกีฬาแดนสามัคคีเกมส์

กีฬาแดนสามัคคีเกมส์ หรือมหกรรมกีฬาของกรมราชทัณฑ์ แม้จะเป็นกีฬาสำหรับผู้ต้องขัง แต่ก็สามารถปั้นนักกีฬาทีมชาติไทย และนักชกแชมป์โลกได้สำเร็จ ทำให้กรมราชทัณฑ์เดินทางสนับสนุนผู้ต้องขังที่มีแววด้านกีฬาต่อไป โดยกีฬาแดนสามัคคีเกมส์ เกิดขึ้นจากการบูรณาการ และการริเริ่มของผู้นำ 2 หน่วยงานภาครัฐเมื่อ ปี พ.ศ. 2546 ได้แก่ นายนัทธิ จิตสว่าง อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ และนายสันติภาพ เตชะวณิชย์ อดีตผู้ว่าการการกีฬาแห่งประเทศไทย

สำหรับแนวคิดในการจัดการแข่งขัน เพื่อต้องการให้ผู้ต้องขัง มีโอกาสในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้มีโอกาสผ่อนคลายความเครียด จากการที่ต้องอยู่ในพื้นที่ที่จำกัด ได้เรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกัน รวมทั้งช่วยพัฒนาทักษะการเล่นกีฬา และไม่หมกมุ่นกับความคิดของตัวเอง เป็นการค้นหาศักยภาพที่มีอยู่และนำออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ต้องขัง บนฐานความคิดที่ว่า ทุกคนย่อมมีความดี ความเก่ง ความสามารถในตัวเองในทางที่ดีไม่ด้านใดก็ตามหนึ่ง

นอกจากการแข่งขันเพื่อให้ผู้ต้องขังมีโอกาสได้เล่นกีฬาแล้ว หากนักกีฬามีแววในการพัฒนากกรมราชทัณฑ์ก็พร้อมที่จะสนับสนุน ให้ก้าวไปสู่การเป็นนักกีฬาทีมชาติไทย หรือนักกีฬาอาชีพ เหมือนที่กรมราชทัณฑ์เคยสนับสนุน ผู้ต้องขังหลายคนมาก่อนหน้านี้ โดยเฉพาะกีฬามวยที่ผู้ต้องขังมีความถนัด และชื่นชอบเป็นพิเศษ

“เราถือว่าผู้ต้องขังแต่ละคนมีศักยภาพที่ซ่อนอยู่ในตัวเอง ทุกคนต้องมีความดี ถึงแม้จะทำผิดไปซึ่งนั่นคือส่วนที่ไม่ดี ส่วนที่ดีก็ยังคงมีอยู่มีศักยภาพอยู่ หน้าที่ของกรมราชทัณฑ์อีกหน้าที่

หนึ่งคือต้องพยายามค้นหาและดึงศักยภาพนั้นออกมา เอามาพัฒนา ใครเก่งด้านไหนก็มาพัฒนาด้านนั้น เมื่อเก่งด้านกีฬา โดยเฉพาะผู้ต้องขังวัยหนุ่ม อาจไม่ค่อยไปในทิศทางวิชาการนัก แต่เมื่อมาฝึกกีฬาผู้ต้องขังชอบ จึงเริ่มมีการส่งเสริมและจัดกีฬาเรือนจำระหว่างแดนขึ้น”

(ID 21 อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์)

ซึ่งในระยะแรกนั้น แดนสามัคคีเกมส์จัดการแข่งขันกีฬา 2 ประเภทชนิดกีฬา ซึ่งเป็นกีฬาที่สามารถเล่นได้ในพื้นที่จำกัด สะดวกต่ออุปกรณ์และสถานที่ของเรือนจำ/ทัณฑสถาน ที่จะเอื้ออำนวยต่อการฝึกซ้อม ได้แก่ กีฬามวยสากลสมัครเล่น และเซปักตะกร้อ เพื่อหาผู้ชนะเลิศตามภาคต่าง ๆ เป็นตัวแทนเข้าแข่งขันรอบชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยต่อไป อีกทั้งมีการวางแผนเพื่อเพิ่มชนิดกีฬาให้มากขึ้น ซึ่งนับเป็นนิมิตหมายที่ดีในการพัฒนากีฬาในอีกทางหนึ่ง

“เป้าหมายของการหาศักยภาพในด้านกีฬาของเขาอีกอย่างหนึ่ง คือถ้าเขามุ่งมั่นตั้งใจจริง ๆ ก็หวังว่าจะช่วยพัฒนาได้อย่างเต็มที่ กรมราชทัณฑ์จะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างนักกีฬาทีมชาติไทยในอนาคตได้”

(ID 21 อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์)

โดยในปัจจุบันนั้น ยังคงมีการจัดการแข่งขันกีฬาแดนสามัคคีเกมส์ (ว่างเว้นในช่วง 2335-2561) และได้มีการจัดการแข่งขันประเภทกีฬามากขึ้น ได้แก่ การแข่งขันฟุตบอล (ช) การแข่งขันตะกร้อ (ช) การแข่งขันเปตอง (ช/ญ) การแข่งขันแบดมินตัน (ช/ญ) การแข่งขันเทเบิลเทนนิส (ช/ญ) การแข่งขันวอลเลย์บอล (ช/ญ) การแข่งขันเทนนิส (ช/ญ) การแข่งขันกอล์ฟ การแข่งขันกรีฑา (ช/ญ) และการแข่งขันกรีฑาประเภทลาน(ช/ญ)

2.3 การร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดกิจกรรมในการพัฒนาและฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยการใช้กีฬา

พบว่า กรมราชทัณฑ์มีการลงนามบันทึกข้อตกลงกับหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยการใช้กีฬา หลายหน่วยงาน ที่เห็นได้ชัดประการหนึ่งคือการลงนามร่วมกับการกีฬาแห่งประเทศไทย (ก.ก.ท.) จนเกิดเป็นกีฬาแดนสามัคคีเกมส์ขึ้นมาอย่างต่อเนื่องจนถึงทุกวันนี้

ในปี 2560 กรมราชทัณฑ์ และ กรมพลศึกษา ร่วมลงนามบันทึกความร่วมมือ ด้านกิจกรรมนันทนาการสำหรับเจ้าหน้าที่ และผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ระหว่างกรมราชทัณฑ์ และ กรมพลศึกษา เพื่อดำเนินการประสานความร่วมมือเชิงบูรณาการในการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ

ผู้นำกิจกรรมนันทนาการในเรือนจำ/ทัณฑสถาน โดยการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาผู้นำนันทนาการในการสร้างสรรค์กิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถาน เพื่อให้ผู้ต้องขังมีสุขภาพดีทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสภาพจิตใจ รวมถึงได้มีโอกาสพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถด้านนันทนาการไปปรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และประกอบกิจกรรมนันทนาการในชีวิตประจำวันภายหลังจากพ้นโทษ โดยใช้กลไกกระบวนการด้านกีฬาและนันทนาการเป็นแกนหลักในการดำเนินการในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความรู้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานมาดำเนินงานประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านนันทนาการ โดยใช้สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีและเครือข่ายของทั้งสองหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง และให้มีการติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาการดำเนินงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการร่วมลงนามดังกล่าว จึงถือเป็นความร่วมมือเพื่อพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง ให้สามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และคืนคนดีสู่สังคมได้อีกทาง

นอกจากนี้ ในปี 2562 กรมราชทัณฑ์ยังได้ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ด้านการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาและด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา ระหว่าง ณ ทัณฑสถานบำบัดพิเศษสงขลา กับมหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และสมาคมกีฬาแห่งจังหวัดสงขลา โดยความร่วมมือดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือและความเห็นชอบร่วมกันในพันธกิจที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นผู้ต้องขัง ให้เป็นบุคลากรที่มีคุณค่าของประเทศ โดยการขับเคลื่อนองค์ความรู้ด้านการกีฬา ผ่านกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนกีฬาราชทัณฑ์สงขลา และเป็นการบูรณาการในการทำงานระหว่างหน่วยงานให้มีความสอดคล้องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และสมาคมกีฬาแห่งจังหวัดสงขลา ให้การสนับสนุน บุคลากร อุปกรณ์

ทั้งนี้ กรมราชทัณฑ์ได้ให้ทัณฑสถานบำบัดพิเศษสงขลาดำเนินการฝึกอบรมผู้ต้องขังตามโครงการเรือนจำเฉพาะทางประเภทกีฬา ประจำปีภาคใต้ และได้มีการจัดตั้งโรงเรียนกีฬาราชทัณฑ์สงขลาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์การอบรม เพื่อเป็นการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ให้สามารถกลับตัวเป็นคนดีของสังคม เป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งเป็นการพัฒนาเป็นเลิศด้านการกีฬา สามารถสร้างชื่อเสียง สร้างรายได้ เลี้ยงตนเองและครอบครัวไม่หวนมากระทำความผิดซ้ำอีก

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 พบว่ามีการฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 5 ประเภทกีฬา ได้แก่ ปั่นจักสีลัด ฟุตซอล เซปักตะกร้อ มวยสากลสมัครเล่น รวมผู้ต้องขังฝึกอบรมทั้งสิ้น 200 คน ระยะเวลาการฝึกอบรม จำนวน 250 ชม. ซึ่งจะดำเนินการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ – สิงหาคม 2562 (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสงขลา, 2562)

3. อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาสามารถนำมาวิเคราะห์ผลการศึกษารื่อง “การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม: จากนักโทษสู่นักกีฬาอาชีพ” แสดงให้เห็นว่า กรมราชทัณฑ์มีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการในการดัดนิสัยภาพที่มีอยู่ของตัวผู้ต้องขัง มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งแก่ตัวผู้ต้องขังเองในขณะที่ยังคงได้รับการลงโทษอยู่ในเรือนจำเพื่อฟื้นฟูแก้ไขพฤติกรรม นำไปสู่การใช้ศักยภาพดังกล่าวในทางที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมภายหลังจากที่พ้นโทษแล้ว ไม่ว่าจะเป็นด้านการฝึกสติ ฝึกพฤติกรรมในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ฝึกความมีระเบียบวินัย ตลอดจนการฝึกอาชีพ รวมทั้งการดัดนิสัยภาพในตัวของผู้ต้องขังด้วยการใช้กีฬาประเภทต่าง ๆ เพื่อเข้าสู่ระบบการฟื้นฟูแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิดภายในเรือนจำ และเมื่อพ้นโทษแล้วสามารถยึดเป็นอาชีพได้หากมีความสามารถและความตั้งใจ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมและอดีตผู้ต้องขังเหล่านั้น ไม่หวนไปกระทำผิดซ้ำอีก

จากกรณีศึกษาพบว่า นักกีฬาอาชีพที่เคยเป็นอดีตผู้ต้องขังนั้น ล้วนแล้วแต่มีภูมิหลังที่เกี่ยวข้องกับด้านกีฬาที่ต่างกัน สามารถจำแนกได้ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. นักกีฬาอาชีพที่มีพื้นฐานด้านกีฬามาก่อนเป็นนักโทษ

ผลการศึกษาพบว่า การเล่นกีฬาในเรือนจำนั้น ทำให้ผู้ต้องขังที่มีพื้นฐานทางด้านกีฬามาก่อนยังสามารถรักษาสภาพร่างกาย ให้ยังคงมีความแข็งแรงและไม่สูญเสียทักษะทางด้านกีฬาที่มีอยู่ เนื่องจากการเล่นกีฬาให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยการกระทำซ้ำหรือการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เมื่อผู้ต้องขังมีทางเลือกในการเข้ากิจกรรมฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดด้วยการใช้กีฬา ผู้ต้องขังได้เลือกเล่นกีฬาประเภทเดิมที่ตนเคยประกอบอาชีพหรือมีพื้นฐานมาก่อน ซึ่งระบบปิดในเรือนจำทำให้ผู้ต้องขังมีสมาธิและมีความมุ่งมั่นมากขึ้นในการฝึกฝนและเล่นกีฬาประเภทนั้นอย่างต่อเนื่อง และมีเป้าหมายที่จะยังคงเล่นกีฬาในประเภทนั้นอย่างต่อเนื่องภายหลังจากพ้นโทษแล้ว

2. นักกีฬาอาชีพที่เริ่มเล่นกีฬาในเรือนจำ

ผลการศึกษาพบว่า การเริ่มต้นเล่นกีฬาในเรือนจำนั้น มาจากระบบการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดด้วยการใช้กีฬาของกรมราชทัณฑ์ที่ให้โอกาสผู้ต้องขังในการดัดนิสัยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้ เมื่อผู้ต้องขังได้เข้าสู่การเล่นกีฬา ทำให้ได้ค้นพบศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ภายในที่เกี่ยวข้องกับการเล่นกีฬาประเภทนั้น ๆ ทำให้ผู้ต้องขังค้นพบทางเลือกและโอกาสในชีวิต มีเป้าหมายที่จะยังคงเล่นกีฬาต่อภายหลังจากการพ้นโทษแล้ว และมุ่งมั่นที่อยากจะเป็นนักกีฬาอาชีพเนื่องจากมองว่าทางเลือกของอดีตนักโทษภายหลังจากที่พ้นโทษมีไม่มากนัก การเป็นนักกีฬาอาชีพจะสามารถช่วยสร้างโอกาสที่ดีได้เมื่อพ้นโทษและกลับคืนสู่สังคม

ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมของผู้เคยเป็นนักโทษสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพ ทั้งกรณีที่เป็นนักกีฬาอาชีพที่มีพื้นฐานด้านกีฬามาก่อนเป็นนักโทษ และกรณีนักกีฬาอาชีพที่เริ่มเล่นกีฬาในเรือนจำ มีปัจจัยร่วมกัน ประกอบด้วย

1) การมีเป้าหมายในความสำเร็จ

ในขณะที่นักกีฬาอาชีพยังมีสถานะเป็นนักโทษอยู่ในเรือนจำนั้น มีเป้าหมายที่จะกลับคืนสู่สังคมและมีอิสรภาพ มีเป้าหมายที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเองในทิศทางที่ดี รวมถึงการเห็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ ได้เป็นนักกีฬาทีมชาติและได้ถือธงชาติไทย ในนามตัวแทนประเทศไทย จึงมีความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จเฉกเช่นต้นแบบ อีกทั้งยังมีเป้าหมายที่จะทำเพื่อครอบครัว

เป้าหมายหรือความคาดหวังของบุคคล คือ สภาวะของบุคคลที่ได้รับแรงกระตุ้นมาจากภายนอกให้มองเห็นจุดหมายปลายทางและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งการกำหนดเป้าหมาย ได้กล่าวไว้ในทฤษฎีแรงจูงใจที่มีการพัฒนามาจากแนวคิดของ Edwin Locke ว่าแรงจูงใจที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมาย เป้าหมายเป็นสิ่งที่บุคคลตั้งใจให้บรรลุในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในอนาคต เป้าหมายช่วยส่งเสริมการกระทำโดยมุ่งความใส่ใจของบุคคลไปยังเป้าหมายที่ต้องการ มีความเพียรพยายามและหาวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมาย โดยการกำหนดเป้าหมายผลการกระทำที่เฉพาะเจาะจงและท้าทายสามารถจูงใจและเป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรมในทางที่มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น การกำหนดเป้าหมายเพื่อจูงใจบุคคลให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นจะต้องไม่ยากหรือง่ายเกินไป ควรเป็นเป้าหมายที่เหมาะสมกับความสามารถของบุคคล มีความเฉพาะเจาะจง ท้าทายความสามารถ บุคคลควรมีความสามารถและมีทรัพยากรที่จำเป็นที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการที่จะบรรลุเป้าหมาย (Latham & Pinder, 2005)

ทั้งนี้ยังมีความสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการ (ERG : Existence-Related needs-Growth Theory) ของแอล เดอร์เฟอร์ มนุษย์ว่าความต้องการในความก้าวหน้าและเติบโต (Growth Needs) นักกีฬามีความต้องการที่จะก้าวหน้าและพัฒนาเอง เป็นความต้องการที่เกี่ยวกับเรื่องราวของการพัฒนาตนตามศักยภาพสูงสุดและการเติบโตก้าวหน้า

2) การได้รับโอกาส

ในขณะที่นักกีฬาอาชีพยังมีสถานะเป็นนักโทษอยู่ในเรือนจำนั้น ได้รับโอกาสและการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาและการฟื้นฟูด้วยกีฬา พัฒนาฝีมือและความสามารถจนประสบความสำเร็จเมื่อพ้นโทษ/ได้รับการพักโทษ และได้รับโอกาสจากต้นสังกัดทั้งค่ายมวย/สโมสรฟุตบอล รวมถึงจากครอบครัว ก็อยากจะรักษาโอกาสที่ได้รับนั้นไว้ ด้วยการเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ดีขึ้น พัฒนาความสามารถให้สมกับที่ได้รับโอกาสนั้น ๆ

การได้รับโอกาส เหมือนประตูที่เปิดให้ได้รับแนวทางใหม่ให้เกิดขึ้น เป็นกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมอันจะนำไปสู่แรงจูงใจที่จะรักษาสภาพของโอกาสนั้น ๆ ที่ได้รับไว้ หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้น ๆ โดยลักษณะเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของบุคคลเกิดจากพื้นฐานดังนี้ (ประชุม สุวดีดี, 2551)

- เป็นบุคคลที่จะต้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้มีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น จะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการวางแผนการบริหารจัดการ การบริการองค์กรตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

- เป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่เข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้นั้นจะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมหรือกายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมได้

- เป็นบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความเต็มใจสมัคร ใจที่จะเข้าร่วมเล็งเห็นผลประโยชน์ของการเข้าร่วม จะต้องไม่เป็นการบังคับหรือ ผลักดันให้เข้าร่วม โดยที่ตนเองไม่ประสงค์จะเข้าร่วม

- เป็นบุคคลที่ต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีโอกาสที่จะเข้าร่วมซึ่งถือว่าเป็นการกระจายอำนาจให้กับบุคคลในการตัดสินใจและกำหนด กิจกรรมที่ตนเองต้องการในระดับที่เหมาะสม บุคคลจะต้องมีโอกาสมิใช่มีความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเอง

3) การเป็นที่ยอมรับ

ในขณะที่นักกีฬาอาชีพยังมีสถานะเป็นนักโทษอยู่ในเรือนจำนั้น เริ่มฝึกกีฬาจนได้รับการส่งเสริมให้ออกไปแข่งขันภายนอก เริ่มเข้าสู่กระบวนการในการได้รับการยอมรับจากสังคม รวมถึงเพื่อนผู้ต้องขังในเรือนจำ และผู้คุมที่อยู่ในเรือนจำ จึงทำให้ไม่อยากกลับไปประพฤติผิดกฎ และเมื่อออกจากเรือนจำมาเป็นนักกีฬาอาชีพแล้ว ก็อยากจะใช้ความสามารถในการเล่นกีฬาของตน ทำให้ผู้อื่นทั้งเพื่อนร่วมทีม ผู้บริหารทีม และแฟนกีฬา ให้การยอมรับในการกลับคืนสู่สังคม และสร้างความเชื่อมั่นว่าจะไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

การเป็นที่ยอมรับนั้นสอดคล้องทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ว่าคุณคนมีความต้องการความรัก และเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ (Love and belonging Needs) คือ ความต้องการที่จะเป็นที่รักของผู้อื่น และต้องการมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น และเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เพราะมนุษย์ทุกคนย่อมต้องการเพื่อนไม่ต้องการรู้สึกเหงา และอยู่คนเดียว ดังนั้นจึงต้องการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น เป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น กลุ่มครอบครัว กลุ่มที่ทำงาน กลุ่มเพื่อนบ้าน กลุ่มสนทนาการ เป็นต้น ความรู้สึกผูกพันจะเกิดขึ้นเมื่ออยู่ในกลุ่ม และสมาชิกของกลุ่มย่อมเกิดความรัก ความเอาใจใส่ และยอมรับซึ่งกันและกัน

4) การได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบอย่าง

เมื่อนักโทษได้พ้นโทษมาเป็นนักกีฬาอาชีพที่ประสบความสำเร็จแล้วนั้น ถือเป็นต้นแบบของการกลับตัวเป็นคนดีอย่างเห็นได้ชัดและเป็นรูปธรรม ดังนั้น จึงมีผู้ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงตนเอง จำนวนไม่น้อย ที่มองว่าเป็นอย่างในการปรับปรุงแก้ไขตนเอง ตลอดจนเป็นแบบอย่างในเรื่องของความสามารถ และความอดทน ทำให้เมื่อได้รับการยกย่องให้เกียรติแล้ว จึงเกิดความรู้สึกว่าต้องพัฒนาให้ดีขึ้น และไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

การได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบอย่างนั้น สามารถที่จะพัฒนาสู่การเป็นบุคคลต้นแบบ หรือ Role Model ผู้ที่สามารถเป็นแรงบันดาลใจและมีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึก รวมถึงการเลือกที่จะปฏิบัติแนวทางตามบุคคลต้นแบบได้ ดังนั้น เสมือนการตระหนักถึงการเป็นแบบแผนที่ดีให้กับผู้อื่น จึงทำให้มีความรู้สึกอยากเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี รักษา คงสภาพ หรือพัฒนาการกระทำในทิศทางที่ดีไว้

5) การมีรายได้ที่เพียงพอในการดูแลครอบครัวและใช้จ่ายส่วนตัว

นักกีฬาอาชีพสามารถที่จะสร้างรายได้ในการหาเลี้ยงชีพตนเองได้อย่างเพียงพอ หากรู้จักเก็บ รู้จักกิน รู้จักใช้ ทั้งนี้ เนื่องจากเมื่อนักโทษได้พ้นโทษแล้ว หากไปประกอบอาชีพอื่นก็อาจไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม และไม่สามารถเข้าทำงานได้ เนื่องจากมีประวัติการก่ออาชญากรรม ยังมีคนในสังคมที่ต่อต้าน รวมถึงบางรายมีรอยสักเต็มตัว ทำให้ไม่ได้รับการยอมรับในการไปประกอบอาชีพบางอาชีพ

การมีรายได้ที่เพียงพอ นั้น สอดคล้องกับความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) เพราะบุคคลไม่ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนในการดำรงชีวิต มนุษย์จึงเกิดความต้องการความมั่นคงปลอดภัยและหลักประกันชีวิต เช่น มีอาชีพที่มั่นคง มีการออมทรัพย์หรือสะสมทรัพย์

มีการประกันชีวิต ฯลฯ เมื่อมีรายได้ที่เพียงพอในการดำรงชีวิต ดูแลครอบครัว ก็จะนำมาสู่ความสามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานตามความต้องการได้

6) การรับรู้ในความสามารถของตนเอง

ความเชื่อในความสามารถของตนในการกระทำหรือปฏิบัติงานหนึ่ง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองไม่ได้ขึ้นอยู่กับทักษะที่บุคคลมีเพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับสิ่งที่บุคคลพิจารณาตัดสินว่าตนจะสามารถทำอะไรได้จากทักษะที่มี ซึ่งส่งผลต่อแรงจูงใจ ความพยายาม และความอดทนต่ออุปสรรคขัดขวางต่าง ๆ

การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลเรียนรู้อย่างซึมซับจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคมและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่ในวัยเด็กจนถึงวัยชรา โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลในการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง (พัลลภนิดา และคณะ, 2556)

ประการที่ 1 ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง (Enactive mastery experience) เป็นสิ่งที่ส่งผลมากที่สุดในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง นักโทษผู้ตัดสินใจเข้าร่วมในการเล่นกีฬาและเริ่มค้นพบว่าตนสามารถที่จะประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองมากขึ้น อันนำมาสู่ความพยายามในการปฏิบัติพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านกีฬาที่ตนสนใจ แม้ว่าจะประสบกับอุปสรรคหรือพบกับสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังบ้างก็ตาม ซึ่งเมื่อเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองแล้ว นำมาสู่การสร้างความสำเร็จได้โดยพยายามและฝึกทักษะมากขึ้นเพื่อให้บรรลุผลตามที่คาดหวังไว้จนกลายเป็นนักกีฬาอาชีพได้

ประการที่ 2 การได้เห็นประสบการณ์หรือแบบอย่างจากบุคคลอื่น (Vicarious experience หรือ modeling) กล่าวคือ การที่นักโทษได้เห็นประสบการณ์หรือแบบอย่างจากบุคคลอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตน เช่น การที่มีอดีตนักโทษที่ยึดเส้นทางสายอาชีพกีฬา ได้รับการฟื้นฟูและการเริ่มการเล่นกีฬาจากในเรือนจำ และประสบความสำเร็จ สามารถกลับคืนสู่สภาพได้ และได้เหรียญรางวัล ทำให้เกิดความมั่นใจว่า ในสถานการณ์ที่เหมือนกัน ก็ต้องทำได้เช่นเดียวกัน

กระทำพฤติกรรมใด ๆ แล้วประสบความสำเร็จ จะทำให้ผู้สังเกตรับรู้ว่ตนเองนั้นก็สามารถที่จะกระทำหรือประสบความสำเร็จได้เช่นกัน หากมีความพยายามจริงและไม่ย่อท้อ ซึ่งตัวแบบนั้นมีสองประเภท คือ ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง คือ ตัวแบบที่บุคคลได้มีโอกาสสังเกตและมีปฏิสัมพันธ์โดยตรง และตัวแบบสัญลักษณ์ คือ ตัวแบบที่ได้รับผ่านสื่อต่าง ๆ (พัลลภนิดา และคณะ, 2556)

ประการที่ 3 การมีคำพูดชักจูง (Verbal persuasion) การได้รับคำพูดโน้มน้าวให้นักโทษเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถที่จะเล่นกีฬาได้ สามารถเป็นนักกีฬาที่ประสบความสำเร็จได้ หรือการเห็นความสามารถและเกิดคำพูดในลักษณะชักจูง แนะนำ อธิบาย ชื่นชม ก็จะทำให้เกิดกำลังใจและความมั่นใจตามมา

ประการที่ 4 สภาวะด้านร่างกายและอารมณ์ (Physiological and affective states) การมีสภาวะร่างกายแข็งแรง มีภาวะสุขภาพที่ดีจะให้นักโทษมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน หากนักโทษมีสภาวะร่างกายอ่อนแอหรือมีอาการเจ็บป่วย ย่อมจะส่งผลในทางตรงกันข้าม

เช่นกันกับสภาวะด้านอารมณ์ ถ้ามีอารมณ์บวก เช่น รู้สึกมีความสุข รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีความพอใจ จะส่งผลให้มีความเชื่อในความสามารถแห่งตนเพิ่มขึ้น แต่หากสภาวะด้านอารมณ์เป็นลบ เช่น เครียด วิตกกังวล กลัว จะส่งผลให้มีความเชื่อในความสามารถแห่งตนของบุคคลลดลง และอาจหลีกเลี่ยงการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ (พัลลภนิดา และคณะ, 2556)

การรับรู้ในความสามารถของตน มีความสอดคล้องกับความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริง และพัฒนาศักยภาพของตน (Self-Actualization Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจตนเองตามสภาพที่แท้จริง เพื่อพัฒนาชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์ (Self-fulfillment) รู้จักค่านิยม ความสามารถและมีความจริงใจต่อตนเอง บรรณาธิการที่จะเป็นคนที่ดีที่สุดในชีวิตของตนเอง มีสติในการปรับตัว เปิดโอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิต และเผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ โดยคิดว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายและน่าตื่นเต้น กระบวนการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตนเองเป็นกระบวนการที่ไม่มีจุดจบ ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่มนุษย์ทุกคนต้องการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพ

7) ความรู้สึกที่ตัวเองมีคุณค่า

ในขณะที่นักกีฬาอาชีพยังมีสถานะเป็นนักโทษอยู่ในเรือนจำนั้น เกิดความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในตนเองเกี่ยวกับการยอมรับนับถือตนเอง เห็นคุณค่าและมีความเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งประเมินตนเองทั้งทางบวกและทางลบ เมื่อนักโทษเห็นคุณค่าในตัวเอง ว่าตัวเองมีความสามารถในด้านกีฬา และสามารถพัฒนาได้เป็นนักกีฬาอาชีพที่ประสบความสำเร็จ รวมถึงยังเป็นที่รักของครอบครัว เป็นที่รักของกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่ง เมื่อเกิดความรู้สึกที่ตัวเองมีคุณค่า จึงเริ่มที่จะเกิดการตัดสินใจเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ความรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า สอดคล้องทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ว่าความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่า (Esteem Needs) กล่าวคือมีความปรารถนาที่จะมองตนเองว่ามีคุณค่าสูง เป็นที่น่าเคารพ ยกย่องจากทั้งตนเองและผู้อื่น ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า มีเกียรติ มีตำแหน่งฐานะ บุคคลที่มีความต้องการประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามีประโยชน์ หากความรู้สึกหรือความต้องการดังกล่าวถูกทำลายและไม่ได้รับการตอบสนองก็จะรู้สึกมีปมด้อย สิ้นหวัง มองโลกในแง่ร้าย

8) ความกลัวที่ต้องกลับไปรับโทษหากกระทำผิดซ้ำ

ในขณะที่นักกีฬาอาชีพยังมีสถานะเป็นนักโทษอยู่ในเรือนจำนั้น เมื่อนักกีฬาอาชีพตระหนักรู้แล้วว่าในสังคมภายนอกเป็นอย่างไร การใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำเป็นอย่างไร จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ไม่อยากจะกลับไปกระทำผิดซ้ำและต้องถูกจำคุกอีก รวมถึงตระหนักว่าสังคมอาจจะให้โอกาสได้เพียงแค่ว่าครั้งเดียว หากกลับไปกระทำผิดอีกซ้ำแล้ว ซ้ำเล่า อาจไม่ได้รับโอกาสในการกลับคืนสู่สังคมแบบนี้ อีก อาจเกิดอุปสรรคต่อการให้การยอมรับจากสังคม และโดนตีตราว่าเป็นคนไม่ดี รวมถึงสูญเสียรายได้ สูญเสียชื่อเสียงและไม่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการเล่นกีฬาที่ตนเองรัก และได้อยู่กับครอบครัว

ความกลัวที่ต้องกลับไปรับโทษหากกระทำผิดซ้ำ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการใช้ความรู้สึกนึกคิดหรือประสบการณ์ (cognitive/experiential processes) ผู้ซึ่งเคยผ่านการใช้ชีวิตในเรือนจำแล้ว ย่อมสามารถที่จะเปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้ชีวิตภายนอกกับในเรือนจำได้ แม้ว่าในเรือนจำจะทำให้เกิดกระบวนการในการปรับพฤติกรรมและเปลี่ยนทัศนคติ รวมถึงสร้างอาชีพ นักกีฬาให้ติดตัวมาจนทุกวันนี้ แต่หากกระทำผิดซ้ำก็จะทำให้กลับไปใช้ชีวิตแบบเดิมและสูญเสียทุกอย่างที่ปัจจุบันมีสิ่งเหล่านี้ได้เพราะการเข้าร่วมในการเล่นกีฬาและการเป็นนักกีฬาอาชีพ

9) สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี

นักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ มุ่งเน้นปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมคือครอบครัวและสังคมเพื่อนที่ดี ที่ทำให้อยากเปลี่ยนแปลงตัวเองและกลับมาทำสิ่งที่ดีอีกครั้งเพื่อชดเชยความผิด โดยเมื่อได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี เกิดการรู้คุณค่าของครอบครัวมากขึ้นภายหลังจากที่ออกจากเรือนจำได้อยู่ในกลุ่มสังคมของนักกีฬาด้วยกัน อาจกล่าวได้ว่าเป็นกลุ่มสังคมที่รักสุขภาพ รักการออกกำลังกาย มีเป้าหมายเพื่อความสำเร็จ ผู้ซึ่งไม่มีผู้ใดที่ไปกระทำผิดหรือไปยุ่งเกี่ยวกับกฎหมาย ทำให้ไม่เกิดความต้องการที่จะไปกระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีความผูกพันทางสังคมของทราวิส เฮอร์ซิง ซึ่งเมื่อนักกีฬาอาชีพผู้ซึ่งเคยเป็นนักโทษมีความผูกพันกับองค์กรหรือกลุ่มในสังคม ซึ่งได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และเพื่อนฝูง มักจะมีแนวโน้มที่จะไม่ประกอบอาชญากรรม มีการพัฒนาการ

ยอมรับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม ส่งผลให้บุคคลสร้างความรู้สึกรู้สึกหรือสามัญสำนึกที่จะควบคุมตนเองให้เป็นบุคคลที่ดีในสังคม

10) การฟื้นฟูผู้กระทำผิดจากในเรือนจำ

พบว่า จากการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมในระหว่างการรับโทษ ในขณะที่นักกีฬาอาชีพยังมีสถานะเป็นนักโทษอยู่ในเรือนจำนั้นได้เกิดพฤติกรรมใหม่และติดตัวออกมาสู่โลกแห่งอิสระภาพ เช่น การฝึกวินัย การฝึกความอดทน การอยู่ในระเบียบที่เคร่งครัด เป็นต้น ซึ่งกระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำผิดจากในเรือนจำในทุกขั้นตอน ทั้งสำหรับการใช้ชีวิตของนักโทษหรือการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เป็นกระบวนการสำคัญที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมอีกเช่นกัน ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้มีการดำเนินการเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังหรือการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ประกอบด้วย

1) โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูพื้นฐาน ได้แก่ การฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษา ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ และการอบรมทางศีลธรรมตลอดจนกิจกรรมทางศาสนา สวัสดิการและนันทนาการต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักที่มุ่งจัดให้ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ทั้งเรือนจำได้รับการฝึกทักษะ พื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคม คือ การศึกษาอาชีพและหลักศาสนา

2) โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะ โดยมีหลักสูตรในการให้ความรู้และฝึกทักษะและใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการสร้างวินัยและปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรม

3) โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูย่อย เช่น การป้องกันการกระทำผิดซ้ำ การจัดการกับความโกรธ การจัดการกับความขัดแย้ง หรือทักษะการทำงานทำทักษะการสัมภาษณ์เพื่อหางาน เป็นต้น

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม: จากนักโทษสู่นักกีฬาอาชีพ” กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมของนักกีฬาอาชีพซึ่งเคยเป็นนักโทษ รวมถึงแนวทางการใช้กีฬาเพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิดและลดการกระทำผิดซ้ำ อันจะนำไปสู่การค้นพบปัจจัยสนับสนุนในการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและการกลับคืนสู่สังคม ส่งเสริมให้เกิดการสร้างการยอมรับในสังคมมากขึ้น ให้คนในสังคมมีโอกาสผู้ที่เคยกระทำความผิดในการกลับคืนสู่สังคม ไม่ตีตรา ไม่ทำให้ผู้เคยกระทำผิดรู้สึกลดทอนคุณค่าในตนเอง จนต้องกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) โดยการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกีฬากับการป้องกันอาชญากรรม การแก้ไขฟื้นฟู และการลดการกระทำผิดซ้ำ เพื่อนำมาประกอบ อ้างอิง และเป็นแนวทางในการศึกษา และใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เป็นแนวทางในการวิจัย ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การศึกษาแบบกรณีศึกษา (case study approach) ใช้วิธีการเลือกกรณีศึกษาแบบเจาะจง (purposive cases) เพื่อให้ได้กรณีศึกษาที่มีความเหมาะสมตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) กลุ่มประชากร 4 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 22 คน ได้แก่ กลุ่มของนักกีฬาผู้เป็นกรณีศึกษา จำนวน 8 คน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในระดับนโยบายของกระทรวงยุติธรรมจำนวน 2 คน กลุ่มผู้บริหารที่เป็นต้นสังกัดของนักกีฬา จำนวน 3 คน และกลุ่มของเพื่อนร่วมงานและผู้ใกล้ชิดกับนักกีฬา จำนวน 9 คน เมื่อได้ผลการศึกษาแล้ว จึงจำแนกและจัดระเบียบข้อมูลเป็นกรณีศึกษา และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อเรียบเรียง และอภิปรายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย ผู้วิจัยจะนำเสนอสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษายังพบว่าการเข้าถึงโอกาสและอาชีพของนักโทษภายหลังการพ้นโทษแล้วยังมีข้อจำกัดอยู่มาก รวมถึงการยอมรับจากสังคม ซึ่งผู้คนส่วนใหญ่ยังไม่เปิดใจยอมรับอดีตนักโทษ ดังนั้น การพิสูจน์ตัวเองด้วยการเล่นกีฬา โดยการเป็นนักกีฬาอาชีพจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ในการสร้างโอกาสในการกลับคืนสู่สังคม ภายหลังจากการพ้นโทษแล้ว กีฬาสร้างความมั่นคงในชีวิตได้หากมุ่งมั่น ตั้งใจ ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียง สามารถตอบสนองสิ่งที่ต้องการได้จนนำมาสู่การสร้างแรงจูงใจในด้าน

ต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมจากนักโทษสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพ เป็นไปในทิศทางที่ดีสามารถกลับคืนสู่สังคมและไม่อยากกระทำผิดซ้ำ

จากกรณีศึกษาพบว่า นักกีฬาอาชีพที่เคยเป็นอดีตผู้ต้องขังนั้น ล้วนแล้วแต่มีภูมิหลังที่เกี่ยวข้องกับด้านกีฬาที่ต่างกัน สามารถจำแนกได้ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) **นักกีฬาอาชีพที่มีพื้นฐานด้านกีฬามาก่อนเป็นนักโทษ** ซึ่งการเล่นกีฬาในเรือนจำนั้น ทำให้ผู้ต้องขังที่มีพื้นฐานทางด้านกีฬามาก่อน ยังสามารถรักษาสภาพร่างกาย ให้ยังคงมีความแข็งแรง และไม่สูญเสียทักษะทางด้านกีฬาที่มีอยู่ เนื่องจากการเล่นกีฬาให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยการกระทำซ้ำหรือการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เมื่อผู้ต้องขังมีทางเลือกในการเข้ากิจกรรมฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดด้วยการใช้กีฬา ผู้ต้องขังได้เลือกเล่นกีฬาประเภทเดิมที่ตนเคยประกอบอาชีพหรือมีพื้นฐานมาก่อน ซึ่งระบบปิดในเรือนจำทำให้ผู้ต้องขังมีสมาธิและมีความมุ่งมั่นมากขึ้นในการฝึกฝนและเล่นกีฬาประเภทนั้นอย่างต่อเนื่อง และมีเป้าหมายที่จะยังคงเล่นกีฬาในประเภทนั้นอย่างต่อเนื่องภายหลังจากพ้นโทษแล้ว

2) **นักกีฬาอาชีพที่เริ่มเล่นกีฬาในเรือนจำ** ซึ่งการเริ่มต้นเล่นกีฬาในเรือนจำนั้น มาจากระบบการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดด้วยการใช้กีฬาของกรมราชทัณฑ์ที่ให้โอกาสผู้ต้องขังในการตั้งศักยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้ เมื่อผู้ต้องขังได้เข้าสู่การเล่นกีฬา ทำให้ได้ค้นพบศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ภายในที่เกี่ยวข้องกับการเล่นกีฬาประเภทนั้น ๆ ทำให้ผู้ต้องขังค้นพบทางเลือกและโอกาสในชีวิต มีเป้าหมายที่จะยังคงเล่นกีฬาต่อภายหลังจากการพ้นโทษแล้ว และมุ่งมั่นที่อยากจะเป็นนักกีฬาอาชีพ เนื่องจากมองว่าทางเลือกของอดีตนักโทษภายหลังจากที่พ้นโทษมีไม่มากนัก การเป็นนักกีฬาอาชีพจะสามารถช่วยสร้างโอกาสที่ดีได้เมื่อพ้นโทษและกลับคืนสู่สังคม

โดยปัจจัยที่เป็นทั้งแรงจูงใจทางสังคม แรงจูงใจในด้านเศรษฐกิจ แรงจูงใจจากตนเอง สภาพแวดล้อมที่ดี และการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิดจากในเรือนจำ ที่ทำให้เกิดการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม และความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมของนักโทษสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพนั้น จะเห็นได้ว่า เกิดจากอรรถประโยชน์ที่มาจากกีฬา ซึ่งปัจจุบันกีฬามีใช่แค่การออกกำลังกายเพื่อสร้างสุขภาพ แต่หากมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ก็จะสามารถที่จะยึดเป็นอาชีพและสามารถสร้างรายได้ สร้างชื่อเสียงจากการเป็นนักกีฬาอาชีพได้ กีฬาเกี่ยวข้องกับด้านสังคมและจิตวิทยา ยังทำหน้าที่เบี่ยงเบนความสนใจจากพฤติกรรมต่อต้านสังคม สร้างการมีส่วนร่วม พัฒนาระเบียบวินัยในตนเอง สร้างความมุ่งมั่นเสริมทักษะในด้านร่างกายและการทำงานเป็นทีม กีฬาสามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนได้ในเชิงบวก รวมถึงสามารถเข้าถึงวัฒนธรรมและสังคมเมืองได้ เมื่อประสบความสำเร็จในการเป็นนักกีฬาอาชีพก็จะสามารถสร้างต้นทุนทางสังคมให้กับอดีตนักโทษได้ สร้างฐานความเชื่อถือ สร้างความรู้สึกรักมีคุณค่าหรือ

รับรู้ได้ถึงความสามารถส่วนบุคคล และส่งเสริมความเป็นแบบอย่างและตัวอย่างที่ดี กีฬาก็เป็นอีกกิจกรรมทางเลือกในการใช้ในการป้องกันการเข้าสู่วงจรการกระทำผิดและเยียวยาผู้เคยกระทำผิดให้กลับมาเป็นคนดีได้อีกครั้ง ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมของผู้เคยเป็นนักโทษสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพ มีความเกี่ยวข้องกับการใช้ “กีฬา” เข้ามามีส่วนร่วมในการแปลงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ตั้งแต่ในระดับของการเริ่มเข้าสู่กระบวนการและขั้นตอนเพื่อการฟื้นฟูทั้งด้านทัศนคติและพฤติกรรม และประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมในการเล่นกีฬา ทำให้เกิดขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงในชั้นลงมือปฏิบัติ (action) จนกลายเป็นขั้นตอนของการกระทำอย่างต่อเนื่องขึ้นกระทำต่อเนื่อง (maintenance) และมีความเกี่ยวข้องสนับสนุนให้เกิดการแปลงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลใน แต่ละชั้น ดังนี้

1.1 การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self efficacy)

การเข้าร่วมการเล่นกีฬาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า เมื่อได้เข้าร่วมในกิจกรรมกีฬาและสามารถที่จะเล่นกีฬานั้นได้ดี รวมถึงมีทักษะในการเล่น ทั้งจากที่ไม่เคยเล่นมาก่อน หรือห่างหายมานานแต่ยังสามารถฝึกฝนได้ในระดับที่มีการพัฒนา และคาดการณ์ว่าสามารถใช้ความสามารถของตัวเองในด้านนี้เพื่อประกอบอาชีพหรือเล่นกีฬานั้นได้อย่างจริงจังได้ จึงทำให้เกิดความต้องการที่จะเข้าร่วมในการเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาความสามารถและทักษะของตนเอง

1.2 ความสมดุลในการตัดสินใจเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Decisional balance)

เมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมการเล่นกีฬา เริ่มมีการคิดถึงประโยชน์ที่ได้รับ เมื่อมีการพิจารณาถึงผลดีผลเสียปรากฏว่า มีผลดีมากกว่า การเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา สามารถที่จะทำให้เกิดสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ผู้ที่เป็นนักกีฬาอยู่แล้วก่อนที่จะเข้าสู่เรือนจำ/ทัณฑสถาน ก็ยังคงได้รักษาความแข็งแรงของร่างกายให้กับตนเอง การเล่นกีฬาทำให้สามารถเบี่ยงเบนความสนใจจากพฤติกรรมที่ไม่ดีได้ ลดความหมกมุ่นในการรอคอยการเป็นอิสระ ลดความเครียด และหากมุ่งมั่นตั้งใจเล่นกีฬาจนมีความสามารถในการเป็นตัวแทนแข่งขัน สามารถคว้าชัยชนะกลับมาและสร้างชื่อเสียงให้กรมราชทัณฑ์ได้ จะนำมาสู่การพักโทษ สิ่งเหล่านี้จึงทำให้เกิดการตัดสินใจสู่ขั้นตอนของการแปลงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเนื่องจากปรากฏแต่ทิศทางที่เป็นผลดี

1.3 กระบวนการแปลงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Processes of change)

เมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญเริ่มตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการแปลงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น กระบวนการแปลงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขณะที่ยังเป็นนักโทษนำมาสู่ความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม และการเป็นนักกีฬาอาชีพ และไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1.3.1 แรงจูงใจ สามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ประกอบด้วย

1) **แรงจูงใจภายนอก** คือ สิ่งผลักดันภายนอกตัวบุคคลที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ อาจจะเป็นการได้รับรางวัล เกียรติยศชื่อเสียง คำชมหรือยกย่อง โดยแรงจูงใจภายนอกที่เกิดขึ้นกับกรณีศึกษา ประกอบด้วย

- การมีเป้าหมายในความสำเร็จ

การมีความมุ่งมั่นในการทำเพื่อเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตัวเองเพื่อทำให้เกิดความสำเร็จไปสู่สิ่งที่มุ่งหมายนั้น โดยเมื่อนักโทษเริ่มมีเป้าหมายที่จะประกอบอาชีพเป็นนักกีฬา จึงเริ่มเปลี่ยนแปลงตัวเองสู่การพัฒนาและฝึกฝนเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายตามที่ได้คาดหวังไว้

- การได้รับโอกาส

การได้รับโอกาสให้เข้าร่วมในกิจกรรมกีฬา ตลอดจนได้รับโอกาสให้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของทีม เมื่อผู้ต้องขังเริ่มได้รับโอกาสในการเข้าถึงการเล่นกีฬา การฝึกซ้อม รวมถึงเมื่อพ้นโทษ ได้รับโอกาสในการเป็นนักกีฬาอาชีพที่ได้รับการสนับสนุนและมีสังกัด จึงทำให้เป็นแรงจูงใจที่จะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี พัฒนาความสามารถของตน ไม่ทำให้ผู้มอบโอกาสต้องผิดหวัง

- การเป็นที่ยอมรับ

ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งเมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคม ความผิดพลาดจากในอดีตและการเคยเป็นนักโทษ ทำให้สังคมอาจเกิดการตีตราและต่อต้านไม่ให้การยอมรับ แต่ก็หาถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์และสามารถเข้าถึงได้ในวงกว้าง ผู้เข้าร่วมมีความหลากหลาย ดังนั้นการเป็นนักกีฬาทำให้เกิดการสร้างการยอมรับในสังคมขึ้น เริ่มตั้งแต่การเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมาทำในสิ่งที่ดี จนไปถึงขั้นตอนของการเป็นนักกีฬาที่มีความสามารถ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับจากคนรอบข้างและจากสังคมในระดับที่สูง กีฬาเป็นกิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยธรรมชาติของกีฬาสามารถดึงดูดผู้คนที่มีความเสี่ยงในการก่ออาชญากรรมได้

- การได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบอย่าง

เมื่อได้รับการชื่นชมอันเกิดจากการเริ่มเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมมาทำในสิ่งที่ดี ประโยชน์ และได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างที่ดี จึงเป็นแรงกระตุ้นให้ยังคงรักษามาตรฐานของตนไว้ หรือพัฒนาให้ดีขึ้น ทั้งทางด้านการเล่นกีฬา การประสบความสำเร็จจากการเป็นนักกีฬา รวมถึงพฤติกรรมที่ดีหลายหลังจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม และจะมีความคิดที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก เนื่องจากไม่อยากเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี

- การมีรายได้ที่เพียงพอในการดูแลครอบครัวและใช้จ่ายส่วนตัว

ปัจจุบันมีการสนับสนุนการเล่นกีฬาเป็นอาชีพในวงกว้าง มีนักกีฬามีความสามารถระดับสูง มีการจัดระบบการแข่งขันที่เป็นมาตรฐาน มีองค์กรกีฬาอาชีพ นักกีฬาจึงสามารถหาเลี้ยงชีพได้ โดยการประกอบกิจกรรม ในกีฬานั้นๆ โดยมียาได้เพียงพอแก่การดำรงชีวิต และยิ่งพัฒนาตัวเอง เพิ่มทักษะและได้ไปแข่งขันในรายการต่าง ๆ ก็จะเป็นช่องทางในการสร้างรายได้จากการเป็นนักกีฬาอาชีพได้มากขึ้น

รวมถึงในขณะที่เป็นนักโทษอยู่นั้น การเข้าร่วมเล่นกีฬาและพัฒนาความสามารถจนได้เป็นนักกีฬาที่ออกไปแข่งขันในนามเรือนจำ/ทัณฑสถาน หรือในนามกรมราชทัณฑ์ ก็สามารถสร้างรายได้เช่นกัน โดยกรมราชทัณฑ์จะเป็นผู้เก็บเงินรายได้ไว้ให้

- ความต้องการสานฝัน

เมื่อมีเป้าหมายที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดความต้องการอยากที่จะเป็นนักกีฬาอาชีพที่ประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดกระบวนการอันนำไปสู่การสร้างตัวตนขึ้นมาเพื่อให้เป็นไปอย่างที่ตั้งใจไว้ ซึ่งต้องอาศัยการฝึกฝนและการกระทำอย่างต่อเนื่อง

2) **แรงจูงใจภายใน** คือ สิ่งที่ผลักดันจากภายในตัวบุคคลซึ่งอาจจะเป็นเจตคติ ความคิด ความสนใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความพอใจ ความต้องการ ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจมีอิทธิพลเป็นอย่างยิ่ง โดยแรงจูงใจภายในที่เกิดขึ้นนั้น โดยแรงจูงใจภายในที่เกิดขึ้นกับกรณีศึกษาได้แก่

- การรับรู้ในความสามารถของตนเอง

แม้การรับรู้ความสามารถของตนเองจะเป็นขั้นตอนที่เริ่มจะทำให้เกิดการตัดสินใจที่จะแปลงเปลี่ยนพฤติกรรม จนนำมาสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงอันนำมาซึ่งความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมนั้น การรับรู้ความสามารถของตนเองยังคงเป็นแรงจูงใจภายในที่สำคัญที่ยังคงสนับสนุนให้เกิดความตระหนักในความสามารถของตนเอง เพื่อให้เกิดความสำเร็จในขั้นตอนนี้

- ความรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า

การตระหนักถึงคุณค่าในตัวเอง มีความเชื่อมโยงกับการรับรู้ในความสามารถของตัวเรา เนื่องจากความสามารถของตัวเราทำให้เกิดความรู้สึกว่าตัวเองมีค่า การที่เล่นกีฬาได้หรือประสบความสำเร็จในการเป็นนักกีฬา ก็ทำให้ผู้เล่นรวมถึงผู้เข้าร่วม เกิดความรู้สึกถึงคุณค่าในตัวเอง สามารถที่จะทำในสิ่งที่ตัวเองตั้งใจไว้ได้ และสามารถปฏิบัติได้เป็นอย่างดีและมีความต่อเนื่อง มีความต้องการที่จะพัฒนาและต่อยอดทักษะต่อไป

- ความกลัวที่ต้องกลับไปรับโทษหากกระทำผิดซ้ำ

จากประสบการณ์ที่ผ่านมาของนักกีฬาอาชีพซึ่งเคยเป็นนักโทษนั้น มีประสบการณ์ที่หลากหลาย อันนำไปสู่การได้รับการดำเนินคดีและการลงโทษในเรือนจำ ซึ่งการเกิดแรงจูงใจนั้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลทั้งในขณะที่เป็นนักโทษและเป็นนักกีฬาอาชีพ โดยขณะที่เป็นนักโทษนั้น แรงจูงใจต่าง ๆ จะทำให้เกิดการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติ และเมื่อกลับคืนสู่สังคมและเป็นนักกีฬาอาชีพนั้น การมีแรงจูงใจก็จะทำให้อย่างคงรักษาสถานภาพการเป็นนักกีฬาอาชีพ การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีและไม่กลับมากระทำผิดซ้ำหรือก่ออาชญากรรมอีก

1.3.2 สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม คือครอบครัวและสังคมเพื่อนที่ดี ทำให้เกิดการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและเกิดความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมได้ พฤติกรรมในการเล่นกีฬาได้รับทั้งผลกระทบจากครอบครัวและส่งผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวเช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นสภาพแวดล้อมที่จะช่วยในการสนับสนุน และเอื้อต่อสุขภาพจิตให้เกิดความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ที่ดีและการสื่อสารที่ดีระหว่างกัน รวมถึงกลุ่มเพื่อนที่เป็นสังคมคุณภาพ ดังเช่น การอยู่ในกลุ่มสังคมของนักกีฬาด้วยกัน ซึ่งกลุ่มสังคมที่รักสุขภาพ รักการออกกำลังกาย มีเป้าหมายเพื่อความสำเร็จ ผู้ซึ่งไม่มีผู้ใดที่ไปกระทำผิดหรือไปยุ่งเกี่ยวกับกฎหมาย ทำให้เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมเนื่องจากได้รับการยึดเหนี่ยวจากความสัมพันธ์ระหว่างกันไม่เกิดความต้องการที่จะไปกระทำผิดซ้ำอีก รวมถึงบทบาทกลุ่มเพื่อนส่งผลต่อพฤติกรรมในสังคม ให้เป็นไปในทิศทางที่ดีรวมถึงจะมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมก็ได้ ซึ่งการมีส่วนร่วมในกีฬาระหว่างกลุ่มเพื่อนนั้นกลับพบว่า มีส่วนช่วยในการสร้างความสัมพันธ์โดยการสร้างบริบททางสังคมในเชิงบวก

โดยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดีนั้น สามารถเกิดขึ้นได้ในระหว่างที่เป็นนักโทษ ซึ่งในขณะที่เป็นนักโทษนั้นจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นการควบคุมและจำกัด กลุ่มผู้ต้องขังที่มีทัศนคติเดียวกันมีความมุ่งมั่นในการเล่นกีฬา ก็สามารถที่จะสร้างสภาพแวดล้อมการเล่นกีฬาในเรือนจำได้ ในส่วนของสภาพแวดล้อมของครอบครัวจะมีผลต่อผู้กระทำผิดที่กลับคืนสังคมแล้ว เนื่องจากเริ่มมีการใช้เวลาอยู่ด้วยกัน เริ่มมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการยึดโยง มีการยึดเหนี่ยวด้วยพันธะทางสังคมระหว่าง ทั้งจากครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่อยู่ภายนอกอีกด้วย

1.3.3 การฟื้นฟูผู้กระทำผิดจากในเรือนจำ

ผลการวิจัยพบว่า จากการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมในระหว่างการรับโทษ ในขณะที่นักกีฬาอาชีพยังมีสถานะเป็นนักโทษอยู่ในเรือนจำนั้น นั้นได้เกิดพฤติกรรมใหม่และติดตัวออกมาสู่โลกแห่งอิสราภาพ เช่น การฝึกวินัย การฝึกความอดทน การอยู่ในระเบียบที่เคร่งครัด เป็นต้น

ซึ่งกระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำผิดจากในเรือนจำในทุกขั้นตอน ทั้งสำหรับการใช้ชีวิตของนักโทษหรือ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งผลต่อการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและ สามารถเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ความสำเร็จจะเกิดขึ้น เมื่อได้รับความร่วมมือจากผู้ต้องขังทั้งด้านร่างกายและความเต็มใจที่จะเข้าร่วมระบบการฟื้นฟูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างสัมพันธภาพที่ดี จึงจะเกิดผลลัพธ์ที่ดีจากการ เปลี่ยนแปลงและไม่กลับมากระทำผิดซ้ำอีก ทำให้กระบวนการเปลี่ยนแปลงสามารถบรรลุผลได้ ในทันทีและเป็นไปอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ แนวทางการใช้กีฬาเพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิดและลดการกระทำผิดซ้ำของ กรมราชทัณฑ์ เป็นตามไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1) สร้างการมีส่วนร่วมโดยใช้กีฬาเข้าแทรกแซง

กรมราชทัณฑ์ได้สร้างการมีส่วนร่วมในด้านกีฬา โดยการจัดให้มีกิจกรรมกีฬาและ นันทนาการในกระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำผิดในมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น สามารถพัฒนาเป็นอาชีพต่อไปได้ ในอนาคต เป็นการเตรียมตัวก่อนปล่อยที่ทำให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้ กรมราชทัณฑ์ได้มี โครงการในการใช้กีฬาในการฟื้นฟูผู้ต้องขังทั้งค่ายมวยในทัณฑสถาน การแข่งขันกีฬาแดนสามัคคี เกมส์ ถือเป็นโครงการสร้างกิจกรรมร่วมกัน ให้เรียนรู้ในการพัฒนาตัวเอง เปียงเบนสู่พฤติกรรมที่ สร้างสรรค์ โดยมีการพัฒนากิจกรรมหรือกีฬาที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเป้าหมายและสอดคล้องกับความ สนใจ จัดกิจกรรมกีฬาให้มีความหลากหลายมากขึ้น จากเดิมที่มีแค่มวยไทย/มวยสากลสมัครเล่นและ เซปักตะกร้อ เนื่องจากสามารถเล่นได้ในพื้นที่จำกัด โดยเริ่มมีการพัฒนาและสำรวจความต้องการใน การเล่นกีฬาของผู้ต้องขัง และสร้างสภาพแวดล้อมและการอำนวยความสะดวกในการเล่นกีฬา ส่งเสริมความรู้สึกในเชิงบวก เพื่อดึงดูดกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงและทำให้เกิดความรู้สึกอยากเข้ารับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติด้วยการใช้กีฬา

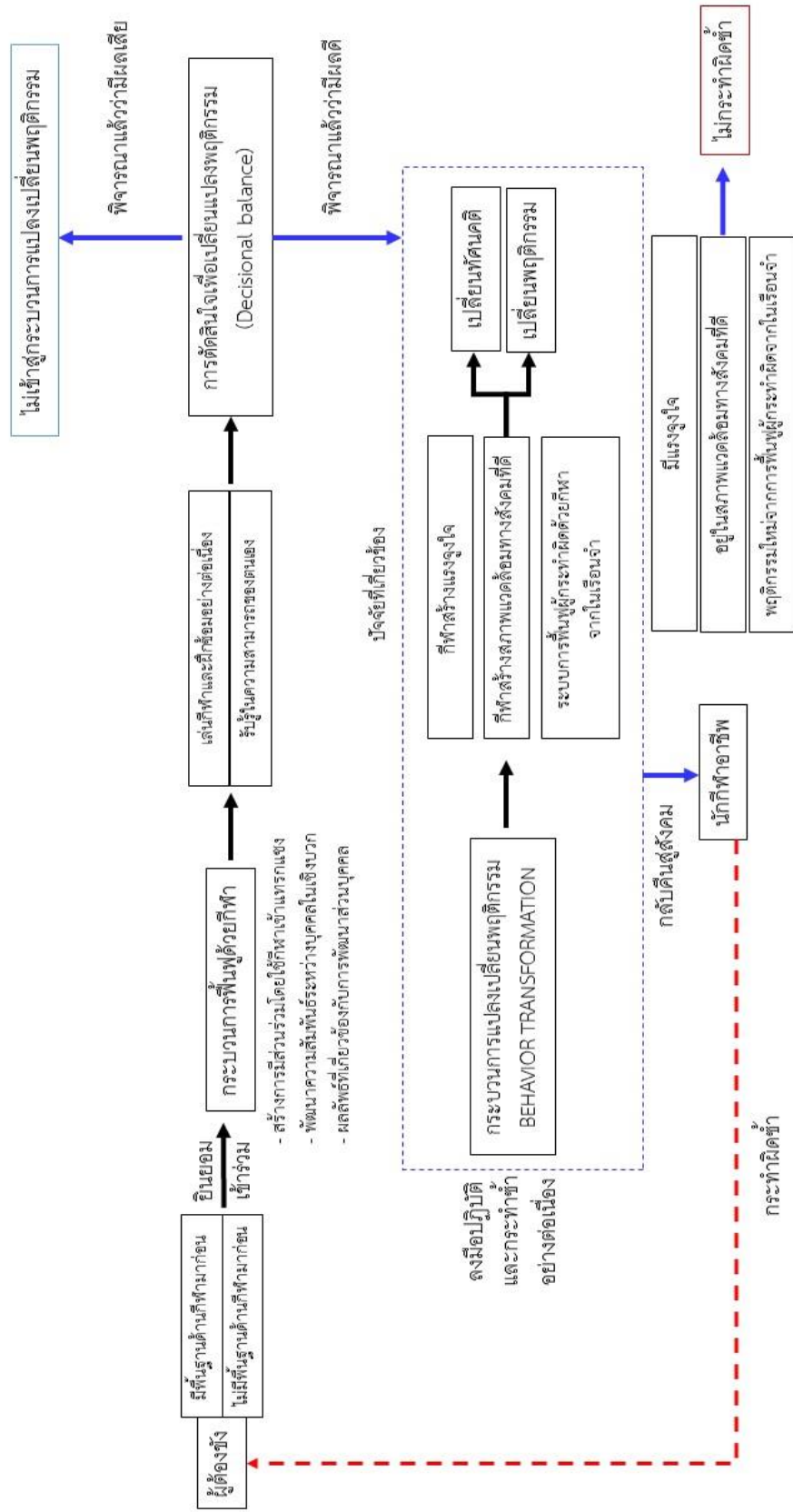
2) การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเชิงบวก

กรมราชทัณฑ์เล็งเห็นคุณค่าและความดีที่มีอยู่ในบุคคล แม้อาจจะเป็นผู้กระทำผิด แต่ย่อมมีความถนัดหรือทักษะในทางที่ดี นำไปสู่การต่อยอดและพัฒนาได้ รวมถึงในด้านกีฬา เมื่อมี การเล่นกีฬาในเรือนจำและได้เป็นนักกีฬาในเรือนจำ นำมาสู่ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมว่าตนมีคุณค่า ทำให้ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมเล่นกีฬารู้สึกมีคุณค่าหรือรับรู้ได้ถึงความสามารถส่วนบุคคล และส่งเสริมความ เป็นแบบอย่างและตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ต้องขังรายอื่น ๆ รวมถึงมีการทำข้อตกลงกับสถาบันภายนอกใน การฝึกสอนผู้ต้องขังในเรือนจำหากผู้ต้องขังมีทักษะที่ดี มีการพัฒนา ก็จะมีการจัดการแข่งขัน และเมื่อ ผู้ต้องขังได้รับชัยชนะกลับมา ได้รับการชื่นชม แนวน้อมและทิศทางของพฤติกรรมผู้ต้องขังคือยั่งยืน

ฝึกฝนและมุ่งมั่นในการเป็นนักกีฬาอาชีพ ปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้

3) ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาส่วนบุคคล

กรมราชทัณฑ์ได้ใช้กีฬาเพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิดซ้ำ เสริมสร้างสมรรถภาพร่างกาย พัฒนาด้านจิตใจ ส่งเสริมระเบียบวินัย รวมถึงมีการสนับสนุนนักโทษที่มีความสามารถในกีฬาเฉพาะด้าน ให้เข้ารับการแข่งขันในรายการต่าง ๆ ตลอดจนโครงการด้านกีฬาจากภาครัฐและเอกชนที่ให้ความร่วมมือในการสร้างโอกาสในการกลับคืนสู่สังคมทำให้เกิดผลลัพธ์จากการนำกีฬามาใช้เพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิดและลดการกระทำผิดซ้ำของกรมราชทัณฑ์ ทำให้เกิดความสัมพันธ์จากการเล่นกีฬาเกิดขึ้นในการทำกิจกรรมระหว่างกัน ความสัมพันธ์เกิดขึ้นจากการเล่นกีฬาทำให้ลดพฤติกรรมในการต่อต้านสังคม สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างกัน เป็นสื่อกลางในการศึกษาอบรมพัฒนาความรู้ทักษะที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดี และประโยชน์ที่ได้รับจากการเล่นกีฬาและการเป็นนักกีฬาอาชีพก็จะทำให้ไม่เกิดการกระทำผิดซ้ำลดอัตราในการเกิดอาชญากรรมขึ้นอีกได้

ภาพที่ 2 แผนผังสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

2. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม: จากนักโทษสู่นักกีฬาอาชีพ” ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา ดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1) รัฐควรมียุทธศาสตร์ในระดับประเทศในการนำยุทธศาสตร์ด้านกีฬาเข้าไปผนวกกับนโยบายที่จะช่วยลดการกระทำความผิด ลดความเสี่ยงของเยาวชนและลดการกระทำผิดซ้ำ และต้องกระตุ้นทุกภาคส่วนให้ร่วมกันส่งเสริมนโยบายและนำมาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

2) กระทรวงยุติธรรมควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กรมทัณฑ์สำหรับการพัฒนาปรับปรุงสถานที่ให้เอื้อต่อการเล่นกีฬาหรือการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงปรับปรุงวัสดุครุภัณฑ์ จัดซื้ออุปกรณ์สนับสนุนเพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานและอำนวยความสะดวกด้านปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเล่นกีฬาให้กับผู้ต้องขังที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการที่จะพัฒนาศักยภาพทางด้านกีฬาของตนเอง และให้เพียงพอต่อปริมาณความต้องการ

3) กรมราชทัณฑ์ควรมีการจัดเก็บสถิติของผู้ที่เข้ารับการฝึกฝนในค่ายกีฬาภายในเรือนจำ และผู้ที่ผ่านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วยการใช้กีฬา ว่ากลับมากระทำผิดซ้ำหรือไม่ หรือผู้ที่กระทำผิดซ้ำมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเล่นกีฬาหรือประกอบอาชีพนักกีฬาหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลสถิติที่สามารถนำไปวิเคราะห์ในเชิงนโยบายและเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกีฬาและการลดการกระทำผิดซ้ำ รวมถึงงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

4) กรมราชทัณฑ์ควรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยด้วยการเสริมทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรับมือภัยทางไซเบอร์ของผู้ที่เป็นอดีตผู้กระทำความผิด ซึ่งอาจมีความเปราะบางและสังคมบางส่วนอาจยังมีการตีตราว่าเป็นผู้กระทำความผิด เนื่องด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พัฒนาในทุกวัน ในขณะเดียวกันผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำเป็นเวลานาน ก็ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยี ดังนั้นเมื่อออกจากเรือนจำและได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ Social media ต่าง ๆ ประกอบกับเริ่มมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จัก อาจทำให้มีกลุ่มผู้ไม่หวังดี หรือผู้ศึกละเมิดที่ไม่ได้เคยรู้จักหรือมีความเกี่ยวข้องใด ๆ ต่อกัน มาโจมตีด้วยถ้อยคำที่ทำให้เกิดความรู้สึกในเชิงลบ การ Bully จนนำไปสู่ความเครียดหรือท้อแท้ได้ ซึ่งเป็นข้อปัญหาที่ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์กรณีศึกษา

5) กรมราชทัณฑ์ควรมีการทำข้อตกลงร่วมกันกับสโมสรกีฬาประเภทต่าง ๆ ในการเปิดโอกาสรับนักกีฬาในสังกัด สำหรับนักกีฬาที่เริ่มฝึกกีฬาจากในเรือนจำและมีความสามารถเป็นที่ประจักษ์ และเมื่อพ้นโทษหรือได้รับการพักโทษแล้ว ก็อยู่ภายใต้สังกัดสโมสรนั้น ซึ่งจะทำให้กรมราชทัณฑ์สามารถกำกับติดตามพฤติกรรมและประเมินผลภายหลังการพ้นโทษ/หรือได้รับการพักโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจจะทำในโครงการ “เก่งกีฬา ประพฤติดี มีวินัย มีงานรองรับทันที” ซึ่งจะ

เป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับนักกีฬาในเรือนจำ หรือผู้ต้องขังที่มีความสนใจที่จะเล่นกีฬาและอยากจะพัฒนาความสามารถ ให้แปลงเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น สร้างศักยภาพทางด้านกีฬาของตนเองให้เป็นที่ประจักษ์ และเกิดความสำเร็จกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) กรมราชทัณฑ์ควรมีการพัฒนาหรือสร้างนโยบายเกี่ยวกับกีฬาเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้กระทำผิด สร้างแนวทางในการนำกีฬาไปใช้ในการสร้างอาชีพให้กับผู้กระทำผิดอย่างหลากหลายตามความถนัดและทักษะพื้นฐานของแต่ละบุคคล

7) ปัจจุบันมีผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งได้รับการควบคุมตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ดังนั้น สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็ควรมีการส่งเสริมให้มีการใช้กีฬาเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจอย่างเป็นรูปธรรม ไม่เป็นเพียงเพื่อการสันทนาการ แต่เป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดี และแนวทางสู่การสร้างอาชีพได้ในอนาคต เมื่อเติบโตขึ้นและพ้นโทษแล้ว

2.2 ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

1) ผลการศึกษาพบว่า กีฬามีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและกลับคืนสู่สังคมของอดีตนักโทษได้ ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับกีฬาในการเป็นอีกเครื่องมือที่ช่วยทำให้เกิดการเบี่ยงเบนจากพฤติกรรมที่ไม่ดีและสามารถลดพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมได้

2) สังคมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้เกิดการสร้างการยอมรับในสังคมมากขึ้น เกิดความเข้าใจและให้คนในสังคมให้โอกาสผู้ที่เคยกระทำความผิดในการกลับคืนสู่สังคม ไม่ตีตรา ไม่ทำให้ผู้เคยกระทำความผิดรู้สึกลดทอนคุณค่าในตนเอง จนต้องกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

3) ความเป็นนักกีฬาอาชีพ อาจอยู่ได้เพียงแคในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ยิ่งเป็นกีฬาที่ต้องใช้แรงอย่างมาก ปัจจัยเรื่องอายุถือว่าเป็นส่วนสำคัญเนื่องจากสมรรถภาพของร่างกายอาจส่งผลกระทบต่อการเล่นกีฬาอาชีพได้ ดังนั้น สังคมควรเปิดโอกาสและมีแนวทางที่หลากหลายมากขึ้นในการสร้างอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ภายหลังจากการไม่ได้เป็นนักกีฬาอาชีพแล้ว รวมถึงนักกีฬาแต่ละท่านควรแสวงหาความสามารถและทักษะอื่นของตน ที่จะสามารถสร้างโอกาสให้ตนเองได้ในระยะยาวนอกเหนือจากอาชีพกีฬา เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นไป

4) แพนกีฬาเป็นกำลังใจที่สำคัญของนักกีฬาทุกคนในขณะทำการแข่งขัน มีอิทธิพลสำคัญต่อความรู้สึกของนักกีฬา การแพ้ชนะในบางครั้ง อาจทำให้เกิดความรู้สึกร่วมของแพนกีฬา ทั้งดีใจ เสียใจ ผิดหวัง ฯลฯ ซึ่งนักกีฬาผู้เคยกระทำความผิดและได้รับโทษในเรือนจำ อาจมีความเปราะบางในด้านของความรู้สึกและไม่อยากถูกสังคมตีตรา ดังนั้น เมื่อแพนกีฬาเกิดความรู้สึกในเชิงลบต่อผลการแพ้ชนะ ก็ไม่ควรจะนำประเด็นดังกล่าวมาโจมตี เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของนักกีฬาและลดทอนคุณค่าของตัวเองได้ อาจนำไปสู่การล้มเลิกเป้าหมาย ล้มเลิกความตั้งใจในการ

พัฒนาตัวเอง พัฒนาทักษะทางด้านกีฬา หรือแปลงเปลี่ยนตัวเองไปในทิศทางที่ดีได้ หากรู้สึกว่าคุณมีความดีใจและไม่ให้การยอมรับ อาจนำไปสู่ความผิดหวังการกระทำผิดซ้ำได้

5) สำหรับนักกีฬาอาชีพผู้เคยเป็นนักโทษ และมีความพร้อมที่จะเปิดเผยข้อมูลต่อสังคม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้ผู้ให้ข้อมูลของงานวิจัยนี้เป็นวิทยากรจิตอาสาต้นแบบในการสร้างแรงบันดาลใจ หรือสร้างเป็นสารคดีตามสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผู้เข้าถึงได้มาก เพื่อสร้างความเข้าใจในสังคมว่าผู้กระทำผิดสามารถที่จะกลับตัวเป็นคนดี เพียงแค่ได้รับโอกาสและได้รับการยอมรับ และกีฬาก็มีส่วนสำคัญในการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดได้

2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ผู้วิจัยหวังว่าจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ที่กลับไปกระทำผิดซ้ำอย่างชัดเจนขึ้น ว่ารายใดเกี่ยวข้องกับการเล่นกีฬา หรือไม่ เพื่อเป็นการพิสูจน์อรรถประโยชน์ของกีฬาเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำให้ได้ข้อบ่งชี้ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นในรูปแบบของสถิติ

2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านกีฬากับการลดอาชญากรรมโดยตรงนั้น ในส่วนใหญ่เป็นของต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเฉพาะช่วงเวลาในระยะสั้น ยังไม่มีงานวิจัยที่สามารถเน้นย้ำความสำคัญในเรื่องดังกล่าวในระยะยาว ดังนั้น อาจเริ่มมีการต่อยอดและเก็บข้อมูลนักกีฬาอาชีพผู้ซึ่งเคยเป็นนักโทษในกรอบระยะเวลาที่มากขึ้น เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นเพื่อพิสูจน์ว่ากีฬาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและลดการกระทำผิดซ้ำได้จริง และเป็นไปในระยะยาวและมีความยั่งยืน

3) งานวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยในกรณีศึกษาที่การนำกีฬามาใช้เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดไม่ประสบความสำเร็จ หรือผู้ที่เคยเป็นนักโทษกลับคืนสู่สังคมเป็นนักกีฬาอาชีพ และกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ว่าเกิดจากปัจจัยใด

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

- Anderson, K. And Ovey, K. 2010. Engaging Scottish young offenders in education through music and art. International Journal of Community Music, 3 (1), 47–64.
- Cameron, Margaret, and Colin MacDougall. 2000. Crime Prevention through Sport and Physical Activity. Trends and Issues in Crime, No. 165) Australian Institute of Criminology, Canberra.
- Christer Malm, Johan Jakobsson, and Andreas Isaksson. 2019. Physical Activity and Sports-Real Health Benefits: A Review with Insight into the Public Health of Sweden [Online] Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6572041/> [2020, May 1]
- Gary Armstrong and Luke Hodges-Ramon. 2015. Criminology and Criminal Justice. Criminological Theories Online Publication. [Online] Available from: <https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199935383.001.0001/oxfordhb-9780199935383-e-87?rskey=Yx45IW&result=53> [2020, May 1]
- James Noble and Justin Coleman. 2017. Our Theory of Change: Exploring the role of Sport for Development in the prevention and desistance from crime. [Online] Available from: https://www.sportanddev.org/sites/default/files/downloads/theory_of_change_0.pdf [2020, May 1]
- Latham, G. P. and Pinder, C.C. 2005. Work Motivation Theory and Research at the Dawn of the Twenty-First Century. Annual Review of Psychology. [Online] Available from: <http://dx.doi.org/10.1146/annurev.psych.55.090902.142105> [2020, June 9]
- Lemert, Edwin M. 1951. Social Pathology: A Systematic Approach to the Theory or Sociopathic Behavior. [Online] Available from: <https://academic.oup.com/sf/article-abstract/30/2/247/2226083?redirectedFrom=fulltext> [2020, June 9]
- Maruna S. 2001. Making good: How ex-convicts reform and rebuild their lives. Washington, D.C.: American Psychological Association.

- Meek, R., Champion, N., Klier, S. 2012. Fit for release: How sports-based learning can help prisoners engage in education, gain employment and desist from crime. London: Prisoners Education Trust.
- Meek, R., Lewis, G. 2013. The benefits of sport and physical education for young men in prison: An exploration of policy and practice in England and Wales. London: Prison Service.
- Mohammad Ehsani. 2012. The Influence of Sport and Recreation upon Crime Reduction. A Literature Review. [Online] Available from: <http://hrmars.com/admin/pics/823.pdf> [2020, May 3]
- Morgan, H., and Costas Battle, I. 2019. It's borderline hypocrisy': Recruitment practices in youth sport-based interventions. Journal of Sport for Development, 7(13), 1-14.
- Morris, L., Sallybanks, J. and Willis, K. 2003. Sport, Physical Activity and Antisocial Behaviour in Youth. Research and Public Policy Series, no. 49. Australian Institute of Criminology, Canberra.
- Nathee Chitsawang, Ph.D. 2019. Recidivism Rates in Thailand. [Online] Available from: <https://www.gotoknow.org/posts/660330> [2020, May 1]
- Peter Wells, Jan Gilbertson and William Tayleur. 2015. A review of the Social Impacts of Culture and sport [Online] Available from: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/416279/A_review_of_the_Social_Impacts_of_Culture_and_Sport.pdf [2020, May 1]
- Prochaska, J. O., and DiClemente, C. C. 1983. Stages and processes of self-change of smoking: Toward an integrative model of change. Journal of Counseling and Clinical Psychology, 51, 390-395.
- Prochaska, J. O., and Marcus, B. H. 1994. The transtheoretical model: Applications to exercise. In R. K. Dishman (Ed.). Advances in exercise adherence. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Prochaska, J. O., and Velicer, W. F. 1997. The transtheoretical model of health behavior change. American Journal of Health Promotion, 12, 38-48.
- Simon McMahon. 2013. Sports-based Programmes and Reducing Youth Violence and Crime. [Online] Available from: <https://project-oracle.com/uploads>

/files/Project_Oracle_Synthesis_Study_02-2013_Sport_interventions_HQ.pdf
[2020, April 4]

Stephen Brosnan. 2017. The Impact of Sports Participation on Crime in England between 2012 and 2015. [Online] Available from: <https://mpr.ub.uni-muenchen.de/78596> [2020, April 4]

Schur, Edwin M. 1971. Labeling Deviant Behavior: Its Sociological Implications. [Online] Available from: <https://academic.oup.com/sf/article-abstract/51/3/389/2229875?redirectedFrom=fulltext> [2020, April 4]

United Nations Office on Drugs and Crime. 2019. Crime prevention through sports. [Online] Available from: <https://www.unodc.org/dohadeclaration/en/topics/crime-prevention-through-sports.html> [2020, April 6]

United Nations Office on Drugs and Crime. 2019. Integrating Sport into youth crime prevention and criminal justice strategies. Paper presented at the 28th Session of the Commission on Crime Prevention and Criminal Justice, Bangkok.

University of Missouri Health Care. 2018. Benefits of Sports for Adolescents. [Online] Available from: <https://www.muhealth.org/conditions-treatments/pediatrics/adolescent-medicine/benefits-of-sports> [2020, May 1]

Veliz, P., and Shakib, S. 2012. Interscholastic Sports Participation and School Based Delinquency: Does Participation in Sport Foster a Positive High School Environment? *Sociological Spectrum*, 32(36), 558-580.

ภาษาไทย

กรรณิการ์ มณเฑียร. 2544. ปัจจัยทางครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังชาย ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำพิเศษธนบุรี. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2553. แผนยุทธศาสตร์สร้างกีฬาไทยสู่ความเป็นเลิศ. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: http://pmqa.mots.go.th:8081/strategy_plan/attach/14/strategy_sport_on_2_June53.pdf [26 เมษายน 2563]

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2555. แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 5. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: https://www.mots.go.th/old/ewt_dl_link.php?nid=4405 [25 เมษายน 2563]
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2560. แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 6. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8408 [25 เมษายน 2563]
- กองพัฒนาพฤตินิสัย. 2554. อาชญากรกับทฤษฎีการประทับุตรา [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://br.correct.go.th/br_wp/?p=24 [25 เมษายน 2563]
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์. 2562. แผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์ ประจำปี พ.ศ. 2563. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.correct.go.th/?p=43244> [25 เมษายน 2563]
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์. 2563. รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ. [ออนไลน์] แหล่งที่มา:http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_result.php?date=2020-05-01&report= [25 เมษายน 2563]
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์. 2563. รายงานสถิติอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวตามช่วงปีงบประมาณ. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.correct.go.th/recstats/#> [25 เมษายน 2563]
- กาญจนา कुमारักษ์. 2555. การพัฒนารูปแบบการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด : กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- ณัฐพร สุดดี และภารดี ศรีลัด. 2551. สภาพและปัญหาการเตรียมทีมนักกีฬาของโรงเรียนสาธิตที่สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาสาธิตสามัคคี ครั้งที่ 33. รายงานวิจัย: กองทุนวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัทธี จิตสว่าง. 2546. โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด. กรุงเทพมหานคร: วัฒนพงษ์การพิมพ์.
- นัทธี จิตสว่าง. 2561. มายาคติเกี่ยวกับการอบรมแก้ไขและคืนสู่สังคมของผู้ต้องขังกับการกระทำผิดซ้ำ. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.nathee-chitsawang.com/wordpress/> [15 เมษายน 2563]
- นัทธี จิตสว่าง. ม.ป.ป. หลักทัณฑ์วิทยา : หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์. พิมพ์ครั้งที่ 3, ลิขสิทธิ์ของ มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์, กรมราชทัณฑ์.
- นุชนาด ศรีเผด็จ และคณะ. 2549. การเฝ้าระวังผู้ต้องขังคดียาเสพติดมิให้กระทำผิดซ้ำ. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://newtdc.thailis.or.th/docview.aspx?tdcid=344893> [5 เมษายน 2563]
- ประชุม สุวดีลี. 2551. การตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.

- ปริญญา ชาวสมุน. 2562. กีฬาคือยาใจ. คอลัมน์จุดประกาย กรุงเทพธุรกิจ. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://judprakai.bangkokbiznews.com/social/1359> [5 เมษายน 2563]
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2531. อาชญากรรมพื้นฐานกับกระบวนการยุติธรรม. ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางควบคุม. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์พระนคร.
- พรชัย ขันดี และรัชชัย ปิตะทีละบุตร. 2543. ทฤษฎี และงานวิจัยทางอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ: บุ๊คเน็ต.
- พัชรปณิตา จันกลิ่น วันวิสา พิทักษ์พินิจนันท์ และศิวนาถ รักการงาน. 2556. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการออกกำลังกาย การซึมซับจากวัฒนธรรมสังคมและความไม่พึงพอใจในรูปลักษณะกับเจตนาที่จะออกกำลังกาย. โครงการหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต. คณะจิตวิทยา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- พลสุข สังข์รุ่ง. 2550. มนุษย์สัมพันธ์ในองค์การ. กรุงเทพฯ: พี เคอินเตอร์ ปรีนท์.
- เพชรรัตน์ อิงคสารมณี. 2551. ปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานยุติธรรม). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิไลวรรณ ศรีสงคราม. 2547. แรงจูงใจ: รากฐานในการพัฒนาศักยภาพของบุคคล. ปทุมธานี: คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2541. การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: บริษัท ธีระฟิล์ม. และไซเท็กซ์จำกัด.
- สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย(องค์การมหาชน). 2561. TIJ จุดประกาย ‘ด้านอาชญากรรมเยาวชน’ ด้วย “กีฬา” [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://www.tijthailand.org/en/highlight/detail/tij-campaigns-for-integrating-sports-into-youth-crime-prevention> [5 เมษายน 2563]
- สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย(องค์การมหาชน). 2562. TIJ ร่วมขับเคลื่อนการนำกีฬามาแก้ปัญหาเยาวชนกลุ่มเสี่ยงในเวทีประชุมสหประชาชาติ. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://www.tijthailand.org/th/highlight/detail/232> [5 เมษายน 2563]
- สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย(องค์การมหาชน). 2562. ประเทศไทยเริ่มแคมเปญ “กีฬา” ฟื้นฟูเยาวชนผู้กระทำผิด. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://knowledge.tijthailand.org/en/article/detail/thailand-is-executing-sports-initiative-for-juvenile-offenders-rehabilitation> [5 เมษายน 2563]
- ส่วนส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาจิตใจ กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์. 2561. คู่มือการจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์การกระทำผิด. [ออนไลน์]

แหล่งที่มา: http://br.correct.go.th/br_wp/uploadfiles/prison_manual.pdf [5 เมษายน 2563]

อัคม์เดช คงขำ. 2561. การพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดที่ใช้ความรุนแรงเรือนจำพิเศษ มีนบุรี. สารนิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา
ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวพรรณวดี คำไชยวงศ์
วัน เดือน ปี เกิด	28 พฤษภาคม 2533
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2559 คณะรัฐศาสตร์ สาขาการเมืองและการจัดการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2555 คณะศิลปศาสตร์ สาขาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2551 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา แผนการเรียนวิทยาศาสตร์- คณิตศาสตร์ (บริหารจัดการ) เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY